

IHMISELLE, JOLLE VÄKIVALLATTOMUUS JA VASTUU MAAILMASTA OVAT INTOHIMO.

YDIN

48. vuosikerta / 2 • 2014 / www.ydinlehti.fi / 9 euroa

MAAILMA LIIKKEESSÄ

Muuttamisesta, muutoksesta ja maahanmuuttajuudesta kertovat tässä numerossa muun muassa Silvia Modig, Osama Alaloulou, Nura Farah ja Arno Tanner.

Kantiajakautunut
Ruotsi

Kiina ja vehreämmät
laitumet

Länsirannan pitkä
pakolaisuus

TORVALDS 190

NILS TORVALDS
Europaparlamentariker
Europarlamentaarikko

14–20.5 Förhandsröstning, Ennakoäänestys
25.5 EU-val, EU-vaalit

SFP RKP

Klaus Mäkelä

TEKSTIT, TEOT
JA ELÄMÄ

Professori Klaus Mäkelä oli kansainvälisesti arvostettu alkoholitutkija, tieteen kehittäjä, ajattelija, yhteiskunnallisten uudistusten vaikuttaja, satojen intohimojen yhteiskuntatieteilijä ja suomen kielen salarakastaja.

Viime joulukuussa menehtyneen Mäkelän muistokirjassa hänelle tärkeistä aiheista kirjoittavat muun muassa Risto Alapuro, Claes Andersson, Katarina Eskola, Pia Rosenqvist ja Ilkka Taipale. Kirjassa on myös Klaus Mäkelän omia tekstejä.

Kirja ilmestyy Sosiaalipoliittisen yhdistyksen tutkimusten sarjassa kesäkuun alussa. Sen toimittavat Auli Hakulinen, Risto Jaakkola, Kerstin Stenius ja Matti Virtanen.

Jos haluat tilata kirjan, maksa pikaisesti 25 euroa tilille FI98 4055 3020 1099 89 (Aktia Bank, Kerstin Stenius) ja ilmoita nimesi ja postiosoitteesi lomakkeella, joka löytyy osoitteesta www.nordicwelfare.org/klausmakela.

Yhteystiedot voi ilmoittaa myös osoitteella Kerstin Stenius, NVC, Topeliuksenkatu 41 a A, 00250 Helsinki. Tilauksesi postitetaan ilmoittamaasi osoitteeseen heti kirjan tultua painosta.

SISÄLLYS

4 Pääkirjoitus / 6 Tekijät / 7 Ytimekkäät
/ 11 **TARJA CRONBERG** Eurooppa tarvitsee uuden
turvallisuusjärjestön / 12 **HENNA VIRKKUNEN**
Edelleen Kyllä Euroopalle!

YDINHETKI

14 **ARJA ALHO** Työ, turva, rakkaus / 20 52 puheenvuoroa
globaaleista muuttoliikkeistä ja kehityksestä / 22 Globaali
muuttoliike 2013: Minne ja mistä ihmiset muuttavat
/ 24 **AINO HAAVIO** Kohti parempaa elämää
/ 28 **KRISTIINA KOIVUNEN** Kahden yhteiskunnan Ruotsi
/ 34 **KRISTIINA KOIVUNEN** Ruotsi Islamofobian kourissa
/ 38 **KRISTIINA KOIVUNEN** Opiskelija-arkea tyttöjen kesken
/ 44 **PÄIVI MATTILA** Eriarvoisuutta vastaan / 46 **ARJA ALHO**
Parlez-vous EU? / 50 **KAISA HONKALA** Pitkä pakolaisuus
/ 54 **JENNI HEIKKA** Rooman rakentaminen päivässä

YTIMESSÄ

58 **PERTTI KAVÉN** Sotalapset palvelivat poliittisia tavoitteita
/ 62 **NILS TORVALDS** Avain Ukrainan demokratisoitumiseen
/ 66 **KARIM MAÏCHE** Eurooppa – foinikialainen prinsessa
/ 70 **PERTTI JOENNIEMI** Venäjä ja EU törmäyskurssilla
/ 74 **PERTTU ISO-MARKKU** Kohti köyhyyden loppua

YDINKOKEMUS

80 **SIMO ORTAMO** Kontulan tytär / 84 **RIITTA OITTINEN**
Palestiinalaisen identiteetin muotoilua / 86 **ARJA ALHO**
Joonas, Mämmilä ja Mummo / 88 Kirja-arviot / 92 Levyt
/ 93 **ARJA ALHO** Elokuvan monitaituri ja legenda
/ 94 **EERO SUORANTA** Muuttajien virta ja vihreämmät
laitumet / 96 **TEEMU HÄKKINEN** Demokraattinen
turvallisuus politiikka? / 98 Pala historiaa

MENNEISYYDEN VANGIT

”SYNNYIN ITÄVALTA-Unkarissa, kävin koulua Tšekkoslovakiassa, menin naimisiin

Unkarissa, minusta tuli leski Neuvostoliitossa ja nyt vanhenen täällä Ukrainassa.” Tarinan kertoja on ilmeisesti nähnyt maailmaa. ”Ei sentään, en ole koskaan astunut jalallanikaan kotikyläni Mukatjevon ulkopuolelle.”

Juuri, kun voisi kuvitella, että kylmän sodan aika on mennyt, että Venäjä harppoo kohti demokratiaa ja ymmärtää ihmisoikeudet samoin kuin me, ja että Ukraina jakaa paitsi eurooppalaiset arvot ja on myös yhteiskuntana vakiintumassa, mennyt sanelee nykyisyyttä.

Luontoaiheinen keskustelu Venäjän karhun ärsyttämisestä osoittaa, ettei Suomessakaan puolueettomuuden eikä sotilaallisen liittoutumattomuuden linjan suomettumiskuorrute ole vielä kokonaan nuoltu pois. Linjassa itsessään ei kuitenkaan ole mitään vikaa. Toisen maan suvereniteetti ei voi olla vain puolinaisesti kunioitettua ja se on voitava sanoa ääneen.

VENÄLÄISET SEPARATISTIT toimivat luultavasti omapäisesti, mutta tulkin-taa ei helpota Venäjän kalistelu sota-harjoituksin. **Nils Torvalds** korostaa Ukraina-arviossaan kansalaisyhteiskunnan merkitystä todellisen demokratian perustana ja muistuttaa Ukrainan talouden vanhoista rakenteista ja korruptiosta. **Peter Lodenius** puolestaan osoittaa kirjassaan *Ukraina i Europas mitt*, kuinka Ukraina on sitä vähemmän eurooppalainen, mitä idemmäksi mennään. Tämän

ARJA ALHO päätoimittaja

kirjoituksen alun lainaus on Lodeniuksen kirjasta.

Sosiologi **Ludmila Sjangina** tietää miksi Ukrainan eri alueet ovat niin kovin erilaiset. ”Meillä ei ole yhteistä historiaa, uskontoa saati kulttuuria. Olemme aivan liian kauan eläneet erillisesti, käyneet eri kirkkoissa, puhuneet eri kieltä ja jakautuneet arvostuksissamme.”

Ukraina ei ole kaukana idässä. Ukraina on keskellä Eurooppaa. Maantiede ja

kulttuuri eivät kuitenkaan ole sama asia. Siksi ratkaisun avaimet ovat eri osapuolten kyvyssä kuunnella ja ymmärtää toisiaan. Kansainvälinen yhteisö voi omilla toimillaan tätä vahvistaa, mutta valitettavasti myös heikentää.

EUROOPPALAISEN TALOUDEN kiristys-politiikan virheiden tunnustaminen on korvautunut itseään vahvistavalla puheella kriisitietoisuudesta. Jotkut jopa pelkäävät Suomen suistuvan hallitsemattomuuden tilaan maan hallituksen vaihtuessa kesällä. Poliitiikan yksilöllistyminen luo harhakuvan korvaamattomista ihmisistä, mutta paljastaa samalla demokratiaan luottamisen ohuuden. Kamppailemme edelleen vahvojen johtajien kaipuun kanssa.

Yksityisen kulutuskysynnän leikkaamisen näkee nyt jo kuka tahansa parturikampaamojen lopettamisina, taksitolpalla seisoskelevien autojen jonon pitenemisinä, teatterin katsomojen tyhjinä paikkoina, mutta myös ruokakauppojen valikoiman muutoksina. Hinnalla on merkitystä. Käytettävissä olevilla euroilla on merkitystä.

SUURI ENEMMISTÖ suomalaisista on pieni- ja keskituloisia. Sosiaaliset tulonsiirrot oikeuksina eri vaiheissa elämänsäkaarta tuovat turvaa. Julkiset palvelut tulevat vastaan elämän odottamattomissa käännteissä. Tämä on hyvinvointivaltiota, joka on kaikille.

Jos tämä yhteinen vakuutus otetaan ihmisiltä pois ja korvataan joillekin köyhäinavulla, yli-päättään vastikkeellisuudella ja harkinnanvaraisuudella, yksityisillä vakuutuksilla ja rahalla saa -palveluilla, palaamme luokkayhteiskuntaan. Voi olla, että sillä ei ole valtion menojen kattamisen kannalta kestävyysvajetta, mutta vakaan yhteiskunnan vaje on. Vakaus ja kestävyys kulkevat käsi kädessä.

1990-luvun lamasta jäi jäljelle vaikea pitkä-aikaistyöttömyys ja sukupolvelta toiselle peritty köyhyys. Ennen muuta jäljelle jäi ajattelutapa, että yksityinen on hyvä ja julkinen paha. Sillä ei kuulemma ollut väliä, kuka palvelut järjestää. Nyt tiedämme, että sillä oli väliä, ja että kalliiksi tuli.

Nyt palvelut pitää ehdottomasti järjestää keskittämällä, ikään kuin leikkaamalla luonnollinen yhteys sinne missä ihmiset ovat. Yhteisöllisyys ei synny niin, että Martat tai Leijonat järjestävät pari kertaa vuodessa tem-

pauksia. Yhteisöllisyys tarvitsee paikallisia rakenteita, kuntaa ja valtiota. Se on paitsi hoitavia, tekeviä ja asiakkaansa tuntevia käsipareja, mutta myös päättäjiä, jotka tuntevat kuntalaisensa. Tämä perusta kasvattaa järjestöjen ja muiden yhteisöjen luoman yhteisöllisyyden, mutta myös kyvyn ottaa itse vastuuta.

YDIN KÄSITTELEE maailman muuttoliikkeitä. Julkisesta keskustelusta voisi luulla, että Suomeen kohdistuvat kovat maahanmuuton paineet. Totuus on kovin toisenlainen. Silti kannattaa pysähtyä pohtimaan politiikan merkitystä maahanmuutossa, maastamuutossa, integroitumisessa ja erilaisuuteen sopeutumisessa.

Ruotsalaisen yhteiskunnan vakaus ja pohjoismaisen hyvinvoinnin perinteiset rakenteet ovat horjuneet pahemman kerran kun lähiöissä kasvanut maahanmuuttajien toinen sukupolvi kohtaa tasa-arvon sijaan eriarvoisen ja eri tavoin kohtelevan yhteiskunnan.

Ruotsalaisuuden brändi on rakentunut sosiaalidemokraattien rakentamaan hyvinvointivaltioon. **Kristiina Koivusen** raportti panee miettimään. Poliitikalla on väliä myös Ruotsissa.

Vastaus muuttoliikkeiden aiheuttamiin yhteiskunnallisiin muutoksiin ei kuitenkaan löydy sulkeutumalla. Kuten **Osama Alaloulou** sanoo, kyse on siitä, kuinka paljon muuttajat haluavat integroitua ja kuinka paljon paikalliset sopeutua. Jos lähdetään siitä, että kummallakin on annettavaa, olemme yhdessä enemmän kuin yksin. **Y**

Yhteisöllisyys
ei synny niin,
että Martat tai
Leijonat järjes-
tävät pari ker-
taa vuodessa
tempauksia.

YDIN 2/2014 tekijät

PEKKA ELOMAA

on freelance-kuvaaja, joka on perehtynyt etenkin yhteisölliseen valokuvaukseen.

/ sivu 14 & 44

AINO HAAVIO

on kehityskysymyksiin erikoistunut vapaa toimittaja.

/ sivu 24

JENNI HEIKKA

on vapaa toimittaja, joka on asunut ja työskennellyt Italiassa.

/ sivu 54

KAISA HONKALA

toimi Kirkon Ulkomaanavun EAPPI-ohjelman vapaaehtoisena ihmisoikeustarkkailijana Länsirannalla.

/ sivu 50

PERTTU ISO-MARKKU

Työskentelee verkkotoimittajana Plan Suomella.

/ sivu 74

PERTTI JOENNIEMI

työskentelee tutkijana Itä-Suomen yliopistossa, Karjalan tutkimuslaitoksessa.

/ sivu 70

PERTTI KAVÉN

on Ruotsiin tehtyjen lastensiirtojen historiaan perehtynyt filosofian tohtori.

/ sivu 58

KRISTIINA KOIVUNEN

on Lähi-itään erikoistunut vapaa tutkija ja toimittaja.

/ sivu 28, 34 & 38

KARIM MAÏCHE

työskentelee Rauhanpuolustajissa ja on Tampereen yliopiston Rauhan- ja konfliktintutkimuskeskuksessa tohtoriopiskelijana.

/ sivu 66

RIITTA OITTINEN

on Belgiassa asuva tietokirjailija ja Ydin-lehden toimittuskunnan jäsen.

/ sivu 84

PIRITA TOLVANEN

on helsinkiläinen kuvittaja-graafikko.

/ sivu 20

SIMO ORTAMO

opiskelee poliittista historiaa ja on Ytimen toimittuskunnan jäsen.

/ sivu 80

NILS TORVALDS

on toimittaja ja euroedustaja.

/ sivu 62

YDIN-LEHTI Rauhanasema, Veturitori 3, 00520 Helsinki
ydin@ydinlehti.fi, www.ydinlehti.fi

PÄÄTOIMITTAJA Arja Alho,
p. 040 709 3770, arja.alho@ydinlehti.fi

TOIMITUSSIHTEERI Kirsi Koivuporras-Masuka, kirsi.koivuporras@ydinlehti.fi

HALLITUKSEN PJ Kalevi Suomela,
kalevi.suomela@gmail.com

ULKOASU Iina Lievonen, Luyi Ma, Martina Babisová

TAITTO Teppo Jäntti

KANNEN KUVA Pekka Elomaa

TILAUKSET ydin@ydinlehti.fi, www.ydinlehti.fi
Danske Bank FI 42 8000 1301 5099 24
Ydin ilmestyy 4 kertaa vuodessa.

TILAUSHINNAT

35 € vuositilaus, sis. alv 10%
28 € kestotilaus, sis. alv 10%
20 € alennettu (opiskelijat, työttömät), sis. alv 10%

ILMOITUSKOOT JA -HINNAT

(hintoihin lisätään alv 24 %)
Takakansi 172 x 199 mm 1500 €
1 sivu 172 x 225 mm 1000 €
1/2 sivua 172 x 112 mm 500 €
tai 86 x 225 mm 500 €
1/4 sivua 172 x 55 mm 300 €
tai 85 x 112 mm 300 €

JULKAISIJA Ydin-julkaisut ry.
48 vuosikerta (Rauhaa kohti -lehden 87. vuosikerta)

PAINOPAIKKA Miktor Oy
ISSN 0356-357X

YDIN on Kultti ry:n jäsenlehti. Lehti pitää itsellään oikeuden käsitellä sille toimitettua materiaalia. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisussa sattuneesta virheestä rajoittuu ilmoituksesta maksetun määrän palauttamiseen. Huomautukset 14 päivän kuluessa.

IRTONUMEROITA

Akateeminen kirjakauppa (Helsinki) keskusta, Iso Omena, Itäkeskus, Tapiola, Oulu, Turku, Tampere), Rosebud (Helsinki) ja Stockmann (Helsinki).

Lehden voi lukea iPadilla lataamalla Ydin-lehden AppStoresta.

Ydin-lehti saa 52 puheenvuoroo globaaleista muuttoliikkeistä -hankkeeseen ulkoministeriön viestintä- ja globaalikasvatustukea.

Ytimekkäät

RAUHAA MAAILMANSODAN ALKULÄHTEILLÄ

SARAJEVOSSA järjestetään kesäkuun alussa kansainvälinen rauhantapahtuma, jonne odotetaan tuhansia kävijöitä pääasiassa Euroopasta ja Länsi-Balkanilta. Tapahtumapaikka on symbolinen, sillä järjestäjät haluavat kutsua ihmiset keskustelemaan sekä vastustamaan sotaa ja väkivaltaa Sarajevoon sata vuotta ensimmäisen maailmansodan syttymisen jälkeen.

– 1900-luku muistetaan maa-ilmansodistaan ja muista kau-heuksistaan. Sarajevossa on tarkoitus muistaa myös toista puolta, siis rauhanliikkeitä. Toki on myös tarkoitus katsoa rauhanliikkeiden ja sosiaalifoorumeiden tulevaisuuteen, kertoo järjestelyihin osallistunut **Mikael Böök**.

Sarajevon rauhantapahtuman

juuret ovat Maailman sosiaalifoorumissa ja sen aktiiveissa, jotka halusivat alunperin järjestää temaattisen sosiaalifoorumin sotaa ja militarismia vastaan. Böök kertoo, että perinteisten rauhanliikkeiden tultua mukaan tapahtuman järjestelyihin, on siirrytty puhumaan enemmän rauhankulttuurin käsitteestä.

– Kannatan itse ehdottomasti rauhankulttuuria. Se on kulttuuri, joka ei tunnusta sen enempää lännen kuin idänkään kuvitteellisten yhteisöjen tai arvojen yksinoikeutta, Böök toteaa.

Rauhantapahtumassa Böök kertoo keskittyvänsä Rauha ja internet -nimisen seminaarin järjestämiseen.

– Ajatus, jonka mukaan yhteinen, universaali tietoverkko on

muodostumassa, tai jo muodostunut, maailmanrauhan ehdoksi, on houkutteleva, Böök toteaa.

Sarajevon rauhantapahtumassa on varaa valita, sillä neljä päivää kestävä tapahtuma pitää sisällään yli 100 pyöreän pöydän keskustelua tai työpajaa, joissa käsitellään viittä temaattista kysymystä: rauhan ja väkivallattomuuden kulttuuri, sukupuoli, naiset ja rauha, rauha ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus, anteeksianto ja menneisyyden käsitteleminen sekä militarismi ja vaihtoehdot.

Sarajevo Peace Event,
6.–9. 6. 2014. **Y**

www.peaceeventsarajevo2014.eu

”YHTEISÖSTÄ OPPII
JOTAIN OLENNaista,
KUN SELVITTÄÄ,
MITEN SE KOHTELEE
HULLUJA. HULLUUS ON
ULKOPUOLISTEN KÄSITYS
ULKOPUOLISUUDESTA.
MITÄ MUUTA ”HULLUUS”
OIKEASTI TARKOITTAISI
– TOISENLAINEN,
ERILAINEN, ERI MITOILLA
MITATTAVA.”

Jukka Kemppinen
Helsingin Sanomien Suomen paras blogi 2013
-palkinnon saaneessa blogissaan 16.4.2014

Arkitekoja ympäristön hyväksi

NOIN 8 000 suomalaista sitoutui oman hiilijalanjälkensä pienentämiseen ja kestävämmän elämäntavan edistämiseen osallistumalla Ekopaasto-kampanjaan. Pääsiäissunnuntaina päättynyt kampanja oli Suomen evankelisluterilaisen kirkon, Suomen ympäristökeskuksen ja Suomen Ekumeenisen Neuvoston yhteisönistutus.

Ekopaastossa nostettiin esiin arjen pieniä tekoja, joilla on vaikutusta ympäristön kuormituksen vähentämiseen. Suositutimmat ekopaastokohteet olivat tänä vuonna kulutuksen vähentäminen ja kasvispainotteisempi ruoka.

Toiveissa on, että paaston aikana vahvistuneet ympäristöystävällisemmät elämäntavat vakiintuisivat jokapäiväisiksi arjen valinnoiksi.

– Yksittäisten ihmisten elämäntavan muutoksilla on paitsi vaikutusta itseän myös poliittinen merkitys. Muutos saa poliittiset ja taloudelliset päättäjät huomaamaan, että asia on ihmisille tärkeä. Se myös antaa heille mandaatin ottaa päätöksenteosaan ympäristö ja ilmastomuutos vakavasti, muistuttaa kirkon ympäristöasioista vastaava **Ilkka Sipiläinen**. **Y**

Pohjoismaisen mallin haasteet

VALTION taloudellisen tutkimuskeskuksen ylijohtaja **Juhana Varttinen** suhtautuu kriittisesti niin kutsutun pohjoismaisen mallin taloudelliseen kestävyys- ja soveltuvuuteen aikana, jossa pääomat liikkuvat vapaasti maiden rajojen yli, työvoiman tarjonta on globaalia ja väestön ikärakenteen muutos heikentää maiden huoltosuhteita.

Varttisen kannat käyvät ilmi Pohjolan työväenliikkeelle kirjoitetusta raportista, jonka keskeinen viesti on, että vaikka malli on onnistunut luomaan oikeudenmukaisen ja taloudellisesti tehokkaan sillan sosialismin ja kapitalismin välille, on sen pysyttävä sopeutumaan uuteen tilanteeseen tai vaarana on mallin asteittainen rapautuminen.

Vaikka globaalin talouden ja keskinäisriippuvuuksien maailmassa Pohjoismaat ovat samojen haasteiden edessä kuin muutkin teollisuusmaat, ovat Varttisen mukaan suurimmat uhat pohjoismaisen mallin tulevaisuudelle sisäisiä. Hän painottaa, että kestävyysvajeen kaltaiset ongelmat on mahdollista ratkaista oikeilla politiikkatoimilla. Nämä ratkaisut voivat kuitenkin olla liian kivuliaita perinteiselle työväenliikkeelle.

Varttisen raportti *To create and share – the remarkable success and contested future of the Nordic Social Democratic Model* luettavissa kokonaisuudessaan Sorsa-säätiön sivuilla sorsafoundation.fi **Y**

Viranomaisille lisää tietoa lähtömaiden tilanteesta

MAAHANMUUTTOVIRASTO kehittää maatietojen hankintaa projektissa, jossa tietoa haetaan viraston oman maatietopalvelun lisäksi myös lupaa hakivien haastatteluissa syntyneistä puhuttelepöytäkirjoista.

Puhuttelepöytäkirjoista on tarkoitus saada normaalilähteiden oheen hyödyllistä lisätietoa lähtömaan oloista, kuten maan turvallisuus- ja ihmisoikeustilanteesta. Samalla voidaan tuoda esiin pöytäkirjoissa mahdollisesti toistuvaa tietoa, joka ei vastaa muista lähteistä saatua maatietoa.

Hankkeen tavoitteena on auttaa päätöksentekijöitä tunnistamaan paremmin maakohtaiset erityiskysymykset. Pöytäkirjoista saatua tietoa aiotaan käyttää myös turvapaikkavirtoja ennakoivan järjestelmän kehittämisessä.

Hankkeen aikana maatietoa kerätään ainakin seuraavista maista: Venäjä, Irak, Iran ja Nigeria. Nämä kuuluvat Suomeen tulevien turvapaikanhakijoiden suurimpiin lähtömaihiin. Lisäksi maatietoa kerätään pöytäkirjoista kansalaisuudettomilta ja niiltä, joiden kansalaisuus on tuntematon. **Y**

Georgiassa kipuillaan sisä- ja ulkopolitiikassa

GEORGIASSA hallitus- ja oppositiopuolueet ovat saavuttaneet yhteisen vision tiiviimpien suhteiden luomisesta Euroopan unioniin, mutta syyttävät samalla toisiaan Ukrainan mallin mukaan levottomuuksien lietsoimisesta eri puolilla maata.

Institute for War and Peace Reporting kertoo, että hallitseva Georgian Unelma -puoluekoalitio ja oppositiota edustava Yhdistynyt kansallinen liike (UNM) näyttäytyivät yhdessä konsertissa, jonka olivat järjestäneet läheisimpiä Eurooppa-suhteita ajavat kansalaisjärjestöt.

– Tämä pyhä tavoite yhdistää meitä kaikkia. Se ei ole päätös, jonka tekee vain yksi poliittinen ryhmä, sanoi presidentti **Giorgi Margvelashvili** konsertin yleisölle.

Vain viikkoa ennen konserttia Georgian sisäministeri **Alexander Chikaidze** kuitenkin syytti UNM:ää omien kannattajiensa teloittamisesta ja syyn vierittämisestä hallituksen niskoille. Samalla Chikaidze syytti myös järjestöjä protestien organisoinnista, että kaduille mobilisoituja joukkoja voitaisiin ampua ja näin vierättää syytä julkisesti hallituksen niskaan.

Venäjän ja Ukrainan välien kehittyminen herättää huolta myös Georgiassa. Oppositioon kohdistuneet syytökset ja maassa viime aikoina järjestetyt Venäjää tukevat mielenosoitukset ovat saaneet osan kysymään, miten käy EU-suhteiden kanssa? **Y**

Espanjassa kovat otteet käytössä

ESPANJA tukahduttaa rauhanomaisia mielenosoituksia kiristämällä lainsäädäntöä ja sallimalla poliisin käyttää toistuvasti liiallista voimaa mielenosoittajia kohtaan, sanoo ihmisoikeusjärjestö Amnesty tuoreessa raportissaan.

Työttömyys, hallituksen säästötoimet ja päätöksenteon läpinäkyvättömyys ovat ajaneet tuhannet ihmiset talouskriisin runteleman Espanjan kaduille osoittamaan mieltään.

Vuonna 2012 Espanjassa järjestettiin lähes 15 000 mielenosoitusta – siis jopa 40 päivässä. Vuonna 2013 pelkästään Madridissa järjestettiin 4 500 mielenosoitusta, mikä on tuhat enemmän kuin vuotta aiemmin.

Poliisilla on oikeus käyttää joissain tapauksissa voimaa ylläpitääkseen yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä estääkseen rikoksia. Poliisin tulee kuitenkin taata kansainvälisen oikeuden mukainen oikeus kokoontumisvapauteen.

Amnesty esittää huolensa siitä, että Espanjassa poliisi käyttää liiallista voimaa ilman, että siitä rangaistaan. Espanjan hallituskin tunnustaa, että mielenosoittajat käyttävät väkivaltaa alle yhdessä prosentissa mielenosoituksista.

Myös mielenosoituksista raportoineet toimittajat ja valokuvaajat ovat kertoneet joutuneensa poliisin väkivallan kohteeksi. Poliisi on esimerkiksi vahingoittanut kameroita ja muita varusteita estääkseen poliisin käyttämän väkivallan taltioinnin. **Y**

TE-toimistojen uudistus unohti ihmisen

TE-TOIMISTOT palvelevat parhaiten yrityksiä sekä koulutettuja ja motivoituneita työnhakijoita. Heikoimmin palvelaan vaikeasti työllistyviä asiakkaita, paljastaa SOSTen Sosiaalibarometri 2013. Tulokset perustuvat TE-toimistojen johtajilta saatuihin tietoihin.

Sosiaalibarometrissa arvioidaan vuoden 2013 alussa voimaan tullutta työ- ja elinkeinotoimistojen uudistusta. Siinä palvelut jaettiin kolmeen palvelulinjaan: työnvälitys- ja yrityspalveluihin, osaamisen kehittämispalveluihin ja tuetun työllistymisen palveluihin.

Uudistus on parantanut työvoimaa etsivien yritysten palveluita ja TE-toimistojen keskinäistä yhteistyötä. Henkilöasiakkaiden palvelu on sen sijaan heikentynyt.

Henkilöasiakkaista uudistus on hyödyttänyt eniten koulutettuja ja motivoituneita työnhakijoita, jotka eivät tarvitse henkilökohtaista palvelua työllistykseen. Vähemmälle huomiolle ovat jääneet erityistä tukea tarvitsevat, kuten pitkäaikaistyöttömät, maahanmuuttajat ja osatyökykyiset. **Y**

TARJA CRONBERG

Kirjoittaja on Rauhanliiton puheenjohtaja
ja vihreiden edustaja Euroopan parlamentissa.

Eurooppa tarvitsee uuden turvallisuusjärjestön

EUROOPAN TURVALLISUUSJÄRJESTÖ ETYJ torkahti jo ainakin parikymmentä vuotta sitten. Se on pystynyt elämään hiljaiseloa kylmän sodan jälkeen, koska EU rauhanprojektina on tähän asti toiminut. Uskoimme, että unelma kestää ikuisesti. Ukraina kuitenkin herätti Euroopan rauhanunesta.

EU:n ulkopolitiikan tehtävä on edistää rauhaa ja estää konflikteja syntymästä. EU:n yhteisen puolustus- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteena on ollut vahvistaa kansainvälistä turvallisuutta. Nyt meillä on kuitenkin edessämme täysin uusi tilanne.

Balkanin sota 90-luvulla vavisutti, mutta ei levinnyt. Ukrainan tilanne on huomattavasti vaarallisempi. Ennen kaikkea tässä on rikottu kaikkia kansainvälisiä perussopimuksia, jotka ovat olleet rauhan takeina. Euroopan rauha ei kestänytkään ikuisesti.

Ukrainan konflikti olisi ehkä voitu estää toimimalla toisin. Se ei tässä tilanteessa enää auta, mutta esimerkiksi EU:n olisi hyvä tunnustaa virheensä. Itäinen kumppanuus -hanke ei missään vaiheessa huomioinut Venäjää. Ihmisten oli valittava ”eurooppalaisen” ja ”euraasialai-

sen” välillä. Näin kaikki joutuivat valintatilanteen eteen sen sijaan, että olisi toimittu yhdessä.

NATO ei tuo tilanteeseen ratkaisua. Baltit pelkäävät, vaikka kuuluvat NATOon. Ei haluta uskoa, että Yhdysvallat todella on vetäytymässä Euroopasta ja on jo pitkään edellyttänyt, että eurooppalaiset NATO-maat hoitaisivat omat puolustuksensa. Eivätkä EU:n jäsenmaat ole innostuneet puolustusyhteistyöstä, vaikka sekin olisi valtava askel eteenpäin.

Johtopäätökset EU:n näkökulmasta ovat, että kylmän sodan järjestöt eivät toimi uudessa tilanteessa. Eurooppa saattaa taas jakaantua etupiireihin, ehkä keskeltä Ukrainaa. Meillä olisi edessä uusi kylmä sota, tosin uudella tavalla. Kiinan asema vahvistuisi. Japani taas tuntisi olonsa turvattomammaksi. Kuka tästä hyötyy?

EU:n on joko kehitettävä omaa puolustus- taan tai Euroopalle on saatava uusi turvallisuusjärjestö. ETYJ on täyttänyt tehtävänsä jotenkuten vaalitarckkailijana, mutta Ukrainan kriisi on osoittanut, että turvallisuutta tai kansainvälisten sopimusten kunnioittamista se ei pysty takaamaan. **Y**

HENNA VIRKKUNEN

Kirjoittaja on liikenne- ja kuntaministeri sekä kokoomuksen eurovaaliehdokas.

Edelleen Kyllä Euroopalle!

MUISTAN EDELLEEN elävästi ensimmäisen poliittisen ”koettelemukseni”. Tulin mukaan politiikkaan 20 vuotta sitten juuri Suomen EU-kansanäänestyksen alla. Kokoomusnuorena liityin Kyllä-kansanliikkeeseen, josta minut lähetettiin välittömästi Sadankomitean paneeliin puolustamaan EU-jäsenyyden etuja.

Huh. Se oli ilta. Parikymppisen reippaudella latelin EU-jäsenyyden etuja Järjestöjen talon kellarisalissa, jossa kaikki muut panelistit ja yleisökin yhtä lukuunottamatta taisivat olla jäsenyyden vastustajia. Mutta tässä sitä nyt ollaan. Tukevasti EU:ssa.

Suurin osa suomalaisista on tänä päivänä tyytyväinen EU-jäsenyyteen, valtaosa myös eurojäsenyyteen, eikä minunkaan ole tarvinnut muuttaa kantaani. Ja samaa uskallusta ja härkäpäisyyttä olen tarvinnut tuon paneelin jälkeenkin, työn ja politiikan eri käännteissä. Joten kiitos Sadankomitealle hyvästä lähtölaukauksesta!

Akuutin talouskriisin jälkeen Eurooppakeskustelu on kääntynyt taas EU:n alkulähteille. Ukrainan tilanne on muistuttanut terveellä tavalla kaikkia eurooppalaisia siitä, etteivät tärkeät yhteiset arvomme: demokratia, rauha, sananvapaus ja ihmisoikeudet ole mikään itses-

täänselvyys. Niiden puolesta on taisteltu, eikä työ ole vielä loppunut.

Uskon että tämän toukokuun EU-vaalit tulevatkin kiinnostamaan kansalaisia aivan uudella tavalla. EU-parlamentin vaikutusvalta on kasvanut. Suomen lainsäädännöstä jo valtaosa tulee EU-tasolta. Talouden kasvunäkymien lisäksi myös EU:n merkitys Suomen asemaan maailmassa tunnistetaan kansalaistenkin keskuudessa taas selvemmin. Ei ole merkityksentöntä, mihin maailman maiden joukkoon Suomi kuuluu.

Myös talouden näkökulmasta meillä on vielä paljon saavutettavaa Euroopassa. Sisämarkkinoiden osalta energiamarkkinoissa ja digitaalisissa sisämarkkinoissa on paljon mahdollisuuksia, ja suomalaisille yrityksille uutta kasvupotentiaalia.

Samoin EU–USA-vapaakauppasopimus toteutuessaan merkitsee uutta talouskasvua ja lisää markkinoita myös suomalaisille. EU on pystynyt siirtämään budjettinsa painopistettä kilpailukyvyyn vahvistamiseen ja uuden kasvun luomiseen. Se on välttämätöntä. Euroopan unionilla on maailman suurin tutkimusbudjetti. Sen pitää tulevina vuosina myös näkyä! **Y**

Ydinhetki

YDINHETKI
KERTO O ASIOISTA
PAIKAN PÄÄLTÄ
JA IHMISTEN
KAUTTA.

14 ARJA ALHO Työ, turva, rakkaus / **20** 52 puheenvuoroa
globaaleista muuttoliikkeistä ja kehityksestä / **22** Globaali
muuttoliike 2013: Minne ja mistä ihmiset muuttavat
/ **24 AINO HAAVIO** Kohti parempaa elämää
/ **28 KRISTIINA KOIVUNEN** Kahden yhteiskunnan Ruotsi
/ **34 KRISTIINA KOIVUNEN** Ruotsi Islamofobian kourissa
/ **38 KRISTIINA KOIVUNEN** Opiskelija-arkea tyttöjen kesken
/ **44 PÄIVI MATTILA** Eriarvoisuutta vastaan / **46 ARJA ALHO**
Parlez-vous EU? / **50 KAISA HONKALA** Pitkä pakolaisuus
/ **54 JENNI HEIKKA** Rooman rakentaminen päivässä

Työ **TURVA** *rakkaus*

Kirjoittaja Arja Albo Kuvat Pekka Elomaa

Maailman muuttoliikkeiden suuret virrat kulkevat muualla. Suomeen muuttajia tuli 32 000, joista puolet oli muista EU-maista. Suomesta poismuuttajia oli puolestaan 17 500. Ydin kysyi kenellä on oikeus parempaan elämään ja miksi?

SILVIA: Maahanmuuttajista ei saisi puhua yhtenä massana. Kyse on yksilöistä. On ihan eri asia, jos muuttaja on rikas hindu kuin köyhä muslimi tai päinvastoin. Ihmisten tilanteet vaihtelevat. Pitää muistaa myös, että Suomestakin on lähdetty hakemaan parempaa elämää muualta. Kysymys on ihmisoikeuksista, erityisesti turvasta ja toimeentulosta, mutta myös onnen etsimisestä. Amerikoihin muuttoa ei ehkä enää muisteta, mutta kun talvisota on edelleen mielissä, pitää muistissa olla myös Ruotsiin muutto 1960-luvulla

OSAMA: Minä lähdin Syyriasta kymmenen vuotta sitten. Jatkan opiskelujani parhaillaan Turussa. Suomessa olen ollut kaksi vuotta. On kiinnostavaa pohtia, kuka todella ansaitsee paremman elämän, millainen tuo henkilö on?

Jos hän elää sodan kourissa, parempi elämä on siellä, missä hän on turvassa. Jos hän haluaa toimeentuloa, parempi elämä on siellä, missä on työtä ja taloudellista turvaa.

Olin 13-vuotias kun jouduin vankilaan. Minua kidutettiin. Lapsen oli hyvin vaikea ymmärtää, miten sellainen oli mahdollista. Isäni lahjoi poliisit ja sai minut vapaaksi. Minua kiduttaneet poliisit eivät koskaan joutuneet oikeuden eteen. Ryhdyin pohtimaan millaisessa maassa oikein kasvain. Miten on mahdollista, että lapsia kidutetaan ja aikuiset vaikenivat siitä. Aloin suorastaan vihata maatani.

Kun valmistuin ylioppilaaksi, siitä on nyt kymmenen vuotta, halusin löytää maailmasta sellaisen paikan, jossa voin tuntea olevani vapaa ja tavoitella onnea. Muutin ensin Turkkiin. Tilanne siellä ei ollut kovin hyvä eikä liioin Algeriassa.

Minulle oli tärkeää löytää paikka, missä

ihmisoikeuksiani kunnioitetaan. Kun tulin Suomeen tunsin vihdoin, että sain takaisin arvokkuuteeni, saatoin olla vapaa, sillä olin saanut oikeuteni takaisin.

Tietenkin olen erilainen. En puhu kovin hyvin suomea, ihonvärimini on erilainen, kuten uskononikin. Minä en tullut Suomeen etsiäkseeni toimeentuloa enkä liioin peruskoulutusta, sellainen minulla oli jo Syyriasta. Oli vain niin tärkeää saada ihmisarvo, itsekunnioitus ja itseilmaisu takaisin.

ARJA: Ihmiset joutuvat lähtemään liikkeelle hyvin eri syistä. Sodat ja konfliktit pakottavat lähtemään, toimeentulon niukkuus, mutta myös ilmastomuutos, joka muuttaa tutut elinympäristöt. Ymmärrämmekö Suomessa muuttoliikkeiden syitä ja samalla sen, ettei niitä voi padota?

SILVIA: Olemme ilman muuta murroksessa. Kun luin Leena Sharman kirjan Ne – Kohtauksia perus-Suomessa, tajusin oikein kunnolla, miten olemme poteroituneet suhteessa maahanmuuttoon. Olemme todella kaukana toisistamme ja siksi homma, keskustelu maahanmuutosta asiana, ei etene. Poteroissa kyykkiminen voimistaa me ja ne -ajattelua. Itse asiassa Sharma teki arvokkaan duunin tämän asian avaamiseksi

Minä en halua puhua maahanmuuttokriittisyydestä. Kriittisyys edellyttää objektiivista analyysia. Sitä vastoin olen kuullut vain maahanmuuttovastaista puhetta. On ihan käsittämätöntä, miten käyttökieleen on onnistuttu viemään kielteisen puheen muuttuminen kriittisyydeksi.

EU-tason puheessa kielteisyyttä näkyy ajattelussa: rajat kiinni. Merikin pitäisi panna kiinni. Tuhannet ihmiset hukkuvat etsiessään itselleen ihmisarvoista elämää! Puhutaan, kuinka

EU vetää ihmisiä puoleensa. Olennaista olisi puhua, miksi ihmisiä työnnetään pois omista maistaan. Ja sitten on ihan käsittämätöntä, että maahanmuuttokielteiset vastustavat samaan aikaan kehitysapua ja ilmastomuutosta ehkäiseviä toimia. Kehitysministeri Pekka Haavisto puhuu ihan oikein esimerkiksi siitä, miten kehitysavulla voidaan tukea eri maiden verojärjestelmien kehittämistä. Veroillahan hyvä yhteiskunta rakennetaan.

ARJA: Suomi ei todellisuudessa ole kovin monikulttuurinen. Mutta pääkaupunkiseutu alkaa olla. Valtaosa ulkomaalaisista hakeutuu suuriin kaupunkeihin. Miten Helsinki kaupunkina on ymmärtänyt maahanmuuton ja sen merkityksen?

SILVIA: Jos sinä ja minä tästä muuttaisimme Mogadishuun, veikkaan, että yrittäisimme asua toisiamme lähellä. Ja vielä parempi olisi, jos lähellä olisi kauppa, josta saisi ruisleipää ja salmiakkia.

On ihan luonnollista, että ihmiset kaipaavat omia yhteisöjään, joissa on tuttua, turvallista, ja joissa tulee ymmärretyksi. Näinhän se on kaikkialla. Myös Helsingissä. Mutta samalla tapahtuu jotain sellaista, mikä ei olekaan hyvä asia. Tietyillä alueilla ja tietyissä kouluissa voi olla luokassa valtavasti lapsia, jotka eivät puhu äidinkielenään suomea. Kieliä voi olla vaikka 30. On ihan selvää, että opettaja on helisemässä, ellei lisäresursseja tule.

Kun tähän vielä yhdistetään oikeus valita vapaasti koulu kaupungin sisällä, ollaankin jo koulushoppailussa. Se on johtamassa tosi huo-

lestuttavaan segregaatioon. Alkaa olla alueita ja kouluja, joissa on vain maahanmuuttajia ja ne koetaan huonoiksi. Eihän vika ole ollenkaan maahanmuuttajissa, vaan puuttuvissa resursseissa!

Helsingissä on saatu hyviä kokemuksia nimettömästä työnhausta. Se on ollut ihan ehdoton. Valtuusto puolestaan päätti muuttaa

ohjeistusta paperittomien oikeuksista terveyspalveluihin. Juttuhan on niin, että kun paperiton maahanmuuttaja menee terveyskeskukseen, kukaan ei korvaa kaupungille käyntikuluja. Kävi niin, että joka ikiseltä erilaiselta näyttävältä ryhdyttiin peräämään papereita ja tarkistamaan oikeuksia saada terveyspalveluja.

Tästä käytiin kova keskustelu valtuustossa. Ohjeistuksen muuttamiskanta voitti, ihmisiä on kohdeltava yhdenvertaisesti.

Vastustus tälle linjaukselle näyttää kuitenkin olevan aika rakenteellista. Pääasia kuitenkin on, että kaikki alle 18-vuotiaat ja raskaana olevat naiset saavat aina täydet palvelut eikä kukaan kysele mitään. Paperittomien asia eteni ainakin näin.

ARJA: Miten Osama sinun arkielämäsi sujuu?

OSAMA: Kun tulin Suomeen, aloitin opiskeluni Joensuussa. Asuin ensimmäistä kertaa länsimaaisessa, ei islamilaisessa, maassa. Huomasin olevani aika lailla uskonnollisen lähetystyön kohde. Ovelle koputtelijoita riitti. Joskus se oli jopa häiritsevää. Yritin sanoa, että minulla on tenttiin lukeminen kesken, mutta sitten suostuin kuitenkin puhumaan jonkin aikaa.

**ON IHAN
LUONNOLLISTA, ETTÄ
IHMISET KAIPAAVAT
OMIA YHTEISÖJÄÄN,
JOISSA ON TUTTUA,
TURVALLISTA,
JA JOISSA TULEE
YMMÄRRETYKSI.**

Erilainen ihonväri tuo monia seuraamuksia, sekä myönteisiä että kielteisiä. Halusin kovasti olla samanlainen ja pidin itseäni pohjoiskarjalaisena. En halunnut mitenkään korostaa taustaani. Yritin kovasti opetella suomea, mutta silti minulle puhuttiin englantia. Niin pohjoiskarjalainen olin, että sanoin ”mie”, jotta olisin samanlainen.

Sain kyllä vieraanvaraisuutta osakseni. Mutta jotenkin kaikki oli muodollista. Ystäväksi tulo vie aikansa.

Kirjoitin näistä kokemuksistani ja myös Syyrian kysymyksestä ja pakolaisista paikallisiin sanomalehtiin. Palaute oli aggressiivista. Minulta kysyttiin, miksi otan

Ketkä?

OSAMA ALALOULOU tekee maisteriopintojaan Åbo Akademin International Human Rights Law -linjalla. Hän on myös aktiivinen kirjoittaja.

SILVIA MODIG on Vasemmistoliiton kansanedustaja, Helsingin kaupunginvaltuutettu ja eurovaaliehdokas.

tällaisia asioita esille? Kuitenkin myös suomalaiset muslimit ovat menneet taistelemaan Syyriaan. Kun kirjoitin poliisin, ei sentään rasisisesta, mutta kuitenkin hyvin epäystävällisestä kohtelusta Suomeen tullessani, palaute oli sellaista, että on sopeuduttava sääntöihin tai palattava takaisin omaan maahan.

SILVIA: Mutta palaute on ihan samanlaista myös suomalaisille – jos vain puhut ylipäättään myönteisesti maahanmuuttajista!

OSAMA: Kerran kirjoitin siitä, miten suuria eroja on verrattaessa suomalaista, ruotsalaista tai saksalaista maahanmuuttopolitiikkaa ja turvapaikkakäytäntöjä. On maita ja maita, mutta kyllä Suomessa on

jotain pielessä. On hyvä ajatella vaikkapa sitä, että jos toisen maailmansodan aikana suomalaisia sotilaita ei olisi otettu Ruotsissa vastaan. Olisi sanottu, että meillä on täällä taloudellinen kriisi, menkää takaisin koteihinne. En halua sanoa, että tilanne olisi suoraan verrannollinen tilanteeseen nykyisessä Syyriassa, mutta kuitenkin. On oikeuksia ja on velvollisuuksia. Ne on saatava tasapainoon.

ARJA: Oletko ajatellut jäädä Suomeen opiskelujesi päättymisen jälkeen?

OSAMA: Kyllä.

ARJA: Koska sie olet pohjoiskarjalainen!

OSAMA: Haluan hakea Suomen kansalaisuutta, koska haluan elämälläni perusteet. Monet ulkomaiset opiskelijat eivät halua jäädä tänne, ja silloin Suomi kyllä menettää jotakin. Ilma-piirissä on parannettavaa.

SILVIA: Jotain mageeta on kanadalaisessa monikulttuurisuudessa. Siinä ajatellaan, että se on kuin mosaiikki. Mutta hyvältä ei tunnu maahanmuuttajien pisteyttäminen tyyliin ”kuinka tarjoaa parhaan kansalaisuuden”. Siinä heikommissa asemassa olevat tippuvat. Ihmiset ovat jo lähtökohtaisesti eriarvoisia.

Integroitumisessa on kyse myös siitä, miten tulijat otetaan vastaan. Oletko Osama pystynyt saamaan ystäviä? Minusta Helsinki Mission Olli Valtosella on loistava idea. Aina kun paikallinen tulee, pitäisi olla suomalainen ystävä ottamassa vastaan.

OSAMA: Kyse on ensinnäkin siitä, kuinka paljon me haluamme integroitua ja toiseksi,

kuinka paljon paikalliset haluavat hyväksyä. En tiedä prosentteja, mutta arvelen, ettei enemmistö ulkomaalaisista puhu suomea. Se on kuitenkin sosiaalisen verkostoitumisen edellytys. Minulla on kymmeniä ystäviä. Mutta tietenkin pelkäämme vieraita, tämä tulee meidän luonnostamme. Mutta mitä enemmän meitä on, sitä helpommin myös sopeudumme.

SILVIA: Olet varmasti oikeassa. Kieli vie paljon syvemmälle yhteiskuntaan. Olen huolissani

naisten asemasta. He ovat usein kotona lasten kanssa ja jäävät vaille kielitaitoa. Kivaa monikulttuurisuutta on se, että on ystäviä eri etnisistä taustoista. Jokaisesta kulttuurista voi ottaa parhaat palat!

ARJA: Ystävyyks on tärkeää. Omat lapseni saivat kanadalaisessa koulussa heti ystäväoppilaan, joka leikki uusien tulokkaiden kanssa niin kauan, kun löytyi omia ystäviä. Ei

ole mukavaa myöskään, että turvapaikanhakijan vastaanottavat virkapukuiset poliisit. Se voi jo pelkäästä lisätä pelkoa ja epäluuloa.

OSAMA: On ymmärrettävä, etteivät maahanmuuttajat tule tänne nauttimaan elämästä kuin turistit. Meillä on annettavaa, meistä on hyötyä. Vaikka etsimme parempaa elämää, se on meidän oikeutemme.

SILVIA: Sain kutsun EU-asioita käsittelevän valiokunnan jäsenenä Tanskaan. Meitä oli raahattu sinne eri puolilta keskustelemaan turvapaikkashoppailusta. Kaikki tutkijat todistivat, ettei ole mitään shoppailua. Ihmiset muuttavat joko työn tai rakkauden perässä.

ARJA: All you need is love. **Y**

**KYSE ON
ENSINNÄKIN SIITÄ,
KUINKA PALJON
ME HALUAMME
INTEGROITUA
JA TOISEKSI,
KUINKA PALJON
PAIKALLISET
HALUAVAT
HYVÄKSYÄ.**

52

**puheen
vuoroa
globaaleista
muuttoliikkeistä
ja kehityksestä**

Kuvitus Pirita Tolvanen

Kenellä on oikeus
tavoitella parempaa
elämää? Millaisia
seuraksia muuttoliikkeillä
on eri puolilla maailmaa?
Pitääkö muuttoliikettä
hallita? Miten
muuttoliikkeet
vaikuttavat kestävään
kehitykseen?

MUUN MUASSA näihin kysymyksiin ja moniin muihin globaaleihin muuttoliikkeisiin ja kehitykseen liittyviin kysymyksiin haetaan vastauksia *Ydin-lehdessä* seuraavan vuoden ajan. Äänessä ovat erityisesti Suomessa asuvat maahanmuuttajat ja heidän näkemyksensä kehityksestä sekä kansainvälisten muuttoliikkeiden hallinnasta, hyödyistä ja haitoista.

Sarjan osana tarkastelemme globaaleiden muuttoliikkeiden ja kehityksen suhdetta eri näkökulmista, ja annamme tilaa myös asiantuntijapuheenvuoroille. *Ydin-lehti* julkaisee yhden puheenvuoron joka viikko ennen seuraavia eduskuntavaaleja, jotka järjestetään huhtikuussa 2015.

Tulossa on kolumneja, haastatteluja ja videopuheenvuoroja. Seuraa puheenvuoroja *Ytimen* verkkosivuilla www.ydinlehti.fi, Facebookissa [facebook.com/ydinlehti](https://www.facebook.com/ydinlehti) ja Twitterissä @ydinlehti, #52puheenvuoroa.

Vuoden aikana järjestämme myös erilaisia tapahtumia. Seuraavaksi tapaamme Maailma kylässä -festivaaleilla kirjateltassa, jossa Sosiaaliantropologi **Minna Säävälä** ja *Ydin-lehden* päätoimittaja **Arja Alho** keskustelevat euron kriisistä ja globaaleista muuttoliikkeistä. Keskustelu Siirtomaavalta nurinpäin lauantaia 24. 5. Amazon-lavalla kello 12.40–13.00. **Y**

Globaali muuttoliike 2013

Minne ja mistä ihmiset muuttavat

Vuonna 2013 kansainvälisiä siirtolaisia oli yhteensä 232 miljoonaa, eli 3,2 prosenttia mailman väestöstä. Vuodesta 1990 määrä on kasvanut 78 miljoonalla.

9.

Espanja
6,5 miljoonaa

7.

Ranska
7,4 miljoonaa

5.

Iso-Britannia
7,8 miljoonaa

3.

Saksa
9,8 miljoonaa

Eurooppa on
suosituin muuttokohde,
se vastaanotti
72 miljoonaa
kansainvälistä
siirtolaista.

Aasia vastaanotti
71 miljoonaa kansain-
välistä siirtolaista.

2. Venäjä
11 miljoonaa

EUROOPPA
19
MILJOONAA

POHJOIS-AMERIikka
16 MILJOONAA

Aasialaisia
siirtolaisia on
maailmassa eniten.

TYYNENMEREN ALUE
3 MILJOONAA

4.

Saudi-Arabia
9,1 miljoonaa

5.

Yhdistyneet
arabiemiirikunnat
7,8 miljoonaa

9.

Australia
6,5 miljoonaa

Kohti parempaa elämää

Kirjoittaja Aino Haavio

Maailmassa elää
nykyisin YK-lähteiden mukaan
noin 230 miljoonaa siirtolaista.
Kolmisen prosenttia maailman
väestöstä asuu siis muualla
kuin synnyinmaassaan.
Miksi?

SIIRTOLAISET OVAT YK:n määritelmän mukaan ihmisiä, jotka ovat muuttaneet toiseen maahan vähintään 12 kuukaudeksi. Muuton taustalla on tyypillisesti halu kohentaa omaa tai perheen elintasoja sekä päästä esimerkiksi parempien terveys- ja koulutuspalvelujen piiriin.

Monen siirtolaisen tarkoituksena on lisäksi elättää työllään synnyinmaahan jääneitä sukulaisia. Globaalisti näiden rahalahetysten arvo on nykyisin nelinkertainen kehitysyhteistyöhön käytettyihin varoihin nähden.

Pieni osa maailman siirtolaisista, jokunen miljoona ihmistä, on lähtenyt liikkeelle pakon edessä – luonnonmullistuksen, sodan tai muun henkeä tai terveyttä uhkaavan vainon seurauksena. He hakeutuvat pakolaisleirille, esimerkiksi Keski-Afrikan tasavallan vainottu muslimiväestö Tšadiin ja syyrialaiset Libanoniin tai Jordaniaan.

Osa vainotuista taas anoo turvapaikkaa toisesta maasta. Pohjoisnigerilaiset pakenevat ääri-islamistista terrorismia eri puolille Eurooppaa. Syyrialaiset pyrkivät sodan jaloista vaikkapa Saksaan tai Ruotsiin. Venäjän ihmisoikeusaktivisteja ja etnisten vähemmistöjen edustajia pelastautuu länteen.

VALTAOSA SIIRTOLAISISTA ON kuitenkin liikkeellä vapaaehtoisesti.

– Muuttajia kiinnostavat erityisesti kohdemaiden työmarkkinat, sanoo Helsingin yliopiston väestötieteen dosentti **Arno Tanner**.

Lähtijöiden ammatillinen profiili on kaksi-

jakoinen: pieni osa heistä on alansa asiantuntijoita, loput pääasiassa niukasti koulutettuja.

Yhdysvaltoihin, joka vastaanottaa viidenneksen maailman siirtolaisista, saapuu huippuinsinöörejä muun muassa Euroopasta, Intiasta ja Kiinasta. Toisaalta Yhdysvaltojen matala palkka-aloille virtaa jatkuvasti heikosti koulutettua työvoimaa Latinalaisesta Amerikasta, erityisesti Meksikosta.

– Noin kymmenen prosenttia meksikolaisista asuu jossakin elämänsä vaiheessa Yhdysvalloissa. He työskentelevät vaikkapa rakennuksilla tai ravintolan keittiössä, Tanner kuvaa.

Maanosista siirtolaiset haakeutuvat useimmin Eurooppaan. Kaikkiaan heitä on Euroopassa noin 70 miljoonaa eli kymmenesosa väestöstä. Suhteellisesti maahanmuuttajia on eniten Luxemburgissa ja Sveitsissä.

Absoluuttisesti tarkasteltuna suosituin kohdema on kuitenkin Saksa, jossa maahanmuuttajien määrä yltää kymmeneen miljoonaan. Saksaan tullaan töihin etenkin Turkista ja Itä-Euroopan maista.

Myös Britannia houkuttelee, etenkin Britti-imperiumiin kuuluneiden maiden lähtijöitä.

– Entiset siirtomaasuhteet ja yhteinen kieli määrittävät muuttoliikettä yleisemminkin, Tanner toteaa.

Ranska vastaanottaa pohjoisafrikkalaisia, Espanja ja Portugali eteläamerikkalaisia siirtolaisia.

Pohjois-Amerikan ja Euroopan lisäksi Arabian niemimaa on tärkeä työperäisen muuton määränpuole.

**VALTAOSA
SIIRTOLAISISTA
ON LIIKKEELLÄ
VAPAA-
EHTOISESTI.**

Siirtolaisten suhteellinen osuus on rikkaissa öljymaissa omaa luokkaansa. Esimerkiksi Intiasta, Pakistanista ja Bangladeshista saapuvia siirtotyöläisiä on Qatarissa yli 80 prosenttia, Yhdistyneissä Arabiemiraateissa yli 70 prosenttia ja Saudi-Arabiassakin lähes kolmannes asukkaista.

Kiina taas ei ole ennätyksellisestä talouskasvustaan huolimatta toistaiseksi houkutelut merkittäviä siirtolaisvirtoja ulkomailta.

– Maan sisäinen siirtolaisuus on toistaiseksi kattanut työvoiman tarpeen. Toisaalta kiinalaiset, kuten japanilaiset ja venäläisetkin, ovat nähdäkseni siinä määrin rasistisia, ettei maa houkuttele ulkomaalaisia asettumaan, Tanner pohtii.

VALTAOSA SIIRTOLAISISTA saapuu kohdemaihin laillisesti. Heillä on hallussaan tarvittava asiakirja, esimerkiksi työsopimus, joka oikeuttaa heidät oleskelulupaan, tai he anovat maasta turvapaikkaa. Laittomastikin monissa kohdemaissa kuitenkin oleskellaan. Paperittomia liikkuu runsaasti esimerkiksi Meksikon ja Yhdysvaltain välisellä rajalla. Euroopassa laittomien siirtolaisten osuus on korkea esimerkiksi Britanniassa.

– Briteiltä puuttuu järkevä maahanmuuttostrategia, eikä valvonta toimi. Tilanne juontaa juurensa Commonwealth-ajalta, jolloin ihmiset liikkuvat imperiumin alueella varsin vapaasti.

Tietoa mahdollisista kohdemaista niin laillisesti kuin laittomastikin muuttamaan pyrkivät ihmiset ammentavat aiemmin muuttaneilta maanmiehiltään. Kokeneet ekspatriaatit välittävät siirtolaisuutta harkitseville tietoa maahan-

tuloreiteistä sekä kohdemaan työmarkkinoista, elintasosta, palveluista ja kulttuurisista tekijöistä.

Modernin viestintäteknologian ansiosta tieto siirtyy lähtömaihin parhaimmillaan lähes reaaliajassa. Siirtolaiset ovat yhä paremmin selvillä myös kunkin maan tukijärjestelmistä.

– Kun turvapaikkapäätöstä odottavan päiväraha jokunen vuosi sitten kaksinkertaistui Saksassa, romanien jättämien turvapaikkahakemusten määrä kasvoi välittömästi räjähdysmäisesti, Tanner kuvaa.

Aina oikea informaatio ei kuitenkaan tavoita siirtolaisia.

– Esimerkiksi Eurooppaan Lampedusan saaren kautta yrittäneille afrikkalaisille on levitetty harhaanjohtavaa tietoa maahanmuuttajien mahdollisuuksista EU-alueella, Tanner toteaa.

MUUTTAJIEN ASEMA uudessa kotimaassa sekä suhde kantaväestöön vaihtelevat vastaanottajamaan mukaan.

– Esimerkiksi Kanadassa kotouttamispolitiikka on aktiivista ja perustuu harkittuun strategiaan. Maan tulevaisuutta rakennetaan osittain maahanmuuttajien varaan. Maahanmuuttajista halutaan tehdä ”oikeita kanadalaisia”, syntyperäisten kanadalaisten vertaisia, Arno Tanner sanoo.

Siirtolaisstatus ei siis vastaa monenkaan pidempään Kanadassa eläneen ulkomaalaistautaisen ihmisten kokemusmaailmaa.

Arabian niemimaalla taas siirtotyöläiset tienaaivat palkkaansa kehnoissa oloissa ihmis-oikeuksiensa ja -arvonsa kustannuksella.

– Bangladeshilaiset, pakistanilaiset, intialaiset ja sudanilaiset siirtolaiset ovat pysyvästi toi-

sen luokan ihmisiä, resurssi, joka karkotetaan, kun työvoiman tarve lakkaa. Saudi-Arabian, Qatarin tai Yhdistyneiden Arabiemiirien kansalaisuudesta heidän on turha uneksiakaan.

YLI KAKSI kolmannesta maailman siirtolaisista on lähtöisin globaalista etelästä. Paitsi kohdemaiden vetotekijät myös lähtömaiden työntekijät, kuten työttömyys ja alhainen elintaso, lisäävät ihmisten halua kokeilla siipiään toisaalla. Esimerkiksi Pohjois-Afrikan valtava nuorisotyöttömyys työntää nuoria aikuisia kohti Etelä-Eurooppaa.

– Akuutti köyhyys ja suoranainen nälänhätä eivät kuitenkaan näyttäisi ajavan ihmisiä tien päälle. Rutiköyhät ihmiset toimivat jaksamisensa ääri rajoilla ahtaassa elämänpiirissä, Tanner pohtii.

Vaikkapa Bangladeshin tai Nigerin maaseudulla asukkaiden voimavarat riittävät siis vain harvoin lähdön suunnitteluun, saati toteuttamiseen. Sen sijaan laukkujaan pakkaavat astetta varakkaammat, mutta turhautuneet kaupunkilaiset.

Globaalin etelän lähtijöistä noin puolet, 80 miljoonaa ihmistä, jää etelään, useimmiten lähialueiden rikkaampiin maihin. Zimbabwesta ja Mosambikista siirrytään kohti nopean talouskasvun Etelä-Afrikkaa. Bangladeshista, Pakistanista, Intiasta ja Sudanista hakeudutaan siirtotyöläisiksi Arabian niemimaan öljyvaltioihin. Etelä-Amerikan köyhistä maista suunnataan

nouseviin talouksiin, kuten Brasiliaan – ja Meksikoon.

Kiinalaiset taas etsivät parempaa toimeentuloa paitsi maailmalta myös oman maansa suuria kaupungeista.

– Pohjois-Kiinan maaseudulta ja Tiibetistä muutetaan idän suuriin kaupunkeihin, Pekingiin, Shanghaihin ja Hongkongiin, Arno Tanner kertoo.

MUUTTOLIIKKEEN VOIMISTUMISTA SELITTÄVÄT TIEDONKULUN JA LIIKENNE- YHTEYKSIEN PARANTUMINEN SEKÄ MATKA- KUSTANNUSTEN LASKU.

SIIRTOLAISTEN MÄÄRÄ on kasvanut viime vuosikymmeninä nopeammin kuin maailman väestö, lähes 80 miljoonalla vuodesta 1990 lähtien.

Muuttoliikkeen voimistumista selittävät tiedonkulun ja liikenneyhteyksien parantuminen sekä matkakustannusten, etenkin lentolippujen hintojen, lasku. Valtavaa työperäisen siirtolaisuuden kasvua ei kuitenkaan liene näköpiirissä.

Useimmat ihmiset viihtyvät parhaiten kotimaassaan, oman sukunsa ja kulttuurinsa piirissä.

Sen sijaan ilmastopakolaisuus tulee pitkällä aikavälillä lisääntymään merkittävästi, eikä maailma näytä valmistautuneen siihen.

– Joitakin hyviä esimerkkejä siirtolaisvirtojen hallinnasta kuitenkin on. Vaikkapa Kanadan mallista voi ottaa oppia. Maa käsittelee muuttoliikettä strategisesti ja panostaa siirtolaisten kotouttamiseen, Arno Tanner pohtii. **Y**

Teksti ja kuvat Kristiina Koivunen

Kahden yhteiskunnan *RUOTSI*

Ruotsissa syvenevä
kuilu kantaväestön
ja maahanmuuttajien
välillä on todellisuutta,
joka näkyy etenkin
siirtolaislähiöissä.
Miten näin kävi
tasa-arvon ja
demokratian
tyyssijassa?

Flemingsbergin lähiö
sijaitsee Tukholman etelä-
puolella.

SUOMESSA ON ihmetelty mellakoita Tukholman siirtolaislähiöissä ja kysytty, onko kehitys Suomessa menossa samaan suuntaan? Sen suhteen voidaan olla optimistisia, että autot eivät pala Itä-Helsingin lähiöissä jatkossakaan, sillä me suomalaiset voimme ottaa opiksi Ruotsin kokemuksista. Se edellyttää kuitenkin perusteellista paneutumista suomalaiseen ja ruotsalaiseen yhteiskuntaan sekä maiden lähihistoriaan.

Ruotsilla on hyvä maine tasa-arvon ja demokratian parhaana tyysijana Euroopassa, joskin monet ovat huomanneet niiden rapisseen demarihallitusten pitkän valtakauden vaihduttua oikeistohallituksiksi. Mutta oliko väite tasa-arvon mallimaasta harhakuva jo alunperinkin?

Ruotsi on nykyään jakautunut kantaväestön ja maahanmuuttajien yhteisöiksi, joiden välinen kiulu syvenee. Mutta maan kahtiajakautuneisuus ei ole pelkkä viimevuosien ilmiö, vaan Ruotsi on ollut vuosikymmeniä jakautuneempi yhteiskunta kuin Suomi.

AATELISTON PERINTEINEN valta on Ruotsissa taloudellista vaurautta ja aateliston jäsenet edelleen yläluokkaa. Ruotsi on kuningaskunta. Kuningas ei ole historiallinen jäänne maan suurvalta-ajalta, vaan aateliston ylin edustaja.

Myös maaseudun ja kaupunkien välinen ero on ollut aina suuri. Lähes kaikki siirtolaiset asuvat kaupungeissa, maaseudulla taas vallitsee perinteisempi ruotsalainen elämäntapa.

Myös asumismuodoissa Ruotsi on jakautunut kahtia paljon selvemmin kuin Suomi. Ihanne on omakotitalo, joskin on hyväksyttävää asua myös keskustan kerrostaloissa. Mutta

miljoonaohjelman asunto on kantaruotsalaiselle epäonnistumisen merkki.

MILJOONAOHJELMAN nimi tulee siitä, että vuosina 1965–1974 demarihallitukset päättivät laittaa Ruotsin asuntoasiat kerralla kuntoon. Rakennettiin nopeasti ja halvalla miljoona lähiöasuntoa. Ruotsin kahtiajakautuneisuus näkyy nyt erityisesti näissä lähiöissä.

Kehitystä voimistaa porvarihallitusten päätös ”vapauttaa” asuntomarkkinat ja peruskoulut kilpailulle.

– Tämä trendi alkoi jo 1990-luvun puolessa välissä, kertoo **Helena Benaouda** Tukholman islamilaisesta seurakunnasta.

Siihen asti suurin osa Tukholman asunnoista oli ollut vuokra-asuntoja. Sitten asukkaita alettiin kannustaa lunastamaan asuntonsa ja vuokrataloja alettiin muuttaa asumisoikeusyhtiöiksi.

Järjestelmä vastaa suomalaista omistusasumista. Nykyään jo yli puolet Tukholman asunnoista on omistusasuntoja ja vuokrataloja muutetaan edelleen omistusasunnoiksi. Lähes kaikki uudet asunnot ovat omistusasuntoja, siitä huolimatta, että Tukholmassa on kova asuntopula ja sinne muuttaa koko ajan lisää ihmisiä, koska Tukholmassa on enemmän työpaikkoja kuin muualla Ruotsissa.

– Kaupunkiin nyt muuttavien ihmisten tilanne on mahdoton, arvioi Benaouda.

Vuokra-asunnon saaminen suoraan kiinteistöyhtiöltä on mahdotonta, epävirallisilla markkinoilla taas niin kutsutun ”andra hand”-yksion vuokra on 10 000–12 000 kruunua (1100–1250 euroa) kuukaudessa, eikä vuokralainen saa vuokrasopimusta omiin nimiinsä.

MILJOONAOHJELMAN ASUNTO ON KANTARUOTSALAISELLE EPÄONNISTUMISEN MERKKI.

Irakilaistaustaiset nuoret juhlivat Sergelsin torilla Irakin menestystä jalkapallon Aasian mestaruuskilpailuissa.

– 1990-luvulla vuokrataksion saattoi lunastaa Tenstassa itselleen 20 000 kruunulla, nyt sen arvo on miljoonan, Benaouda jatkaa.

– Vain ne, joilla on hyväpalkkainen, vakituinen työpaikka pystyvät hankkimaan omistusasunnon edes miljoonaohjelman lähiöstä, muut ovat epävirallisten kiskurivuokrasopimusten armoilla, hän selittää.

PERUSKOULUJEN TASOA on yritetty parantaa lisäämällä niin kutsuttujen vapaakoulujen määrää. Nämä yksityiskoulut toimivat julkisilla varoilla ja ovat periaatteessa avoimia kaikille lapsille. Tukholmassa useilla omakotialueilla on vapaakoulu ja viereisessä siirtolaislähiössä kunnallinen koulu.

Kun siirtolaislapsi hakee vapaakouluun,

sieltä ei helposti löydykään paikkaa hänelle, tai oppilaan edellytetään liittyvän koulun kalliiseen tenniskerhoon, vaikka koulu muuten on ilmainen.

Monet asiat vaikuttavat samaan suuntaan: toisen polven siirtolaisnuorten on vaikea pärjätä kantaruotsalaisille ikätovereille kilpailussa opiskelu- ja työpaikoista sekä asunnoista. Toisaalta heillä ei yleensä ole yhtä vahvaa etnistä identiteettiä kuin vanhemmillaan, joiden siteet synnyinmaahan ovat vahvat. Lapset kokevat itsensä vanhempiensa synnyinmaassa ulkomaalaisiksi. Ruotsissa on myös paljon nuoria, joiden vanhemmat ovat kotoisin eri maista. Heidän kotimaansa on lähinnä valintakysymys.

Siirtolaistaustaiset, mutta Ruotsissa syntyneet nuoret saattavat saada hyviä opiskelupaikkoja, mihin vaikuttaa opiskelupaikkojen runsaus – tämä on ruotsalainen tapa kaunistella nuorisotyöttömyystilastoja.

Työpaikan löytäminen opintojen jälkeen on kuitenkin eri asia. Parhaiten se onnistuu matalapalkkaisen valkokaulusammattin valinneille henkilöille, esimerkiksi sosionomeille, opettajille ja sairaanhoitajille. He tekevät raskasta työtä, jota ei voi teettää kielitaidottomalla halpatyövoimalla eikä ulkoistaa Kiinaan.

– Siirtolaisiin suhtaudutaan erilailla sen mukaan, mistä he ovat muuttaneet Ruotsiin. Tulijat luokitellaan EU:sta tai sen ulkopuolelta tulleiksi, muslimeiksi ja muiden uskontojen harjoittajiksi, ja muslimienkin välillä on suuria eroja, Benaouda selittää.

Bosnialaista muslimia kohdellaan paremmin kuin Indonesiasta tullutta, ja afrikkalaiset mus-

limit ovat kaikkein alinta kastia. Tämä vaikeuttaa maahanmuuttajien järjestäytymistä, vaikka kaikilla on samoja ongelmia.

KESKEISTÄ ON lähiöiden kurjistuminen. Helena Benaoudan mukaan Ruotsin puolueilla ei ole mitään ohjelmaa sen estämiseksi. Lähiöiden palvelujen ja infrastruktuurin parantamisen sijasta niissä lisätään poliisien määrää. Viranomaiset eivät tiedä, miten pitäisi toimia. Maahanmuuttajia yritetään rekrytoida poliiseiksi, mutta työhön hakeutuvien ensimmäisen tai toisen polven siirtolaisten suhde omaan yhteisöön muuttuu usein vaikeaksi, eikä heihin luoteta enää.

Tukholman Husbystä keväällä 2013 alkaneet

mellakat ja autojen polttamiset ovat pikeminkin esimerkki viranomaisten kyvyttömyydestä selvittää ongelmista kuin siirtolaisnuorten väkivaltaisuudesta. Tapahtumat alkoivat, kun espanjainen, mielenferveysongelmainen mies linnottaui asuntoonsa suomalaisen avovaimonsa kanssa. Poliisi arveli naisen olevan vaarassa, vaikka pariskunnan oli nähty tupakoivan rauhallisesti yhdessä parvekkeella.

Kun mies ei avannut poliiseille ovea, poliisi tunkeutui asuntoon ja ampui miehen kuoliaaksi. Kerrostalon pihalle kerääntyi samaan aikaan ihmisiä. Pian sinne ajoi ambulanssi, ja sen jälkeen ruumisauto.

Poliisin tiedote raivostutti ihmisiä, sillä sen mukaan mies oli kuollut ambulanssissa matkalla sairaalaan. Hehän olivat nähneet ruumisauton. Helena Benaouda uskoo, ettei mellakointi olisi alkanut, jos poliisi olisi heti myöntänyt

LÄHIÖIDEN PALVELUJEN JA INFRASTRUKTUURIN PARANTAMISEN SIJASTA NIISSÄ LISÄTÄÄN POLIISIEN MÄÄRÄÄ.

virheensä ja kertonut rehellisesti tilanteesta.

RUOTSISSA ON ensi syksynä supervaalit, sillä maahan valitaan silloin eduskunta, läänien maakäräjät ja kuntien valtuustot. Vuoden 2010 vaaleissa perussuomalaisten veljespuolueen ruotsidemokraattien saama äänivyöry oli Ruotsissa suurempi järkytys kuin perussuomalaisten vaalimenestys Suomessa. Sen sanotaan heijastavan ruotsalaisten piilevää rasismia: siirtolaisvastaisia mielipiteitä ei kehdata

osoittaa avoimesti, mutta vaalikopin seinien suojissa mielipide voidaan ilmaista anonyymisti.

Helena Benaouda ei usko ruotsidemokraattien nousevan Ruotsissa hallituspuolueeksi, mutta hän arvelee, että muut puolueet omaksuvat sen näkemyksiä. Ei kuitenkaan Ruotsin kokoomus eli moderaatit, jonka tilanne on erikoinen: puolueen siirtolaisia sympatisoivien näkemysten taustalla on se, että sen puheenjohtajan **Fredrik Reinfeldin** isoisä oli mustaihoinen. Reinfeld on vaalea, mutta hänen kasvopiirteensä eivät ole tyypilliset ruotsalaiset.

Moderaattien siirtolaismyönteiset näkemykset eivät kuitenkaan ole johtaneet käytännön tekoihin, vaan joidenkin puolueen kannattajien siirtymiseen ruotsidemokraatteihin.

TÄLLÄ HETKELLÄ maahanmuuttajien keskinäiset verkostot korvaavat julkisten palvelujen heikentymistä. Näin on erityisesti paperittomien siirtolaisten kohdalla. Päinvastoin kuin Suomessa, ilmiötä katsotaan Ruotsissa usein lä-

pi sormien, koska se mahdollistaa monet palvelut, kuten kotiapulaisten pidon, edullisemmin kuin työläinsäädäntöä noudattaen.

Paperittomien kohdalla viranomaisten linja on kova. Monissa muissa Euroopan maissa paperittomien siirtolaisten lasten koulunkäyntiä tuetaan siten, että kaikki lapset pääsevät kouluun. Ulkomaalaisten lasten oleskelulupia ei kysytä, vaikka osan heistä tiedetään olevan maassa laittomasti.

Sen sijaan Ruotsissa tarkastetaan huolellisesti, että kouluissa on vain maassa laillisesti oleskelevia lapsia. Osa heistä on jopa syntynyt Ruotsissa, Tukholmassa on syntynyt kymmenittäin lapsia kotona niin, ettei heidän äitinsä ole käynyt kertaakaan lääkärin tai kättilön tutkimuksissa.

Ruotsissa on kaksi maata ja kaksi yhteiskuntaa: virallinen, hyvinvoiva Ruotsi, jonka jäsenet ovat kantaruotsalaisia. Sinne on hyväksytty kauniita ja menestyviä maahanmuuttajia sen verran, että ulkomaille voidaan antaa kuva tasa-arvoisesta, monikulttuurisesta Ruotsista.

Kaupunkien laidoilla, ravintoloiden keittiöissä, rakennustyömailla ja varakkaiden perheiden lastenhuoneissa näkyy Ruotsin monikulttuurisuuden todelliset kasvot: varjo-Ruotsi ja sen ahkerat uurastajat. Menestyvä Ruotsi tarvitsee tämän piilossa olevan yhteiskunnan palveluja saadakseen oman hyvinvointinsa pikkusummalla, omasta mukavuudestaan tinkimättä. Muutosta tähän ei ole näköpiirissä, riippumatta siitä mitä vaalipuheissa luvataan. **Y**

**SINNE ON HYVÄKSYTTY
KAUNIITA JA MENESTYVIÄ
MAAHANMUUTTAJIA SEN
VERRAN, ETTÄ ULKOMAILLE
VOIDAAN ANTAA KUVA
TASA-ARVOISESTA,
MONIKULTTUURISESTA
RUOTSISTA.**

Kirjoittaja Kristiina Koivunen

Ruotsi ISLAMOFOBIAN kourissa

Ruotsalaiset musliminuoret
syyttävät kotimaataan
rakenteellisesta rasismista
ja vaativat oikeuksiaan.

RUOTSISSA ON suuri muslimivähemmistö. Virallisia tilastoja ei ole, mutta islamilaiset seurakunnat arvioivat maassa asuvien muslimien määräksi 400 000. Muslimivastaisuus on lisääntynyt Ruotsissa niin paljon, että monet käyttävät entisen kammoon ja ennakkoluuloihin viittaavan islamofobia-termin sijasta ilmiöstä sanaa muslimihot eli muslimiviha. Julkiseen keskusteluun tätä termiä ei ole otettu.

Useat Ruotsissa asuvat islamilaisen seurakuntien jäsenet pitävät käännekohtana vuoden 2001 syyskuun yhdenkymmentoista päivän iskuja. Muslimivastaisuus alkoi sen jälkeen näkyä avoimesti, mutta se oli ollut jo aiemmin pinnan alla odottamassa sopivaa tilaisuutta tulla esiin. Ruotsalaispoliitikot alkoivat puhua muslimi-ongelmana.

Ruotsissa on ollut runsaasti siirtotyöläisiä 1960-luvulta lähtien. Aiemmin heidät nähtiin ensisijaisesti oman kansallisuutensa edustajina, esimerkiksi arabeina, turkkilaisina ja kurdeina. Syyskuun yhdenkymmentoista päivän jälkeen islamilaisista maista muuttaneista ihmisistä on tullut ennen kaikkea muslimi- ja kantaruotsalaisten vastakohdaksi.

– Islamofobia on ongelmallinen termi, sehän viittaa sairauteen, jota voidaan hoitaa, kritisoi

eräs Tukholman islamilaisen seurakunnan jäsen, joka suostuu haastatteluun vain anonyymisti.

– Islamofobia on osoitus yhteiskunnan rakenteellisista ongelmista, mutta ei integraatio-ongelmista. Se ei koske ensisijaisesti islamia tai muslimi- ja kantaruotsalaisten välisiä suhteita, vaan heidän oikeuksiaan, muun muassa oikeutta harjoittaa uskontoaan, hän jatkaa.

Haastattelemani henkilö huomauttaa, että väkivaltainen vastakkainasettelu islamilaisen ja kristityn maailman välillä on ollut olemassa ristiretkistä lähtien.

– Viime vuosina on tapahtunut myös hyviä asioita: me muslimit olemme aktivoituneet järjestäytymään ja ajamaan oikeuksiamme.

MUSLIMIVASTAISUUS ALKOI NÄKYÄ SYYSKUUN 11. PÄIVÄN JÄLKEEN AVOIMESTI.

NUORET MUSLIMIT puhuvat siitä, että heidän vanhempansa ovat kiitollisia Ruotsille saatuaan aloittaa siellä uuden elämän, mutta heidän lapsensa, nuori sukupolvi, vaatii oikeuksiaan kiittämisen sijaan. Nuoret korostavat olevansa ruotsalaisia siinä kuin kantaruotsalaisetkin, koska he ovat syntyneet Ruotsissa.

Eräs osoitus muslimien järjestäytymisen tehostumisesta on Ruotsin muslimien yhteistyöverkoston perustaminen vuonna 2010 vastareaktion ruotsidemokraattien kannatuksen nousuun. Viime vuonna verkosto esitti YK:lle oman vaihtoehtoisen raporttinsa Ruotsin hallituksen teettämälle CERD-raportille.

(Committee on the Elimination of Racial Discrimination).

Raportista ilmenee muun muassa, että Malmössä toiseksi yleisin poikavauvoille rekisteröity nimi on Mohammad. Vandalismista moskeijoita kohtaan ja hijabia eli huivia käyttävien naisten pahoinpitelystä on tullut Ruotsissa niin yleisiä, ettei niistä tehdä aina edes rikos-ilmoitusta. Tähän vaikuttavat myös musliminaisten huonot kokemukset poliisiasemilta.

Tukholman messukeskuksessa järjestettiin pääsiäisenä vaihtoehtoinen tapahtuma kristityille juhlalle nimeltään Muslimien perhepäivät, jonne kokoontui noin neljäntuhatta osallistujaa. Tapahtumaan oli koottu pieni näyttely Ruotsissa asuvien musliminaisten kokemuksista, joiden joukossa oli seuraava kertomus:

”Ihmettelen, kuinka äitini ystävät ottavat hijabin pois ennen kuin lähtevät ratikkapysäkillä. He laittavat päähän myssyn ja kaulaliinan ja tunkevat tunikan liepeet housujen sisään. He huomaavat hämmennykseni ja selittävät: ”Ei yhdeksän jälkeen voi matkustaa kotiin huivi päässä, oletko hullu! Meidän on vältettävä hyökkäysten kohteeksi joutumista. On parasta olla näyttämättä, että olemme muslimeja. Anonyymius on turvallisinta!”

ENNEN SYYSKUUN 11. päivän terrori-iskuja keskiverto-Svenssonit eivät tienneet paljoa islamista, sen jälkeen mediassa on ollut siitä paljon juttuja, yleensä kielteisiä. Siksi monet

yhdistävät nykyään muslimit ennen kaikkea terrorismiin.

Ruotsin tiukkaa antiterrorismilakia, joka tuli voimaan vuonna 2003, pidetään rasistisena ja islamvastaisena. Kirjailija **Jan Guillou** kutsumu sitä ”käytännön rotulaiksi”.

Muslimien perhepäivien osanottajat uskovat Ruotsin tiedustelupalvelun Säpon antavan tietoa muille tiedustelupalveluille, erityisesti CIA:lle. Ympäristöpuolueen kansanedustaja **Mehmed Kaplanin** mukaan tästä on vahvoja viitteitä, vaikka viranomaiset eivät myönnä asiaa.

Ruotsi on luovuttanut terrorismista epäiltyjä somalialaisia turvapaikan hakijoita Yhdysvaltoihin uskoen, että heille järjestetään siellä nopeasti oikeudenkäynti, mutta näin ei ole käynyt.

RUOTSISSA ON ensi syksynä parlamentti-, maakäräjä- ja kunnallisvaalit. Muslimit ovat suuri äänestäjäryhmä, jonka ääniä puolueet kalastavat, vaikkei niillä ole ohjelmia heidän oikeuksiensa turvaamiseksi.

Puolueiden avuttomuus tulee erityisen selvästi esille tapaus **Omar Mustafan** kohdalla. Hänen nopea nousunsa sosialidemokraattisen puolueen puoluehallitukseen ja erottamisensa sieltä viikkoa myöhemmin oli Ruotsissa viime vuonna huhtikuun pääuutinen.

Se osoittaa toisaalta demareiden tekevän joskus nopeita päätöksiä perehtymättä kunnolla asiaan, ja toisaalta myös sen, ettei asetelma ole yksiselitteisen musta vastaan valkoinen tai

**RUOTSIN TIUKKAA
ANTITERRORISMI-
LAKIA PIDETÄÄN
RASISTISENA JA
ISLAMVASTAISENA.**

hyvis-maahanmuuttaja vastaan pahiksen roolia näyttelevä ruotsalainen yhteiskunta.

Tukhoman Tenstassa asuva Omar Mustafa on Sveriges Islamska Förbundetin puheenjohtaja, joka tyrmistyi perussuomalaisten veljespuolueen ruotsidemokraattien pääsystä Ruotsin parlamenttiin vuoden 2010 vaaleissa. Hän liittyi vaalien jälkeisenä päivänä sosiaalidemokraattiseen puolueeseen, jossa tämä suosituttu siirtolaislähiön nuori aktivisti otettiin lämpimästi vastaan.

Mustafa nostettiin nopeasti vaikutusvaltaisiin luottamustehtäviin, muun muassa Tukholman kaupunginhallituksen varajäseneksi. Keväällä 2013 hänet valittiin sosiaalidemokraattisen puolueen puoluehallitukseen.

MUSTAFAN PUOLUEHALLITUKSEEN nostamisen jälkeen aktivoituivat sekä sosiaalidemokraattiset Israelin ystävät että homojärjestöt, sillä Liba-nonissa vuonna 1983 syntynyt Omar Mustafa on kuuluisa sekä toiminnastaan Palestiinan hyväksi että homovastaisista mieliteistään, jotka hän perustelee uskonnollaan.

Mustafa erotettiin puoluehallituksesta viikko sinne valitsemisen jälkeen, perusteena se, ettei hän suostunut lieventämään homoja koskevia kielteisiä näkemyksiään. Mustafa perusteli kantansa sillä, ettei ole teologi eikä näin voi luoda uutta uskonnon tulkintaa. Puoluehallituksesta erottamisen jälkeen Mustafa erosi puolueesta ja sadat Ruotsin muslimit seurasivat hänen esimerkkiään.

Omar Mustafa jatkaa Islamska Förbundetin puheenjohtajana, mutta on ollut poissa julkis-

suudesta viime vuoden keväästä lähtien. Hänen ensimmäinen julkinen esiintymisensä oli puhe Muslimien perhepäivillä vuosi kohun jälkeen. Hän sai salin täyteen kuuntelijoita ja valtavat aplodit.

TAPAUS ANTAA aihetta monenlaiseen pohdintaan. Miten suhtautua henkilöön, joka vaatii uskonnollista suvaitsevuuutta, mutta vastustaa seksuaalista suvaitsevuuutta uskonnon nimissä? Tätä Ruotsin demarijohto ei ollut miettinyt nähdessään Omar Mustafan hyvänä vaalien ääniharavana. Lopputuloksena oli paitsi demareiden kannatuksen pieneneminen, myös kantaruotsalaisten ja muslimien välisen kuilun syveneminen.

Kummankin ryhmän ennakoluulot toisistaan islamofobisena tai homofobisena ryhmänä voimistuivat sen sijaan, että yhteisistä ongelmista olisi keskusteltu rakentavasti.

Ruotsissa tarvitaan julkista keskustelua ja suunnitelmia sekä islamofobian vähentämiseksi että siirtolaislähiöiden slummiutumisen pysäyttämiseksi. Muuten saattaa käydä niin, että kantaruotsalaisten ruotsidemokraattien vastapainoksi vihaiset ruotsalaiset musliminuoret perustavat oman vastaavan järjestön suojelemaan itseään.

Ongelmalähiöt ovat vaarassa kehittyä omaksi maailmakseen, joka eroaa niin Ruotsista kuin niistä maista, joista lähiöihin on muutettu. Ruotsin muslimien yhteistyöverkoston vaihtoehtoisen CERD-raportin mukaan Tukholman somaleista jo 70 prosenttia asuu ongelmalähiöissä. Y

Opiskelija-arkea tyttöjen kesken

Teksti ja kuvat: Kristiina Koivunen

Asuntola sijaitsee muurien sisällä ja kotiintuloaika on iltakuudelta. Opiskelijan myöhästymisestä ilmoitetaan välittömästi hänen isälleen.

Hezde Shubat Erbilissä on Irakin paras opiskelija-asuntola. Siellä vietetyt nuoruusvuodet ovat kurdityttöjen omaa aikaa isän ja aviomiehen kodin välissä.

Tytöt asuvat neljän hengen huoneissa ja
laittavat ruokaa yhdessä.

Peyman kirjoittaa loppu-
työtä sängyllään.

Tenttikaudella illat kuluu lukemiseen, muulloin jutellaan, katsotaan televisiota ja surfataan netissä. Peyman ja Shadia valmistautuvat samaan tenttiin

Eriarvoisuutta vastaan

Ihmisoikeusliiton
pääsihteeri Päivi Mattilalle
maailmanparannus on
ammatti ja intohimo.

Kuva Pekka Elomaa

OLEN JOHTANUT Ihmisoikeusliittoa vuoden verran. Suunnittelen toimintaa, puhun tilaisuuksissa ja teen asiantuntijatyötä. Edistämme yhdenvertaisuutta sekä perus- ja ihmisoikeuksia Suomessa. Erityisesti teemme työtä vähemmistöjen ja tyttöjen oikeuksien puolesta.

Valko-Venäjällä sisarjärjestömme johtaja on vankilassa. Ihmisoikeustyöntekijöiden kohtamat uhkat eivät ole tuntemattomia täälläkään.

Aikaisemmin olen työskennellyt tutkijana, asiantuntijana ja Amnestyn ihmisoikeustyön johtajana. Etelä-Aasiassa olen ollut vuosien mittaan paljon: Nepalissa vapaaehtoistoissa ja Intiassa sekä Bangladeshissa tutkijana.

Monet tällä alalla näkevät itsessään maailmanparantajan vikaa. Eriarvoisuus on aina häirinyt minua. Yläasteella osallistuin Etelä-Afrikan apartheidin vastaisille marsseille. Olen tuntenut itseni etuoikeutetuksi maailman mittakaavassa ja halunnut käyttää vaikutusmahdollisuksiani.

Kun olin ulkoministeriössä naisten ja lasten oikeuksien asiantuntijana, minua alkoi ahdistaa rooli rahakirstun vartijana. Väitöskirjaani varten haastattelin Intiassa kotipalvelijoita ja heidän työnantajiaan. Oli ihanaa päästä lähelle ihmisiä.

Suomessa elää vahvana käsitys, ettei täällä juuri ole ihmisoikeusongelmia. Eriarvoisuuden logiikat ovat kuitenkin samanlaisia kaikkialla, vaikka rakenteet eroavatkin. Kyse on valtasuh- teista. Syrjintä kumpuaa ajatuksesta, että joku

on arvokkaampi kuin toinen.

Täällä esiintyy lähes orjuuden kaltaista työ- riistoa. Työnantajalla voi olla pääsy työntekijän pankkitilille virallisen palkanmaksun jälkeen. Thaimaalaisten marjanpoimijoiden kohtelu on myös hyvä esimerkki.

Yksi ihminen ei voi muuttaa ihmisoikeuksiin vaikuttavia rakenteita, mutta joitain prosesseja voi sysätä alkuun. Koen myös vaikuttaneeni opettajana yliopistolla. Ihmiset ovat myöhem- min sanoneet, että olen anta- nut heille kipinän tälle alalle. Se on mieleton palaute.

Ollessani Amnestyllä pari vuotta sitten järjestin kiertävien Romanian romanien haitari- konsertin Esplanadin lavalla muusikko **Kimmo Pohjosen** kanssa. Haasteita oli paljon: esiintyjät eivät koskaan olleet saaneet verotettavaa palkkaa, ja monet naiset olivat lukutaidot-

tomia. Olen ylpeä, että saimme sen aikaan.

Olen onnekas, että teen palkkatyönä sellais- ta, mihin minulla on intohimo. Pysin tekemään työtä vain rajattuina aikoina. Pysyttelen poissa esimerkiksi Twitteristä. Sosiaalinen media on käyttökelpoinen väline ihmisoikeustyöhön, mutta hyödyt ja haitat pitää punnita tarkkaan.

Ihmisoikeustyö on raskasta. Suomessa se tulee enemmän iholle, kun kohtaamme uhrit kasvokkain eikä aina tunnu löytyvän oikeutta. Toisaalta jaksan juuri ihmiskontaktien ansoista. Työ uuvuttaisi enemmän, jos tekisin sitä vain ylätasolla. **Y**

**KYSE ON
VALTASUHTEISTA.
SYRJINTÄ
KUMPUAA
AJATUKSESTA,
ETTÄ JOKU ON
ARVOKKAAMPI
KUIN TOINEN.**

Kirjoittaja Arja Alho Kuva Pekka Elomaa

PARLEZ-VOUS EU?

EU-PARLAMENTIN
TIEDOTUSTOIMISTON PÄÄLLIKÖ
PEKKA NURMINEN KERTOO
MITEN EU TOIMII. HÄNELLÄ ON
KOKEMUSTA EU-ASIOISTA NIIN
SUOMEN EDUSKUNNASTA KUIN
EU:N PARLAMENTISTAKIN.

MIKÄ SAI nuoren juristin kiinnostumaan aikanaan eurooppalaisesta lainsäädännöstä?

– Olin yliopistovuosinani 80-luvun lopussa kiinnostunut erityisesti ulkomaalais- ja pakolaislainsäädännöstä. Kun etsin siviilipalveluspaikkaa, päädyin erinäisten sattumien kautta sosiaali- ja terveysministeriön kv-toimistoon. Silloin alkoivat juuri ETA-sopimuksen valmistelut. Niinpä päädyin perehtymään Euroopan yhteisöjen lainsäädäntöön ja sillä tiellä ollaan.

Suomen EU-jäsenyys pani liikkeelle monia muutoksia aina perustuslakia myöden. Perinteinen jako ulko- ja sisäpolitiikan välillä muuttui. EU:ssa ne lomittuvat ja liittymättä. Kansallisten parlamenttivaalien kautta vaikutetaan EU:n ministerineuvoston kokoonpanoon. Eduskunta on aktiivisesti mukana muotoilemassa Suomen kantoja eikä suinkaan mikään käsiään levittelevä sivustaseuraaja.

– Eduskunta vahvistaa Suomen kannan EU:n ministerineuvostossa. Erikoisvaliokunnat lausuvat kantansa jokaisesta EU:n lainsäädäntöasiasta. EU-asioita käsittelevä suuri valiokunta valtuuttaa eri neuvostojen kokouksiin osallistuvat ministerit, myös pääministerin, etukäteen. Eduskunnan ja hallituksen vuorovaikutus on poikkeuksellisen vahva.

EUROOPAN UNIONI ON 500 miljoonan kansalaisen ja 28 jäsenmaan muodostama taloudellinen

ja poliittinen liitto. Toimielimiä ovat muun muassa komissio, neuvostot ja parlamentti, jonka 751 jäsentä valitaan viideksi vuodeksi. Tänä vuonna eletään vaalivuotta ja äänestyspäivä on 25. toukokuuta.

Parlamentin kaksi suurinta puoluetta ovat Euroopan keskustaioikeistolainen puolue, European People's Party (EPP) ja sosiaalidemokraattinen puolue, Party of European Socialists (PES), joka kokoaa yhteen eurooppalaisia sosialidemokraattisia ja edistyskellisiä työväenpuolueita.

OLISI MUKAVA, JOS SUOMI IRROTTAUTUISI MATALAN ÄÄNESTYSINNON MAISTA JA RIKKOISI 50 PROSENTIN RAJAN.

Molemmille puolueille ennustetaan kullekin noin 28 prosentin kannatusta. Kummallakin on myös komission puheenjohtajaehdokkaan, EPP:lla luxemburgilainen Juncker ja PES:lla saksalainen Schultz.

Parlamentissa toimii lisäksi monia pienempiä ryhmiä, joiden kannatus liikkuu 3–9 prosentin välillä. Niitä ovat muun muassa vihreät, keskiryhmittymä Alde, vasemmisto ja erilaiset eurokriittiset ryhmittymät. Tulevaisuudessa ryhmien pirstaleisuus saattaa lisääntyä.

– Saksasta valitaan 96 EU-parlamentaarikkoa. Kun siellä on luovuttu äänikynnyksestä, puolueiden kirjo lisääntyy. Vasemmistopuolue saattaa hyvinkin vahvistua. Niin piraatit kuin eläintensuojelupuoluekin voivat saada edustuksen. Eurokriittiset voimat yltänevät parlamenttiin, kuten myös NPD, joka on oikeastaan natsipuolueen perillinen. Niin kauan, kuin se toimii yhteisten pelisääntöjen mukaan, ei sen

kieltäminen ole näköpiirissä.

– Vaaleissa riittää jännittämistä. Kamppailu suurimman ryhmän asemasta on kiikun kaakun. Myös Suomessa pienetkin siirtymät kannatuksessa voivat tuoda eri puolueille lisäpaikkoja tai menetyksiä.

Myös ÄÄNESTYSINNOSSA riittää jännitettävää. Suomalaiset äänestävät EU-vaaleissa laiskasti.

– Olisi mukava, jos Suomi irrottautuisi maatalan äänestysinnon maista ja rikkoi 50 prosentin rajan. Joissakin maissa, kuten esimerkiksi Belgiassa, on äänestyspakko ja silloin siellä huidellaan jo hyvin korkeissa lukemissa.

Euroopan parlamentti on siis se toimielin, jossa jokaisella EU:n jäsenmaan kansalaisella on vaikutusmahdollisuutensa. Miten parlamentti toimii?

– Euroopan parlamentti toimii monella tapaa kuin mikä tahansa parlamentti. Se käyttää yhdessä neuvoston kanssa täyttä lainsäädäntö- ja budjettilivaltaa. Se hyväksyy, tai hylkää, kansainväliset sopimukset. Se valitsee komission puheenjohtajan, valvoo komission toimintaa ja nimitää Euroopan oikeusasiamiehen. Euroopan parlamentti ei ole pitkään aikaan ollut vallaton toimielin, jossa vain seurustellaan ja puhutaan henkevästi eurooppalaisista arvoista.

– Parlamentti toimii poliittisiin ryhmiin jakautuneena ja valiokunnat valmistelevat mietinnöt täysistunnolle päätettäviksi, kuten eduskunnassakin. Eroja tulee käytännön työtaidoissa, joissa yksittäisten parlamentaarikoiden

merkitys korostuu esittelijätehtävien myötä.

UKRAINAN TAPAHTUMAT ovat tuoneet EU:n aivan toisella tavalla esille jäsenmaiden julkisessa keskustelussa. Nyt puhutaan ydinasioista: rauhasta ja sodasta, demokratiasta ja ihmisoi-keuksista.

– Viimeaikaiset tapahtumat ovat palauttaneet mieliin sen, miksi liityimme EU:hun. Jos tilanteessa on jotain hyvää, niin se on EU:n merkityksen kirkastuminen. EU-kriittisyys saattaa myös suhteellistua. Viime aikoina on

vain keskusteltu siitä, mitä EU maksaa tai millaisia etuuksia sieltä saadaan.

Entä keskustelu liittovaltiokehityksestä?

– Tietenkin on järkevää keskustella myös EU:n tulevaisuudesta. Mutta silti uskon, että vielä järkevämpää on keskustella konkreettisista asioista, jotka vaativat tulevalla vaalikaudella ratkaisuja. Tarvitaanko tiivistämistä

yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa tai energia-asioissa? Minkälaisissa asioissa sääntelyä olisi hyvä purkaa ja siirtää toimivaltaa enemmän kansallisvaltioille?

– Kaikki suuret muutokset, joissa EU:n valta laajenee, esimerkiksi yhteinen velka eurobondien myötä, suurempi budjetti tai suorat sosiaaliset tulonsiirrot, edellyttävät perussopimusmuutoksia. Ne ovat aina todella isoja muutoksia ja hyvin vaivalloisia prosesseja. Niihin ei ole valmiutta jäsenmaissa. En siis usko, että sellaisia on näköpiirissä lähivuosina. **Y**

**EU-KRIITTISYYS
SAATTAA MYÖS
SUHTEELLISTUA.
VIIME AIKONA ON
VAIN KESKUSTeltu
SIITÄ, MITÄ EU
MAKSAA TAI
MILLAIŠIA ETUUKSIA
SIELTÄ SAADAAN.**

Pitkä PAKOLAISUUS

Teksti ja kuvat Kaisa Honkala

Länsirannan pakolaisleirissä
eletään sukupolvesta toiseen.

AL ARRUBIN pakolaisleirin pääsisäänkäynti on autoilta suljettu. Tien vastapuolella seisoo Israelin armeijan vartiotorni. Leiri on kuin pieni, tiheään asuttu kylä maaseudulla Hebronin ja Betlehemin välisen tien varrella. Osa kaduista on hyvin kapeita ja osa taloista ränsistyneitä.

Lapset kerääntyvät ympärillemme ja tervehtivät iloisesti englanniksi, mutta yksi tähtäilee meitä kauempaa ritsalla. En kulkisi leirissä ilman valoisasti hymyilevää **Ismail Hajajrehia**, joka tuntee leirin kuin omat taskunsa.

Al Arrubissa tapahtuu runsaasti yhteenottoja nuorten – usein pikkupoikien – ja israelilaisten sotilaiden välillä. Pojat heittelevät kiviä ja sotilaat ampuvat kyynelkaasua ja joskus myös kumipäälysteisiä luoteja. Sotilaat tunkeutuvat

leiriin monesti öisin pidättääkseen asukkaita, myös lapsia.

74-vuotias **Ibrahim Muhammad Hammad** toivottaa meidät tervetulleiksi perheensä talon mukavaan, tilavaan olohuoneeseen. Hammad muistaa entisen kotitalonsa Ajjurin kylässä ja ennen vuotta 1948 kuolleen isosisänsä “sataprosenttisesti”. Hän muistaa myös kesäyön pakomatkan perheen kanssa.

– Kuulimme, että israelilaiset sotilaat lähes-tyivät ja pelkäsimme, että meidät tapettaisiin, kertoo Hammad.

Ajjurin kylän yli neljä tuhatta asukasta pakenivat heinäkuussa 1948 vastaitseenäistyneen Israelin ja arabinaapureiden välisen sodan keskellä. Kaikkiaan yli 700 000 palestiinalais-pakolaista menetti kotinsa ja joutui pakolaisik-

Pojat pelaavat jalkapalloa Al Arrubissa.

si. Heidän jälkeläisiään on nyt viitisen miljoonaa, joista kolmasosa asuu pakolaisleireillä Palestiinalaisalueella, Jordaniassa, Syyriassa ja Libanonissa.

HAMMADIN PERHE muutti Al Arrubin pakolaisleiriin, jossa asuttiin aluksi teltoissa. Olot olivat kurjat erityisesti talvisaikaan. 1950-luvun puolivälissä palestiinalaispakolaisista vastaava YK-järjestö UNRWA rakennutti leiriin vaatimattomia taloja, joissa perheiden pienet asunnot erotettiin toisistaan verhoilla.

Hammad itse arvosti jordanialaishallintoa, joka kohteli hänen mukaansa jordanialaisia ja palestiinalaisia tasa-arvoisesti. Vuonna 1967 Israel miehitti Länsirannan kuuden päivän sodassa. Pakolaisten määrä kasvoi taas.

– Israelin armeija tuli tänne väkivalloin ja piti valtaa myös leirimme sisällä. Elämämme oli vaikeaa miehityksen alla.

Palestiinalaiset saivat tuolloin vielä mennä Israelin puolelle ilman erillistä lupaa. Hammad työskenteli Israelissa kuusitoista vuotta rakennustyömailla. Elämä oli yksinkertaista mutta hyvää: Hammad meni töihin, palasi kotiin, söi ja nukkui. Hän rukoili joka perjantai Jerusalemin Al Aqsa -moskeijassa, johon Länsirannan palestiinalaisten on nykyään vaikea päästä.

Hammad kävi myös Ajjurissa katsomassa, mitä kotikylästä oli jäljellä. Vain yksi talo seisoip pystyssä.

– Olin surullinen, vihainen ja hämmentynyt. Maillani asui muita ihmisiä, jotka olivat mahdollisesti muuttaneet tänne Euroopasta tai

Ismail Hajajreh Al Arrubissa.

Yhdysvalloista, ja minä elin pakolaisleirissä.

ENSIMMÄISEN PALESTIINALAISTEN kansannousun käynnistyttyä vuonna 1987 vain aniharvat palestiinalaiset pääsivät Israeliin töihin. Hammad jäi eläkkeelle ja alkoi rakentaa taloa säästöillään. Nyt talossa asuu yhteensä 22 ihmistä, Hammadin työssäkäyvät lapset ja lapsenlapset.

Muutkin perheet rakensivat uusia kotitaloja, ja leiri sai nykyisen muotonsa. Se ei voi levitä alkuperäisten rajojensa yli, joten osa asukkaista joutuu elämään tiiviisti ja kärsii yksityisyyden puutteesta. Leirillä työttömyystilanne on pahempi kuin muualla, erityisesti nuorten keskuudessa.

Jo vuonna 1948 annetussa YK:n päätöslauselmassa vahvistettiin palestiinalaispakolaisten oikeus palata mailleen. Sen toteutumisen todennäköisyys on kuitenkin eri asia. Hammad kuitenkin uskoo pakolaisten palaavan jonain päivänä entisille mailleen. Samalla hän toivoo, että palestiinalaiset voisivat elää rauhassa israelilaisten kanssa.

Kymmenvuotias lapsenlapsi tiirailee meitä oviaukosta.

– Mikä on kyläsi nimi?, Hammad kysyy häneltä.

– Al Arrubin leiri, poika vastaa englanniksi.

Hammad tarkentaa kysymystään ja saa haluamansa vastauksen: Ajjur.

PAKOLAISSLEIRIN SEINIIN on maalattu **Che Guevara** ja Palestiinan vapautuksen kansanrintaman **George Habash**. Seinissä seikkailee myös Handala, **Naji Al-Alin** sarjakuvahahmo, joka symboloi pakolaislapsia.

“Palestiina on paratiisi – täällä ei ole työtä”, vitsailee yksi seinäkirjoitus. Myös Israelin vankeiloissa istuvat Al Arrubin nuoret miehet ovat päässeet julisteisiin ja seinämaalauksiin. Ismael Hajajreh esittelee graffitteja kulkiessamme kohti hänen kotiaan. Hän tuntee ne liiankin hyvin.

22-vuotias Hajajreh on miespuolisen pakolaisen lapsenlapsi eli UNRWA:n mukaan pakolainen itsekkin. Hänen 96-vuotias isoisänsä on myös kotoisin Ajjurista, ja suree yhä menetettyjä maitaan.

Maaliskuussa 2013 Hajajreh ja hänen kavereinsa kirjoittivat pakolaisleirin seinään poliittisia vankeja tukevia iskulauseita. Kaksi yötä myöhemmin Hajajreh kuuli ovelta koputuksen.

– Siellä seisoi joukko sotilaita. Kapteeni sanoi minulle hepreaksi: sinulla on kaksi minuuttia aikaa pukeutua ja sanoa hyvästi perheellesi. Sinut on päätetty.

HAJAJREH VIETIIN Ashkelonin tutkintavankilaan, jossa hän vietti 43 päivää eristyssellissä näkemättä muita ihmisiä. Hajajreh raapustaa paperilehtiöön kuvan sellistä, jonka seinien mitat olivat hänen arvionsa mukaan 1,2 ja 2,3 metriä. Ikkunattomassa huoneessa on kyykkyvessa mutta ei sänkyä, ainoastaan lakanat. Hajajrehille annettiin Koraani luettavaksi.

– Sain päivittäin kolme ateriala, kaksi tupakkaa sekä kupin teetä. Tiesin kellonajan vain ruokailujen perusteella. Jokainen aamiainen merkitsi uutta päivää, ja päivät tuntuivat

vuosien mittaisilta.

Hajareh kertoo myös istuneensa kuulusteluhuoneessa, jossa ilmastointi oli ensin kolme tuntia kuumalla ja sitten kylmällä ilmalla. Sen jälkeen hänen raajoissaan ei enää ollut tuntoa. Hajajrehin mukaan häntä kuulusteltiin myös sidottuna ”banaanituoliin”, jossa ruumis vääntyy epämukavaan asentoon.

– He syyttivät minua monesta asiasta, mutta kielsin kaiken. Kerran kuulustelija avasi Facebook-tilini ja kysyi: ”Miksi hymyilet kuvissa? Otan hymyn pois kasvoiltasi.” Vastasin, että hymyni voisi poistaa vain se, joka on sen antanut, Jumala ja vanhempani.

HAJAJREH TUOMITTIIN lopulta viiden kuukauden vankeuteen ja 2000 sekelin sakkoihin. Hänet siirrettiin tavalliseen vankilaan. Eristyssellin jälkeen se tuntui melkein vapautukselta.

Kun Hajajreh nykyään kuulee mellakoiden käynnistyvän Al Arrubissa, hän menee kotiin ja sytyttää vesipiipun.

– En ole valmis tuhlaamaan enää yhtään päivää elämästäni vankilassa. Tein virheitä ja maksoin niistä kovan hinnan. Enää en ole kiinnostunut politiikasta, mitä monet leirissäni ihmettelevät. Välitän vain omasta tulevaisuudestani, opiskeluistani ja perheestäni. Koulutus on tehokasta vastarintaa.

Hajajrehille Al Arrub on rakas kotipaikka, koko elämä. Ajatellessaan perheen perustamista hän kuitenkin pohtii Länsirannan rauhalli-

Hammad ja kaksi lapsenlasta.

semmille seuduille muuttamista – Al Arrub on hänestä lapsille liian vaarallinen paikka. Hän haluaa myös matkustella ja koskettaa vaikka puolalaisen rannan hiekkaa, sillä hän ei ole koskaan päässyt rannalle.

Palestiinalaispakolaiset ovat eläneet monen sukupolven ajan epävarmuuden tilassa. Hajajreh arvelee, että palestiinalaisten paluusta entisille mailleen syntyisi liikaa kiistoja. Hän uskoo kahden valtion ratkaisuun, jossa luotaisiin itsenäinen Palestiina Israelin naapuriksi. Hän on tutustunut Facebookissa rauhantahtoiisiin israelilaisiin, joita tapaisi mielellään, jos se vain olisi mahdollista.

– Olen varma, että jokaisella ihmisellä on hyvä puolensa. Jos näytämme tämän hyvän puolen itsestämme maailmalle, niin elämme rauhassa keskenämme. Jonain päivänä se tapahtuu.

Ilta hämärtyy ja on aika lähteä leiristä. Sisäänkäynnillä seisoo muutama sotilas mellakavarusteet päällä. Se mitä myöhemmin tapahtuu, jää vierailijalta näkemättä. **Y**

Kirjoittaja Jenni Heikka

Rooman rakentaminen päivässä

Italia kuuluu Euroopan velkaantuneimpiin maihin. Massiivisesta työttömyydestä kärsivä maa kaipaa kipeästi uudistuksia. Katseet kohdistuvat nyt nuoreen pääministeriin Matteo Renziin, jonka kunnianhimoiset suunnitelmat ovat herättäneet paljon keskustelua.

CHIGI-PALATSIN KRISTALLIKRUUNUT Roomassa ovat nähneet sodanjälkeisinä vuosikymmeninä kaikkiaan 40 pääministeriä.

Tuorein lisäys pääministerien lukuun saraan on vain 39-vuotias **Matteo Renzi**. Partito Democraticon eli maltillisen vasemmistolaisen PD:n jäsen ja entinen Firenzen pormestari onnistui nousemaan pääministeriksi huolimatta häviöstään kokeneelle **Pier Luigi Bersanille** puolueen sisäisissä vaaleissa.

Renzi nousi Italian päivänpolitiikan ykköskaartiin parlamentin ulkopuolelta, ilman kan-

sainvälistä kokemusta syrjäyttämällä puolue-toverinsa **Enrico Lettan**. Heti virkaanastumisen jälkeen Renzi esitteli kunnianhimoisen talousuudistusohjelmansa.

Suunnitelmissa on maksaa takaisin 68 miljardia euroa valtion velkaa italialaisille yritykselle ja yksityishenkilöille, tarjota kymmenen miljardin verohelpotukset pienituloisimmille, sekä kohdistaa varoja kaikkiaan 3,5 miljardia euroa koulurakennusten korjaamiseen. Ohjelma on tarkoitus rahoittaa leikkaamalla virkamiesten palkkoja sekä suurimpia eläkkeitä.

KRIITIKOT OVAT arvostelleet ohjelmaa liian kalliiksi. Myös aikataulu uudistuksille on tiukka: ne on tarkoitus toteuttaa heinäkuuhun 2014 mennessä, jolloin Italia ottaa vastaan EU:n puheenjohtajuuden. *The Economist* luonnehtikin hiljattain Renziä ”nuoreksi mieheksi, jolla on kiire”.

Myös italialainen sanomalehti *Corriere della Sera* kiinnitti huomiota Renzin uudistusten kireään aikatauluun: ”Jos olemme odottaneet näitä uudistuksia 30 vuotta, kuinka hän voisi tehdä ne vain kolmessa kuukaudessa?”

Enrico Gava, 27-vuotias taloustieteen opiskelija Padovan yliopistosta, pitää Renzin mahdollisuuksia onnistua uudistuspolitiikassaan mahdollisena.

– Verrattuna moniin aiempiin pääministereihin Renzillä on kyky saada ihmiset puolelleen.

Uskon, että hän saa osan uudistuksistaan läpi, kaikessa en kuitenkaan usko hänen onnistuvan.

Kiire on ymmärrettävää: edellinen pääministeri Letta ehti toimia virassaan vain kymmenen kuukautta. Pääministerin aika uudistusten tekemiseen saattaa olla hyvin lyhyt.

Talou uudistuksiakin haastavampana on yleisesti pidetty senaatin ja alahuoneen uudistamista, jonka onnistumiseen Renzi hiljattain sitoi oman poliittisen kohtalonsa. Uudistuksessa senaatilta otettaisiin pois oikeus vaikuttaa muun muassa budjetin hyväksymiseen sekä oikeus antaa epäluottamuslause hallitukselle.

Suunnitelmat supistaa senaatin eli niin kutsutun ylähuoneen valtaoikeuksia on herättänyt paljon vastustusta yli puoluerajojen: senaatin jäsenet ovat haluttomia vähentämään omaa vaikutusvaltaansa.

Uudistukset kohtaavat Italiassa yleensäkin

paljon vastustusta, vaikka Enrico Gavan mukaan italialaiset todellisuudessa tietävät, mitä olisi tehtävä.

– Kaikki tietävät, että ongelma on liian suuressa byrokratiassa, hitaissa oikeuskäsittelyissä, pankkien kytköksissä poliittikkoihin ja joustamattomissa työmarkkinoissa. Kun keskusteleen kenen tahansa italialaisen kanssa puoluekannasta riippumatta, kaikilla on enemmän tai vähemmän sama käsitys todellisista ongelmista. Syy siihen, ettei mikään tunnu muuttuvan on ollut

poliittisen tahdon puutteessa ja siinä, että liian monella on etuja, joista he eivät halua luopua.

– Italialaisten poliittikkojen taikasana on la riforma, uudistus. Kaikki hokevat sitä, mutta mitään ei yleensä tapahdu. Renzi vaikuttaa kuitenkin pragmaattiselta ja

pidän tätä hyvänä asiana. Lisäksi hänellä on paremmat viestintätaidot kuin useimmilla, Gava jatkaa.

OSOITUKSENA RENZIN pragmatismista ja taitavasta poliittisesta pelisilmästä voi pitää hänen tapaamistaan skandaaleissa ryvettyneen ex-pääministeri **Silvio Berlusconi** kanssa. Huolimatta esteistä, joita Berlusconi on poliittiseen elämään osallistumisessa (tuomio veropetoksesta), on hän edelleen vahva mielipidevaikuttaja.

Ensisilmäyksellä täysin päinvastaisia arvoja edustavilla oikeistopuolue Forza Italian Berlusconi ja PD:n Renzillä ei ole mitään yhteistä. Yhdistäviä tekijöitä kuitenkin löytyy, molemmat esimerkiksi vastustavat austerityä, säästäväisyyttä tai niukkuutta.

Molemmilla on lisäksi kyky muotoilla vies-

**KUN KESKUSTELEE KENEN
TAHANSA ITALIALAISEN
KANSSA PUOLUEKANNASTA
RIIPPUMATTA, KAIKILLA ON
ENEMMÄN TAI VÄHEMMÄN
SAMA KÄSITYS TODELLISIS-
TA ONGELMISTA.**

tinsä kansaa puhuttelevaksi populismiksi, ja molemmat myös viihtyvät julkisuuden valokeilassa.

Enrico Gava toteaa, että italialaisessa politiikassa suuret ideologiset erot ovat pelkkää puhetta.

– Todellisuudessa kaikki poliitikot ovat enemmän tai vähemmän samanlaisia. Erot ovat loppujen lopuksi pieniä, persoonaan liittyviä, talouspolitiikassa todellisia eroja on vaikea löytää.

Persoonaan liittyvä vertailu onkin helppoa: esimerkiksi edeltäjänsä, virkamiesmäisen Lettan rinnalla Renzi on sulavalikkeinen, uuden media-ajan poliitikko. Renzin markkinointitaidoista kertoo tarkasti rakennettu julkisuuskuva: hän esiintyy televisiossa mielellään kauluspaidan hihat ylös käärittyinä, yksityiskohta, jonka on tarkoitus vahvistaa Renzin viestiä italialaisille ”toimeen tarttumisesta”, tuttu jokaiselle Yhdysvaltain presidentinvaaleja seuranneelle.

Renzi myös hyödyntää sosiaalista mediaa, lähinnä Twitteriä hyvin ahkerasti. Vastustajat Firenzen ajalta tosin totesivat kuivasti, että Renzi kiinnitti virka-aikanaan enemmän huomiota Facebookin päivittämiseen kuin varsinaiseen politiikan tekoon.

Nykyaikaisen otteensa lisäksi hän tuntuu osaavan myös konservatiivisemmän äänestäjäkunnan miellyttämisen: hänen on uutisoitu kiihuttavan virallisista tilaisuuksista kotiin opettajavaimonsa luokse ja pukevan kolmea lastaan Italian lipun väreihin.

Mediataituri Matteo Renzin ura ei siis tule jäämään ainakaan markkinoinnin puutteesta kiinni: nuori poliitikko taitaa draaman rakentamisen. Kuinka pitkälle suuret eleet riittävät, se jää nähtäväksi. **Y**

Austerityn loppu?

Ensimmäisellä virallisella vierailullaan Saksaan maaliskuussa 2014 Italian **Matteo Renzi** ja Saksan **Angela Merkel** näyttäytyivät hymyilevinä yhteiskuvissa. Merkel antoi siunauksensa Renzin suunnitelmille ja sanoi Italian olevan ”oikealla tiellä”.

Todellisuudessa nämä kaksi poliitikkoa, jotka edustavat kahta Euroopan kolmesta suurimmasta taloudesta, eivät voisi talouspolitiikassaan olla kauempana toisistaan.

Renzin talouspolitiikka edustaa loppua austeritylle, päinvastaista näkemystä kuin ”la Merkelin” vyönkiristyslinja. Ennen matkaansa Saksaan Renzi ehti kutsua Euroopan vakaussopimusta ”tyhmyyssopimukseksi” ja sanoi tavoitteensa olevan, että Italia johtaa Eurooppaa tulevaisuudessa Saksan sijaan.

Nämä lausunnot Renzi esitti tilanteessa, jossa Italia on yksi Euroopan velkaantuneimpia valtioita: kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n mukaan Italian velkaantumisasaste on tällä hetkellä 130 prosenttia bruttokansantuotteesta. Talous kasvaa hitaasti ja koulutetut nuoret italialaiset valuvat ulkomaille.

Huhtikuun alussa Euroopan komissio muistutti Renziä Italian lupauksesta tasapainottaa budjetinsä. Jotta Italia johtaisi euroaluetta tulevaisuudessa, Renzin on ensin uudistettava oman maansa talouspolitiikka, mikä tähän mennessä on osoittautunut vaikeaksi ja hitaaksi prosessiksi.

Ytimessä

YTIMESSÄ TARJOILEE
KAVALKAADIN
LAADUKKAITA ESSEITÄ,
JOISSA KIRJOITTAJAT
VALOTTAVAT
AJANKOHTAISIA
KYSYMYKSIÄ JA
OTTAVAT KANTAA.

58 PERTTI KAVÉN Sotalapset palvelivat poliittisia tavoitteita
/ **62 NILS TORVALDS** Avain Ukrainan demokratisoitumiseen
/ **66 KARIM MAÏCHE** Eurooppa – foinikialainen prinsessa
/ **70 PERTTI JOENNIEMI** Venäjä ja EU törmäyskurssilla
/ **74 PERTTU ISO-MARKKU** Kohti köyhyyden loppua

SOTALAPSET palvelivat poliittisia tavoitteita

Kirjoittaja Pertti Kaven

Talvi- ja jatkosodan
aikana Ruotsiin tehtyjen
lastensiirtojen ymmärtäminen
vain humanitaarisena
toimenpiteenä antaa
puutteellisen kuvan
tapahtuneesta.

TALVISODAN SYTTYMINEN AIHEUTTI Ruotsin hallituksessa ristiriidan Suomeen myönteisesti suhtautuvan ulkoministeri **Rickard Sandlerin** ja muiden jäsenten välillä koskien niin kutsuttua Tukholman suunnitelmaa. Se edellytti Ahvenanmaan yhteistä puolustamista Suomen joutuessa hyökkäyksen kohteeksi. Sandler vaati sen toteutusta.

Sandler jäi Tukholman suunnitelmaa puolustaessaan tappiolle ja joutui eroamaan 2.12.1939. Tämän jälkeen hän keskittyi Suomen humanitaariseen auttamiseen. Sandlerin vaimo **Maja Sandler** oli lastensiirtojen aloitteentekijä. Joulukuun alussa 1939 perustettiin Centrala Finlandshjälpen, avustusjärjestö muun muassa lastensiirtoja varten.

Suomenkin hallitus vaihtui sodan sytyttyä. Evakuointiministeriksi nimitetyn **Juho Koiviston** toimialaan kuului päätös lastensiirroista. Hän ilmoitti Tukholmaan siirtyneelle **Eljas Erkolle**, ettei lapsia lähetetä ulkomaille, koska avustuksella Suomeen toimitettuna on suurempi merkitys.

Sosiaali- ja sisäasiainministeriöiden luvalla perustettiin kuitenkin 13.12.1939 yksityinen keskusjärjestö: ”Pohjoismaiden avun Suomen keskus” hoitamaan lastensiirtoja. Erkko ohjasikin ruotsalaiset avuntarjoajat, naisjärjestö Fredrika Bremerin toiminnanjohtajan **Hanna Rydthin** ja entisen ulkoministeri Sandlerin **Mannerheimin** vieraaksi viikkoa keskuksen perustamisen jälkeen.

Rydh toteaa: ”Sotamarsalkalla ei ollut mitään lasten Ruotsiin siirtämistä vastaan.”

Ruotsin saaminen Suomen rinnalle sotilaallisesti oli Suomen johdon tavoite. Lasten siirtäminen Ruotsiin lisäisi myötätuntoa Suomea kohtaan.

LUOTOT, ASEIDEN JA varusteiden lähettäminen, vapaaehtoisten lähettäminen ja humanitaarinen apu olivat ruotsalaisten toimintamuodot Suomen avustamisessa. Humanitaarinen avustustoiminta helpotti hallituksen asemaa Suomen auttamista koskevassa kiistassa, koska se kanavoi Suomen ystävien energian avustustoimintaan.

Suomen johto kuitenkin pettyi Ruotsin hallituksen toimintaan sen ajassa viime kädessä Ruotsin omia etuja. Jatkosodan alussa tehty tarjous lastensiirroista hylättiin. Näiden lastensiirtojen kannalta oli ratkaiseva merkitys silloisen sosiaaliministeri **Karl-August Fagerholmin** tekemällä päätöksellä.

Lastensiirroista väitellyt Pertti Kaven on itse kokenut, millaista oli olla sotalapsi. Kuvassa Kaven ja sijaisisä.

PERTTI KAVENIN KOTIALBUMI

Ylikäskynhaltija **Torstin Nothin** lähetti ulkoministeri **Güntherille** 29.12.1941 kirjeen, jossa hän vetosi Ruotsin hallitukseen: ”Yhteistyökomitea alistaa hallituksen hoidettavaksi, että käytäisiin neuvotteluja tahojen kanssa, joilla on käsissään ratkaisuvallta, jotta saataisiin viedä elintarvikkeita ja vaatteita Suomen lapsille.”

Nothin tarkoitti lähinnä Iso-Britanniaa. Ruotsi oli riippuvainen Göteborgin kauttakulkuliikenteestä, johon kuului Ruotsin armeijan tarvitsema öljy ja bensiini. Englannille Suomi oli vihollismaa, jonka kärsimysten lieventämisestä se ei ollut kiinnostunut.

Kauppapoliittiset edut ja humanitaarinen avustustapa törmäsivät. Ainoaksi keinoksi jäi moninkertaistaa lastensiirto.

IKL VAATI HELMIKUUSSA 1942 suomalaislapsen adoption tekemistä riippuvaiseksi oikeusministerin luvasta. Se olisi vaikuttanut kielteisesti Suomen ja Ruotsin suhteisiin ja ollut isku Fagerholmia vastaan. Kokoomuksen edustaja **Paavo Virkkunen** toi rinnalle sotakummiliikkeen ja ihmetteli, miksi ruotsalaisin varoin ostettujen elintarvikkeiden avulla ei aikaisemmin käynnistetty lasten joukkoruokintaa.

Lastensiirtoihin liittyvien riskien eduskuntakäsittely Suomessa vuonna 1942 tapahtui puutteellisten tietojen varassa. Eduskunnalle ei ilmoitettu talvisodan jälkeen Ruotsiin jääneiden lasten määrää, joka oli 926. Lastensiirtojen arvostelun kieltäminen sensuuripäätöksellä tammikuussa 1942 oli poliittinen toimenpide. Lapsia käytettiin propagandan välineenä pyrittäessä parantamaan maiden suhteita.

Lasten paluu sodan jälkeen oli vaikeaa. Marras–joulukuussa 1945 suoritettiin tiedustelu asiasta. Se koski 606 helsinkiläiskotia. Ainoastaan 199 oli halukas palauttamaan lapsensa.

Valtioneuvosto ei hyväksynyt lastensiirtokomitean ehdotonta palautusvaatimusta. Tuolloin toiminnanjohtaja **Elsa Bruun** kääntyi Väestöliiton puoleen. Hän totesi, että hallituksen antamien säännösten perusteella melkein kaikki Ruotsissa olevat lapset voisivat jäädä. Komitea oli kuitenkin sitoutunut tuomaan kaikki Suomeen. Lapsen etu ja kansallinen etu törmäsivät.

SOSIAALIMINISTERI TYÖNE LEIVO-LARSSON asetti vuonna 1949 lastenkotiuttamiskomitean selvittämään ristiriitoja. Arvioitaessa vanhempien oikeutta saada huostaansa Ruotsissa olevat lapsensa, asia oli arvosteltava Suomen lain ”aineellisten säännösten” perusteella. Lapsen palauttaminen vanhemmilleen rinnastettiin irtaimen esineen luovutustuomioon.

Asian eduskuntakäsittelyssä 12.5.1950 totesi SKDL:n edustaja **Torvi**, että kansalaiset eivät sodan aikana aavistaneet, minkälaiseksi tragediaksi lastensiirrot muodostuisivat. Ruotsiin jääneet lapset olisi luettava sotatamenetykseksi. SKDL:n edustaja **Stenberg** viittasi siihen, että palaut-

tamista Ruotsista pidettiin ulkopoliittisesti arkaluontoisena Ruotsilta saadun avun johdosta.

RKP:n **Von Born** puolestaan totesi, että tulisi osoittaa kiitosta Ruotsin kansalle siitä huolenpidosta, mitä se on Suomen lapsille oli vaikeana aikana antanut. SDP:n **Leivo-Larsson** taas totesi, että Torvi ja Stenberg haluavat lastensiirtoasian kautta hyökätä Fagerholmin hallitusta vastaan ja saada aikaan välien särkymisen Suomen ja Ruotsin kesken. Von Born myönsi, että asia on ”tavallaan” yhteydessä ulkopoliitiikkaamme.

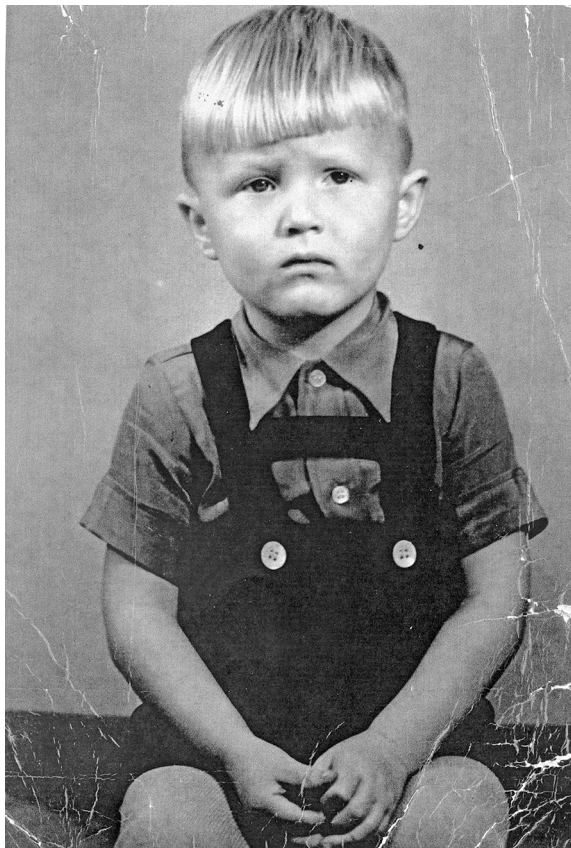
Äänestyksen tulos oli 86 ääntä vastaan, 81 ääntä puolesta. Eduskunta ei vaatinut lasten palauttamista.

Vuonna 1950 eduskunnalle ilmoitettu Ruotsiin jääneiden lasten luku, noin 15 000, on virheellinen. Oikea väestötilastoihin perustuva luku on noin 7 100 lasta. Sodan jälkeen lastensiirtoihin liittyneet tragediat tarjosivat kommunisteille kiitollisuuden mahdollisuuden käydä sosiaalidemokraattien kimppuun.

Lastensiirtojen perimmäinen tavoite oli väestöpoliittinen. Voidaan sanoa, että lastensiirrot pelastivat elämiä seuraavasti: sairaana siirrettyjä lapsia oli 1 700 (valtaosa tuberkuloosista kärsiviä), ja terveiden lasten kuolleisuusero Suomeen nähden oli 1 200. Näin laskemalla pelastettiin yhteensä 2 900 lasta.

Ruotsin väestötilaston perusteella Ruotsiin jäi jatkosodan jälkeen mainitut noin 7 100 lasta, vaikka kaikkien piti palata. Lastensiirtojen väestöpoliittinen hyöty koitui Ruotsin hyväksi. Eduskunnassa vuonna 1942 esitetyt pelot lasten menettämisestä osoittautuivat perustelluiksi.

Suomen suorittamat lastensiirrot olivatkin poliittinen erehdys. Muita vaihtoehtoja olisi ollut. Paras ratkaisu olisi ollut perheille suunnattu tuki sotakummitoiminnan ja laajamittaisen joukkoruokinnan kautta. **Y**

Pertti Kavénin passikuva.

Avain *Ukrainan* demokratisoitumiseen

Kirjoittaja Nils Torvalds

Ukrainan kriisiä
pohdittaessa pitää
katsoa historiaan.
Yhteiskunnallisten
rakenteiden muutokseen
on vain yksi lääke,
kansalaisyhteiskunnan
vahvistaminen.

LOPPUVUODESTA 2004 UKRAINASSA vaikutti siltä, että maa oli tienhaarassa. **Leonid Kutšman** valtakausi oli päättynyt ja presidentinvaalin toisen kierroksen voittaja oli **Viktor Janukovyts**. Maidan Nezaležnosti eli Itsenäisyyden aukio, oli täynnä ihmisiä ja vanha valta horjui.

Presidentinvaalin tulokset mitätöitiin monien väärinkäytösten vuoksi. Toisen kierroksen uusintavaalissa joulukuun 26. päivänä todelliseksi voittajaksi nousi **Viktor Juštšenko**. Mutta merkitsikö se muutosta Ukrainalle?

Niin kutsutusta oranssista vallankumouksesta on kirjoitettu mielenkiintoinen kirja: *Revolution in Orange. The Orgins of Ukraine's Democratic Breakthrough*. Sen toimittivat **Anders Åslund** ja **Michael McFaul**.

Åslund oli jo 1990-luvun alkuvuosista lähtien ollut entisen Neuvostoliiton alueen taloudellisten muutosten johtavia asiantuntijoita. McFaul nousi samaan aikaan demokratiakehityksen kansainväliseksi esitaistelijaksi. Hänen viimeisin virkapaikkansa oli **Barack Obaman** suur-lähettiläänä Moskovassa. Siitä tehtävästä hän sanoi itsensä irti Ukrainan nykyisen kriisin aikana.

KIRJAN EHKÄ MIELENKIINTOISIN luku on **Nadia Diukin** kirjoittama. Otsikkona on *The Triumph of Civil Society*. Nadia Diuk oli Ukrainassa vuonna 2004 National Endowment for Democracy (NED) keskeisissä tehtävissä ja on tällä hetkellä säätiön varajohtaja.

NED on muodollisesti yksityinen säätiö, mutta suurin osa säätiön varoista tulee suoraan Yhdysvaltain budjetista. Säätiön kotisivuilta löytyy hyvinkin avoin ja yksityiskohtainen luettelo niistä ukrainalaisista järjestöistä, jotka viime vuosina ovat saaneet säätiöltä tukea. Tässä ei sinänsä ole mitään omituista tai väärää.

Koko entisen Neuvostoliiton alueen suurin demokratiaongelma on äärimmäisen heikko kansalaisyhteiskunta. Jokainen toimenpide tämän demokraattisen perusrakenteen voimistamiseksi on ymmärrettävä paremman tulevaisuuden perustuksien rakentamisena ja juuri tässä mielessä Diukin kirjoittama luku on tärkeä.

Yksi Diukin lähtökohdista on yhteiskunnan omaehtoinen järjestäytyminen. Hän painottaa, että ”kansalaisyhteiskunnan rooli on keskeinen demokraattisessa muutoksessa”, sillä sen kautta määräytyy, millä tavalla julkiset protestit toteutetaan. Se taas vuorostaan vaikuttaa protestien lopputulokseen.

Näiden ajatuksenkulkua johdattlevien määritelmien jälkeen Diuk pääsee asiaan. Hän toteaa, että Ukrainan kansalaisyhteiskunnan toimijat, järjestöt ja verkostot, olivat toimineet vuosikaupalla yhteiskunnan demokratisoimiseksi, mikä osaltaan legitimoit täysin hallituksen valtaannousun johtaneen prosessin.

Jäi vain yksi ongelma. Vuoden 2004 oranssin vallankumouksen jälkeen ei Ukrainassa muuttunut mikään. Oli siis olemassa rakenteita, jotka olivat Diukin mainitsemia järjestöjä ja verkostoja paljon, paljon voimakkaampia.

PINNALLINENKIN TUTUSTUMINEN UKRAINAN historiaan herättää hyvin ristiriitaisia ajatuksia. Ehkä tunnetuin teos Ukrainan historiasta oli pitkään **Orest Subtelny** *Ukraine – a History*. Kirja julkaistiin 1988 ja sai heti maineen Ukrainan historian lopullisena versiona.

Mutta jo kirjan alussa törmäämme vaikeuksiin, jotka kuvastavat maan nykyisiäkin ristiriitoja. Subtelny näkee erityistä vaivaa osoittaakseen, että varsinainen Ukraina sijaitsee läntisissä maakunnissa – Volyniassa ja Galitsiassa.

Tämä konstruktio on tietystä mielessä välttämätön, koska näillä alueilla syntyi ensimmäisen maailmansodan aikana hyvin lyhytaikainen itsenäisyysliike. Toisen maailmansodan puristuksessa siellä syntyivät myös ensimmäiset ukrainalaiset itsenäisyyspyrkimykset.

Hajanaisen ukrainalaisen identiteetin toisena ääripäänä ovat idästä tulleet kasakat. Ukrainan romanttinen kansallisrunoilija **Taras Ševtšenko** nostaa kansalliseksi hahmoksi nimenomaan arojen yksinäisen sotilaan. Lähtökohta on lievästi ilmaistuna ongelmallinen.

Kasakoiden etninen alkuperä on monimutkainen ja viittaa hyvin selvästi polovetseihin ja muihin aroilla jo ennen mongoleja ja tataareja liikkuneisiin hajanaisiin heimoihin. Kasakoista on myös todettu, että sotaisuus ja tietynlainen järjestäytyneen yhteiskunnan vastaisuus olivat melko kehno lähtökohta kansalaisyhteiskunnan kehittämiseksi.

AMERIKKALAINEN LÄHESTYMISTAPA: ”tässä me tulemme ja rakennamme nopeasti toimivan kansalaisyhteiskunnan”, on historiallisesti virheelinen ja johtaa helposti seikkailupolitiikkaan. Kun sen vastapainona on samaan

**JÄI VAIN
YKSI ONGELMA.
VUODEN 2004
ORANSIN VALLAN-
KUMOUKSEN JÄLKEEN
EI UKRAINASSA
MUUTTUNUT
MIKÄÄN.**

aikaan erittäin raskaita ja syvälle yhteiskunnan ytimeen meneviä rakenteita, lopputuloksesi jää juuri se katastrofaalinen kehitys, mitä olemme Ukrainan 23 vuoden itsenäisyyden aikana todistaneet.

Perinteisillä taloudellisilla rakenteilla on edelleen juurensa Neuvostoliiton jälkeensä jättämissä laitoksissa. Ukraina tuottaa tänäkin päivänä avaruusrakettien osia, Venäjän laivaston tarvitsemia kaasuturbiinimoottoreita, Antonov-kuljetuskoneita, taisteluhelikoptereiden moottoreita ja panssarivaunuja. BKT on itsenäisyyden vuosina puolittunut. Maa on läpeensä korruptoitunut ja tällä hetkellä Transparency Internationalin listalla sijalla 140.

Neuvostoliiton sisäinen barterkauppa, jossa vaihdettiin tuotantotekijöitä ja tuotteita tavalla, joka syvästi loukkasi arvolakia ja **Marxin** *Pääoman* olettamuksia, synnytti katastrofaalisen energiariippuvuuden, eikä maa ole edellytyksistä huolimatta pystynyt tilannetta parantamaan.

Ukraina on myös täynnä ratkaisua vaille jääneitä kansallisia ongelmia. Länsiukrainalainen nationalismi yrittää ymmärrettävästi vahvistaa ukrainan kielen asemaa. Mutta lähtökohtana näyttää olevan samanlainen toisten kielten ja kulttuurien sortaminen, mikä on vaikuttanut alueella riippumatta siitä, oliko herrakansana itävaltalaiset tai unkarilaiset, puolalaiset, venäläiset tai saksalaiset.

Ensimmäiset laajamittaiset juutalaispogromit toteutettiin jo 1600-luvulla. Viimeinen merkittävä lisäys sille kehitykselle oli Stalinin vuonna 1944 allekirjoittama ohje, jonka nojalla Krimin tataarit hädettiin alueelta. Sitä ennen Saksa oli tuhonnut juutalaisväestön.

Tätä taustaa vasten Ukrainan uuden hallituksen päätös riistää venäläisväestöltä sen kielelliset oikeudet oli käsittämätön virhe.

Mikään Ukrainan historiassa ei siis viittaa siihen, että maa pysyisi koossa. Ainoa tapa taistella näitä demokratian kannalta tuhoisia rakenteita vastaan, on tukea hitaasti vahvistuvaa kansalaisyhteiskuntaa. Keskustelut Euroopan parlamentissa eivät synnytä luottamusta siihen, että siellä olisi tarvittavaa pitkäjänteisyyttä. **Y**

**MIKÄÄN
UKRAINAN
HISTORIASSA
EI SIIS VIITTA
SIIHEN, ETTÄ MAA
PYSYISI KOOSSA.
AINOA TAPA TAISTELLA
NÄITÄ DEMOKRATIAN
KANNALTA TUHOISIA
RAKENTEITA VASTAAN,
ON TUKEA HITAASTI
VAHVISTUVAA
KANSALAISS-
YHTEISKUNTA.**

Eurooppa

– FOINIKIALAINEN PRINSESSA

Kirjoittaja Karim Maïche

EU väittää olevansa sivistystä,
ihmisten välistä tasa-arvoa,
vapautta ja tiedettä eteenpäin
vievä toimija sekä humanisten
arvojen synnyinsija.

ANTIIKIN KREIKAN MYTOLOGIASSA Eurooppa oli foinikialainen prinsessa, jonka häikäisevän valkoiseksi häräksi muuttunut Zeus ryösti ja raiskasi. Homeroksen Eurooppa oli myyttinen Kreetan kuningatar – ei maantieteellinen sijainti. Keskelle Välimerä on piirretty keinotekoinen viiva, jolla historiallinen alue jaetaan kahtia: Eurooppaan ja muihin. Eurooppa on poliittinen konstruktio, ei historiallinen fakta.

Eurooppa on yksi ihmisten määrittämistä seitsemästä maanosasta. Eurooppalaisuuden poliittisen perinnön kerrotaan juontavan juurensa Antiikin Kreikan, roomalaisen oikeuden ja kristinuskon ihanteista. Yleisesti väitetään, että Euroopan arvoja luonnehtivat ihmisoikeudet, oikeusvaltio ja demokratia.

Euroopan unionin perustuslain, jonka olisi ollut tarkoitus astua voimaan vuonna 2006, johdanto alkaa juhlallisesti ateenalaisen historioitsijan **Thukydideksen** sanoilla: ”Hallitusmuotoamme... nimitetään demokratiaksi, koska valta ei ole harvoilla vaan monilla ihmisillä.”

Johdanto jatkuu: ”Ovat tietoisia siitä, että Eurooppa on sivistystä eteenpäin vievä maanosa ja että sen asukkaat, saavuttuaan sinne eri vaiheissa varhaisimmista ajoista lähtien, ovat luoneet siellä aikojen kuluessa humanismin perusarvot: ihmisten tasa-arvon, vapauden ja järjen kunnioittamisen.

Hakevat innoituksensa Euroopan kulttuuristen, uskonnollisten ja humanististen perintöjen arvoista, jotka edelleen vaikuttavat sen perinteessä ja joiden myötä ihmisen ja hänen loukkaamattomien ja luovuttamattomien oikeuksiensa keskeinen merkitys sekä lain noudattaminen ovat juurtuneet yhteiskuntaelämään.

Ovat vakuuttuneita siitä, että yhdistynyt Eurooppa aikoo edetä sivistyksen, edistyksen ja vaurauden tiellä kaikkien asukkaidensa, myös heikoimpien ja vähäosaisempien hyväksi, että se haluaa pysyä kulttuurille, tiedolle ja yhteiskunnalliselle kehitykselle avoimena maanosana ja että se pyrkii syventämään julkisen elämänsä kansanvaltaisuutta ja avoimuutta ja tekemään työtä rauhan, oikeuden ja yhteisvastuullisuuden hyväksi maailmassa.”

**EUROOPPA
ON POLIITTINEN
KONSTRUKTIO, EI
HISTORIALLINEN
FAKTA.**

NYKYISIN ON TYYPILLISTÄ tarkastella ja jakaa maailmaa länsi-käsitteen kautta. Eurooppalaista kulttuuria pidetään niin sanotun länsimaisen kulttuurin synnyinsijana, josta se on levinnyt muun muassa Pohjois-Amerikkaan ja Australiaan.

Syntyivätkö tieteet, taiteet ja rationaalinen ajattelu Antiikin Kreikassa? Mikä on Välimeren eteläpuoleisen alueen vaikutus Antiikin Kreikan korkeakulttuurin kehitykseen? Voidaanko kreikkalaiset irrottaa välimerellisestä kontekstistaan ja ulkoistaa eurooppalaisiksi?

Väitän, että Euroopan unionin ja eurooppalaisuuden retoriikassa on omittu Antiikin Kreikan, Rooman ja kristinuskon kulttuuriperinteet. Keskelle Välimerta on piirretty keinotekoinen viiva. Historiallinen alue jaetaan kahtia, Eurooppaan ja muihin, vaikka Välimeren etelä- ja pohjoispuoliset kansat ovat sekoittuneet ja eläneet vuorovaikutuksessa tuhansien vuosien ajan.

Antiikin Kreikan sivistys ei syntynyt tyhjiössä, vaan se levisi Egyptistä ja Lähi-idästä Kreetan saaren minolaisen kulttuurin välityksellä. Niin sanotun länsimaisen nykytieteen juuret ulottuvat noin viiden vuosituhannen taakse Mesopotamiaan ja Egyptiin. Mesopotamiassa kehittyivät maailman ensimmäinen koulu- ja kirjastolaitos. Peruskoulutukseen kuuluivat kirjoitustaito, kieliopinnot, matematiikka ja musiikki.

Hellenismin aikakaudella kreikkalainen ajattelu levisi Afrikkaan ja Aasiaan ja kehittyi edelleen Egyptin Aleksandriassa ja Syyrian kaupungeissa. Italiasta alkunsa saanut Rooman imperiumi piti Välimerta sisämerenään ja sen lukuisat keisarit, vaikuttajat ja ajattelijat tulivat Välimeren molemmilta puolilta.

KRISTINUSKO SAI ALKUNSA Lähi-idässä ja levisi sieltä Pohjois-Afrikkaan ja Eurooppaan. Kirkkoisä Augustinus syntyi nykyisen Algerian alueella, ja kristinuskolla on yhä merkittävä vaikutus useissa Välimeren eteläpuolisissa maissa, jonne se levisi huomattavasti Pohjois-Eurooppaa aikaisemmin.

Islamin leviäminen ei pysähtynyt Välimeren eteläpuolelle. Renessanssin siemenet kylvettiin islamilaisen Espanjan välityksellä. Yksi islamilaisen imperiumin saavutuksista oli verkostoituminen hellenististä kautta syvemmin itäiseen maailmaan. Intialainen numerojärjestelmä korvasi kankaan roomalaisen järjestelmän, mikä myöhemmin mahdollisti matemaattiset edistysaskeleet.

Maailman ensimmäiset yliopistot syntyivät islamilaisessa maailmassa. Arabiankielisten käännösten kautta Eurooppa pääsi käsiksi niin kreikkalaisen kuin kiinalaisenkin sivistyksen piiriin.

Harva tuntee **Al-Farabin, Ibn Sinan, Ibn al-Shatirin, Ibn Rushdin, Ibn Khaldunin**, Bagdadin viisaiden talon, **Mu'tazilat, Al-Azharin** ja monet muut, joiden töillä on ollut merkittävä vaikutus nykyisen Euroopan henkiseen tilaan. Tähtitieteen historiaa on vaikea ymmärtää, jos hypäämme **Ptolemaioksesta** suoraan **Kopernikukseen**. Kiinan, Intian ja Afrikan korkeakulttuurit ovat niin ikään nekin jääneet huomiotta.

NYKYISIN KOROSTETAAN VASTAKKAINASETTELUA islamilaisen imperiumin ja kristityn pohjoisen välillä, vaikka islamin nousu vaikuttikin Eurooppa-käsitteen politisoitumisessa. Ristiretketkin ovat lopulta melko lyhyt episodi. Muslimit ja kristityt liittoutuivat usein keskenään kil-

pailijoitaan vastaan uskonnosta piittaamatta. Sevillan emiiri **al-Mutamid** liittoutui Kastillian kuninkaan **Alfonso VI** kanssa almoravideja vastaan Espanjassa. Ranskan kuningas **Frans I** ja ottomaanien sulttaani **Suleiman Suuri** juonittelivat Habsburgeja ja Venäjää vastaan.

Venetsialaisten ja ottomaanien yhteistyö oli sekin nykytiedon valossa syvempää kuin aiemmin uskoitiin. Miksi näistä ei puhuta? Voiko Eurooppaa ymmärtää, mikäli systemaattisesti vaietaan sen välimerellisestä historiasta?

EU:LLA EI OLE OIKEUTTA OMIA YLEISMAAILMALLISIA MORAALISIA ARVOJA JA TIETEELLISTÄ EDISTYSTÄ.

KOULUISSAMME PUHUTAAN KOLONIALISMIN ja imperialismiin sijaan löytöretkistä. Eurooppalaiset kuningaskunnat pitivät 1800-luvulla hallussaan 85 prosenttia maailman pinta-alasta siirtomaina, protektoraatteina ja alusmaina. Ne oikeuttivat miehityksen valkoisen miehen sivistystehtävällä, vaikka todellisuudessa kyse oli kansanmurhasta.

Pelkästään 1800-luvun toisella puoliskolla yhteensä 50–60 miljoonaa ihmistä sai surmansa näissä ”vapauden” ja ”sivistyksen” rakenteissa. Luonnonvarat ryöstettiin ja arviolta 12 miljoonaa orjaa kuljetettiin Amerikan mantereelle, jonka alkuperäisväestö oli tuhottu.

Ensimmäisessä maailmansodassa kuoli noin 16 miljoonaa ihmistä ja toisessa yli 60 miljoonaa. Vain yksi valtio on käyttänyt ydinasetta maailman historiassa. Kertooko holokausti jotain laajemmin ihmisestä vai eurooppalaisuudesta? Kun YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeusjulistus annettiin vuonna 1948, lukuisat kansat elivät eurooppalaisen kolonialistisen järjestelmän alistamina.

EU:LLA EI OLE oikeutta omia yleismaailmallisia moraalisia arvoja ja tieteellistä edistystä. Ne ovat ihmiskunnan yhteistä perintöä. Sivilisaatiot nousevat ja tuhoutuvat – kukin vuorollaan.

Imperiumeilla on myös usein ollut oma imperialistinen kautensa, jonka aikana eksluusioon joutuneita naapureita on alistettu ja orjuutettu. Nykyinen eurokeskeinen kertomus antaa kuitenkin ymmärtää, että eurooppalainen pallontallaaja on aina keksinyt kaiken jaloine motiiveineen ja hallinnut maailmaa viisaasti ja oikeudenmukaisesti.

Emme myöskään voi ymmärtää nykyisen Euroopan unionin poliittista ja kulttuurista tilaa, jos erotamme Välimeren eteläiset ja pohjoiset alueet toisistaan. Muita kulttuureita ei voi kunnioittaa ja ymmärtää tällaisen omakuvan pohjalta sekä samalla opettaa lapsille, että rasismia tulee vastustaa sen kaikissa muodoissa. **Y**

Artikkeli on lyhenelmä alunperin Sadankomitean *Pax Europaea – Näkökulmia Eurooppaan* -pamflettissa julkaistusta artikkelista.

Venäjä ja EU **TÖRMÄYSKURSSILLA**

Kirjoittaja Pertti Joenniemi

Venäjän ja EU:n
huippukokoukset ovat
jo pitkään muistuttaneet
kuurojen vuoropuhelua
ilman viittomakieltä.

VENÄJÄN, ALKUAAN KYLMÄN sodan jälkeinen, huomattava kiinnostus osallistua Euroopan yhdentymiseen on hiipunut ja vaihtunut vetäytymiseen sekä haluun pysytellä syrjässä.

Pulmana on yleensä se, että arvopohjaiseksi itsensä kokevana yhteisönä EU pyrkii soveltamaan huomattavan yleispäteviksi katsomiaan normeja myös suhteissaan Venäjään.

Venäjä taas kokee kyseiset normit eräänlaisena pakkosyöttönä ja mieltää ne silkaksi valtopoliitikaksi sekä pyrkimykseksi laajentaa EU:n vaikutuspiiriä. Venäjän mielestä näiden unionin lähes itsestään selvinä pitämi-

en normien hyväksyminen ja niiden noudattaminen johtaisi alistumiseen ja kaventaisi varsin olennaisesti maan olemusta itsenäisenä valtiona.

EU syrjii monen venäläisen mielestä Venäjää monopolisoimalla käsitukset Euroopasta. Venäjälle jää näiden käsitysten puitteissa syrjäinen asema ei-eurooppalaisena ja toissijaisena vallan ja vaikuttamisen keskuksena.

Venäjä ei ole mukana EU:n naapuruusohjelmassa, eikä sillä ole myöskään sijaa osana EU:n Itäistä ulottuvutta. Samassa pöydässä ja ainakin muodollisesti unionin kanssa tasa-arvoisena se istuu Islannin ja Norjan ohella ainoastaan Pohjoisen ulottuvuuden johtoryhmässä.

VENÄJÄLLE KANSAINVÄLISEN POLITIIKAN ydin muodostuu edelleen brutaalista valtioiden välisestä valtakamppailusta. Järjestävät voimat koostuvat viime kädessä valtioista eikä EU kuulu näihin voimiin. Eihän sillä ole selvää ja yhtenäistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja venäläiset päätöksentekijät kysyvät kernaasti, että kenelle pitäisi soittaa, jos halutaan puhua Euroopalle?

Perinteisen turvallisuusajattelun keskeisyys on myös johtanut siihen, että Venäjä haluaa pysyä nimenomaisesti valtaa keskittävänä turva- ja varusteluvaltiona, eikä pyri monien muiden eurooppalaisten valtioiden tapaan muuttumaan hajautetuksi sekä pelkkänä yöpartijana toimivaksi neoliberaaliksi kilpailuvaltioksi.

Venäjä pitäytyy menneisyyden saavutuksissa ja uskoo aikaisemman politiikan pätevän myös nykyoloissa, kun taas EU:n keskeisenä ajatuksena on menneisyydestä irtautuminen.

Kiitollisuuden sijaan EU:n koetaan kritisoivan ja murentavan Venäjän itseymmärrykselle olennaisia lähtökohtia. Unioni nakertaa sitä pohjaa, jonka varaan Venäjän valta rakentuu niin sisäisesti kuin yleisemmin kansainvälisen politiikan näyttämöllä.

UKRAINAN TAPAHTUMAT OVAT johtaneet EU:n ja Venäjän suhteissa jälleen kerran avoimeen kriisiin. Aktiivisesti Venäjää syrjimään pyrkivien toimijoiden asema EU:ssa vahvistui huomattavasti ja tätä suuntausta edustavien, lähinnä entisen Neuvostoliiton valtapäiriin kuuluneiden jäsenmaiden näkemys tarpeesta palata Euroopassa selviin jakolinjoihin sai lisää kaikupohjaa.

Vastaavasti venäläiset näkemykset siitä, että heillä on vastassaan vahvistuva ja syvän vihamielinen ulkoinen maailma voimistuivat. Ystäviä ja ymmärtäjiä ei löydy enää edes lähialueilta ja avautumisen sekä sopeutumisen sijasta kaivaudutaan puolustusasemiin.

Ukrainan koetaan ajautuneen EU:n syliin ja tämä romuttaa Venäjän jo lähtökohtaisesti epätoivoiset pyrkimykset rakentaa lähialueilleen edes

jonkinlaista sen kanssa läheisessä yhteistyössä olevien maiden ryhmittymää. Tällaista ryhmää Venäjä olisi kipeästi tarvinnut ominaispainonsa kasvattamiseksi ratkottaessa Euroopan tulevia suuntaviivoja.

Samalla myös Venäjän, edelleen osin entisen Neuvostoliiton valtapiiiriin kytkeytyvä itseymmärrys koki huomattavia kolhuja. Neuvostoliittoa ei enää ole, mutta venäläiset samaistuvat kuitenkin edelleen vahvasti sen aikanaan kattamaan alueeseen.

VENÄJÄ NÄKEE ITSENSÄ monessa suhteessa klassisena eurooppalaisena valtana, kun taas EU edustaa pyrkimystä irtautua perinteisistä eurooppalaisen valta- ja voimapolitiikan lähtökohdista. Venäjä kokee edustavansa ”oikeaa” Eurooppaa, kun taas EU on sen mielestä ”väärän”

Euroopan tiellä.

Ongelmia tuottaa jo lähtökohtaisesti se, että Venäjällä on usein vaikeuksia mieltää, mikä EU oikein on. Miksi keskustella ja tehdä sopimuksia sellaisen byrokratia-painotteisen toimijan kanssa, joka ei selvästikään ole valtio, muttei myöskään kansainvälinen järjestö?

Mitä merkitystä on EU:n normivallalla, jos sen ominaispaino ei nojaa jäsenyyteen YK:n turvaneuvostossa, pelotekykyyn, divisiooniin, ydinohjuihin ja yleensä mittavaan sotilaalliseen voimaan? Miksi unioniin pitäisi suhtautua vakavasti, suostua eriarvoisuuteen ja alistua sen tyrkyttämiin normeihin ja sietää pakotteita, kun se ei selvästikään muodosta mitään perinteistä westfalenilaista valtaryhmittymää?

EU ja Venäjä eivät myöskään ole samalla aallonpituudella rauhaa koskevien käsitysten osalta. Venäläisittäin rauha liittyy sotilaalliseen voittoon ja ennen kaikkea sellaiseen voittoon, jonka se saavutti suurin uhrauksin toisessa maailmansodassa. Paitsi fasismilta, Venäjä kokee pelastaneensa Euroopan myös turkkilaisilta ja useilta muilta vastaavilta aggressioilta.

Rauha on suurvaltakamppailujen maailmassa vääjäämättä asevaraista ja jättäytyminen EU:n tapaan pelkkien normien sekä keskinäisriippuvuuden varaan nähdään paitsi heikkoutena myös toiveajatteluna.

TURKILLA OLI AIKONAAN vankka asema Euroopan ”toisena”. Sen toiseus ja uhkaavuus olivat niitä tekijöitä, jotka auttoivat Eurooppaa määrittelemään olemuksensa, merkityksensä ja paikkansa. Ottomaanisen vallan väistytyä vastaava asema Eurooppaa uhkaavana toisena siirtyi Venäjälle. Venäjästä tuli Euroopan raja ja samalla toimija, jonka kuitenkin koettiin olevan matkalla Eurooppaan.

Eurooppa sai merkityksensä siitä, että se opettajana paimensi oppilaan asemassa olevaa Venäjää kohti Eurooppaa. Se koettiin hieman karkeana ja

alkukantaisena kandidaattina, jonka oli kuitenkin opittava pöytätavoille päästäkseen kamarin puolelle. Nämä asetelmat ja näkemystavat ovat historian saatossa vaikuttaneet syvästi molempien osapuolten näkemyksiin.

EU on toki jatkanut opettaja-perinnettä. Samalla se on kuitenkin siitä erikoinen eurooppalainen rakennelma, ettei sen identiteetti perustu ensisijaisesti ulkopuoliseen toiseuteen tai ulkoisten vihollisten etsimiseen ja osoitteluun. Unionin mieli ja merkitys nojaavat ennen kaikkea siihen, että tavoitteena on uudenlaisen, aikaisemmasta sotaisasta, imperialistisesta ja valloitushaluisesta Euroopasta poikkeavan Euroopan luominen.

EU:n tavoittelemassa muodossa Eurooppa pakenee monella tavalla ongelmallista itseään ja se on tässä mielessä katumusharjoitus.

TOISAALTA EDELLÄ KUVATTU merkitsee myös sitä, ettei Venäjän asema Euroopan toisena ole yhtä merkittävä kuin joskus ennen, kun Euroopalla on omasta takaa sekä fasismi, stalinismi, juutalaisten joukkomurhat että siirtomaapolitiikan taakka kannettavaan. Venäjä on enemmänkin yhdenmukainen ulkopuolinen eikä sille tarvitse omistaa mainittavaa huomiota ja osallistua sen kanssa pitkiin huippukokouksiin.

Venäjän mahdollisuudet asettua osaksi Eurooppaa ja saada tunnustus tasavertaisena sekä täysivaltaisena eurooppalaisena maana ovat tässä mielessä lisääntyneet. Sitä ei ole enää lukittu aikaisempaan toiseuteen. EU sanelee kuitenkin liittymisen ehdot ja sen itseymmärrys edellyttää, että myös Venäjä yhtyy menneisyyttä koskeviin katumusharjoituksiin ja suostuu noudattamaan EU:n yleispäteväksi katsomaa normistoa.

Vielä välittömästi kylmän sodan jälkeisinä vuosina tämä näytti mahdolliselta. EU halusi läheiset suhteet Venäjään ja Venäjä puolestaan osallistua Euroopan yhdentymiseen, mutta vähitellen mahdollisuuksien ympyrä on kuitenkin sulkeutunut eikä tavoitellusta ”strategisestä kumppanuudesta” ole nykyään jäljellä muuta kuin otsikko.

Lupaavan alun jälkeen on ajaututtu pattitilanteeseen ja otettu jopa taka-askelia siinä mielessä, että Venäjä on joissakin suhteissa palannut joihinkin neuvostokaudelle ominaisiin lähtökohtiin oman identiteettikriisinsä helpottamiseksi.

Onkin monesta eri syystä ilmeistä, että kamppailu ”vääärästä” ja ”oikeasta” Euroopasta jatkuu ja voi saada huomattavasti enemmän ongelmallisempia piirteitä, kuin vain lyhyet ja mitäänsanomattomat huippukokoukset. **Y**

**ONKIN MONESTA
ERI SYYSTÄ ILMEISTÄ,
ETTÄ KAMPPAILU
”VÄÄRÄSTÄ”
JA ”OIKEASTA”
EUROOPASTA
JATKUU.**

Artikkeli on lyhennelmä alunperin Sadankomitean *Pax Europaea* – Näkökulmia Eurooppaan -pamflettissa julkaisusta artikkelista.

KOHTI köyhyyden loppua

Kirjoittaja Perttu Iso-Markku Kuvat Dirk Haarmann

Perustulokekilut Namibiassa ja Intiassa osoittavat, että perustulo on hyvin toimiva vaihtoehto tulevaisuuden sosiaaliturvaksi globaalin etelän maissa. Voitaisiinko perustuloa myös rahoittaa globaalisti?

VIRALLINEN KEHITYSYHTEISTYÖ EI ole viime vuosikymmeni-
nä ollut kovin kiinnostunut sosiaaliturvasta. Ihmisoikeuksia
korostavalla kehitysyhteistyöllä on ollut kädet täynnä töitä
muiden oikeuksien toteuttamisessa, ja taloudelliset oikeu-
det jäävät yleensä oikeuslistan häntäpäähän.

Taloudellista toimeliaisuutta korostava kehitysjuttelu taas on jäänyt
kiinni pitkäaikaiseen ihastukseensa, mikrolainoihin.

Perustulokokeilut Namibiassa ja Intiassa osoittavat, että matalalla-
kin universaalilla eli kaikille yhtäläisesti maksettavalla perusturvalla on
myönteisiä vaikutuksia sekä muiden ihmisoikeuksien toteutumiseen että
taloudellisen toimeliaisuuteen.

Samaan aikaan jättimäiseksi paisunut mikrolainabisnes on paljastanut
myös nurjia puolia, kuten velkaloukkujen synnyttämisen ja pikavip-
pimäisen koronkiskonnan äärimmäisessä köyhydessä eläviltä ihmisiltä.

KANSAINVÄLINEN SOLIDAARISUUSTYÖ JÄRJESTI Helsingissä
tammikuussa seminaarin, jossa pohdittiin perustuloa kehi-
tysyhteistyön välineenä. Seminaarissa puhunut intialainen,
itsensä työllistäneiden naisten ammattiliiton SEWA:n edus-
taja **Sarath Davala** kertoi perustulokokeilun parantaneen
merkittävästi siihen osallistuneiden kylien ravinto- ja terveystilannetta.

Myös lasten koulunkäynti ja oppimistulokset nousivat ja naisten asema
kotitalouksissa vahvistui. Perustulo johti myös työnteon lisääntymiseen:
tulonsaajat rohkaistuivat perustamaan omia yrityksiä tai ryhtyivät pienvil-
jelijöiksi. Jotkut perustulo sai jättämään huonosti palkatun ansiotyönsä ja
ryhtymään yrittäjäksi tai viljelijäksi.

Kokeiluun osallistuneet saivat 200 rupiaa (3,75 dollaria) kuussa.
Davalan mukaan kyse on pienestä rahasta, mutta pienikin summa on
usein ratkaiseva, kun perheissä päätetään lapsen laittamisesta parempaan
kouluun, lääkkeiden ostamisesta tai viljelijäksi ryhtymisestä.

Kriitikoiden mukaan ilmaiseksi saatu raha käytetään alkoholiin ja
muuhun huonoon elämään, mutta Davala kumosi tämän myytin: alko-
holin kulutus nimittäin väheni kokeiluun osallistuneissa kylissä. Davalan
mukaan tämä saattaa olla seurausta siitä, että säännöllinen tulo tekee elä-
mästä ennustettavampaa ja auttaa näin tekemään järkevämpiä päätöksiä.

NAMIBIASSA PERUSTULO A Kokeiltiin Otjivero-Omitaran
alueella vuosina 2008–2010. Namibian evankelis-luteri-
laisen kirkon pääsihteeri **Wilfred Diergaardt** kertoi se-
minaarissa hankkeen tuloksista, jotka osoittavat samaan
suuntaan kuin Intiassa: perustulo toimii.

PERUSTULO OLISI ERINOMAINEN VÄLINE LOPETTAA GLOBAALI KÖYHYYS.

Lasten aliravitsemus putosi kokeilun aikana 42 prosentin kymmeneen. Hiv-positiiviset saivat haettua itselleen lääkkeitä ja saivat hoidon edellyttämää ravitsevaa ruokaa. Koulupudokkuus väheni alueella dramaattisesti.

Taloudellinen aktiivisuus lisääntyi, kun ihmiset perustivat alueella omia bisneksiään esimerkiksi tilientekijöinä, leipureina tai ompelijoina. Perustulo loi pienyrittäjille ostokykyisiä asiakkaita.

Namibian kokeiluyhteisössä rikollisuus ja alkoholismi olivat isoja ongelmia. Kokeilun aikana rikokset, kuten karjavarkaudet, vähenivät merkittävästi. Alkoholitilanne pysyi edelleen ongelmana, joten yhteisö organisoi komitean, joka neuvoi ja avusti ihmisiä perustulon käytössä.

Komitea myös sopi paikallisten baarinpitäjien kanssa, ettei alkoholia myyty perustulon maksupäivinä. Kokeilu paransi köyhän yhteisön sisäisiä sosiaalisia suhteita merkittävästi ja muun muassa lopetti kerjäläisyyden.

Diergaardtin mukaan monet kirkot, ammattiliitot ja kansalaisjärjestöt ovat Namibiassa kansallisen perustulon kannalla. Hän toteaa, että perustulo kaikille Namibiassa veisi noin 5,7 prosenttia maan bruttokansantuotteesta, nykyisessä tilanteessa jopa hiukan vähemmän.

Suomessa sosiaalimenot muodostavat kokonaisuudessaan 31 prosenttia BKT:sta.

Namibian pääministeri ja presidenttiehdokas **Hage Geingob** kannattaa perustuloa. Diergaardt toivookin hänestä ensi vuoden vaaleissa maan seuraavaa presidenttiä, jotta perustulo saataisiin maassa etenemään.

Kansallista ratkaisua odotellessa perustulokokeilu Otjiverossa jatkuu taas tästä vuodesta alkaen, kun Italiasta saatiin hankkeelle uutta rahoitusta.

PERUSTULO NÄYTTÄYTYKIN LUPAAVANA sosiaalipolitiikan vaihtoehtona globaalien etelämaissa, jotka vasta pystyttävät sosiaaliturvajärjestelmiään. Yhdistettynä sosiaalipalveluihin ja koulutukseen perustulo edistää sukupuolten tasa-arvoa, sosiaalista ja taloudellista toimeillaisuutta sekä ihmisten päätäntävaltaa omasta elämästään.

Tukea perustulolle on jo YK-tasollakin, sillä YK:n raportti *Rethinking Poverty: Report on the World Social Situation 2010* korostaa universaalien eli kaikille maksettavien etuuksien hyötyjä kohdennettuihin, eli vain esimerkiksi köyhille tai työttömille suunnattuihin, tukiin verrattuna.

Kansainväliselle Solidaarisuustyölle selvityksen perustulokokeilusta kirjoittanut **Johanna Perkiö** nostaa raportissaan esiin näitä universaaliuden positiivisia puolia: hallintokulut ja byrokratia vähenevät, köyhyysloukkuja ei synny, sukupuoliroolit muuttuvat naisten itsenäisen tulon myötä, ja paternalismi sekä köyhyyteen liittyvä leimautuminen vähenee. Kaikille maksettava tulo sopii hyvin tilanteeseen, jossa työ on suurelta osalta epävirallista ja epäsiinäköistä.

Perkiö kirjoittaa raportissaan myös perustulon laajamittaisiin toteutuksiin liittyvistä haasteista. Universaaliuden huono puoli näkyy hintalapussa: kaikille suunnattu tulo maksaa paljon, ja se pitäisi myös pystyä rahoittamaan.

Luonnonvaroiltaan rikkaat maat voisivat jakaa tulojaan kaikille kansalaisilleen, kuten esimerkiksi Iran tekee öljytuuloilleen tällä hetkellä, mutta tällaiset rahavirrat ovat epävakaita ja pohjaavat ympäristön kannalta kestäättömälle mallille.

KESKEISTÄ PERUSTULON TOTEUTTAMISELLE onkin hyvin toimiva tuloverojärjestelmä, jonka avulla tulonsiirrot voitaisiin rahoittaa ja samalla tasata ökyrikkaiden ja rutiköyhien välistä kluua.

Verotuksen toteuttaminen on ongelma monelle globaalille etelän maalle, joissa valtaosa ihmisistä työllistyy epävirallisella sektorilla: esimerkiksi Intiassa vain kymmenen prosenttia ihmisistä maksaa veroja. Samalla valtioiden pitäisi pystyä tukkimaan veronkierto ja pääomapako ulkomaille.

Monissa maissa toimivat ja luotettavat verotus- ja hallintojärjestelmät ovat vielä haave, mutta esimerkiksi Namibiassa maan laajuinen perustulo olisi perustuloaktiivien mukaan jo toteutettavissa.

Globaalilla tasolla Suomikin on ollut aktiivisesti edistämässä Social Protection Floor -aloitetta, joka tähtää sosiaaliturvan parantamiseen. Aloitteeseen liittyvien kustannuslaskelmien mukaan sosiaaliturvan perustaso olisi jo nyt toteutettavissa kaikissa maailman kolkissa riippumatta taloudellisesta kehitystasasta.

Onnistuneet perustulokeilut viittaavat siihen suuntaan, että sosiaaliturvan perustaso kannattaa toteuttaa universaalina etuutena. Perustulo olisi erinomainen väline lopettaa globaali köyhyys ja tarjota turvaa ja mahdollisuuksia oman elämän hallintaan kaikille maailman ihmisille.

Perustulon rahoittamiseksi taas tarvittaisiin kehitysmaiden verojärjestelmien kehittämisen lisäksi uutta globaalia yhteisvastuuta. Sosiaalipolitiikka syntyi aikoinaan ratkomaan teollistumisen tuomia ongelmia.

Perustuloseminaarissa kommenttipuheenvuoron pitäneen ulkoministeriön sosiaalipolitiikan neuvonantaja **Timo Voipion** mukaan aika voisikin olla nyt kypsä globaalille sosiaalipolitiikalle, joka ratkoisi globalisaation synnyttämiä ongelmia.

Kenties joskus tulevaisuudessa saamme globaalia perustuloa, joka rahoitetaan globaaleilla veroilla. **Y**

**KUSTANNUS-
LASKELMIEN
MUKAAN
SOSIAALI-
TURVAN PE-
RUSTASO OLISI
JO NYT TOTEU-
TETTAVISSA
KAIKISSA
MAAILMAN
KOLKISSA
RIIPPUMATTA
TALOUDELLI-
SESTA KEHI-
TYSASTEESTA.**

26€
(ovh 29 €)

Uutuus!

Kai Sadinmaa 10 KÄSKYÄ KIRKOLLE

Pappi Kai Sadinmaan 10 käskyä kirkolle iskee suoraan kirkon ytimeen. Se on vastustamaton kirja oikeudenmukaisemman ja rehellisemmän kirkon puolesta. Sadinmaan sanan äärelle pysähtyvät niin uskovat kuin uskomattomtkin.

Uutuus!

Juha Suoranta & Sanna Rynnänen TAISTELEVA TUTKIMUS

Taisteleva tutkimus on perusteos, joka esittelee "taistelevat" tutkimusmenetelmät.

Se on ensimmäinen suomenkielinen esitys kantaa ottavista ja toiminnallisista tutkimusperinteistä sekä tutkimuksesta aktivismina.

24€
(ovh 27 €)

Valmiina tulevaisuuteen!

25€
(ovh 29 €)

Uutuus!

Teppo Eskelinen & Inari Juntumaa (toim.) KAPITALISMIN SANAKIRJA

Kapitalismin sanakirjassa eri alojen tutkijat ja kansalaisaktivistit selittävät kapitalismin keskeiset käsitteet. Mistä ne ovat peräisin, mitä ne merkitsevät, miten niitä voisi ajatella toisin?

22€
(ovh 25 €)

Anna Kontula KIRJEITÄ OIKEALLE

Anna Kontulan uutuusteos on kuvitteellinen romanttinen kirjeenvaihto vasemmistopoliitikon ja oikeistovaikuttajan välillä. Se on kirja vasemmiston ja oikeiston eroista – ja vähän yhtäläisyyksistään.

20€
(ovh 23 €)

Uutuus!

Pirjo Alijärvi, Hildur Boldt, Ismo Kainulainen & Katri Söder (toim.) VASEMMISTON TULEVAISUUS

Nimekkäät kirjoittajat kertovat suomalaisen sosialidemokratian tarinan ja analysoivat vasemmiston ja hyvinvoinnin nykyhetkeä ja tulevaisuutta.

*Tilaa
nyt!*

into

Tilaa netistä www.intokustannus.fi tai osoitteesta myynti@intokustannus.fi

Ydinkokemus

KIRJOJA, ELOKUVAA,
TEATTERIA, MUSIIKKIA:
TARJOLLA KOKO
KIRJO TAIDETTA,
JOKA SYNNYTTÄÄ
KOKEMUKSIA.

80 **SIMO ORTAMO** Kontulan tytär / 84 **RIITTA OITTINEN**
Palestiinalaisen identiteetin muotoilua / 86 **ARJA ALHO**
Joonas, Mämmilä ja Mummo / 88 Kirja-arviot / 92 Levyt
/ 93 **ARJA ALHO** Elokuvan monitaituri ja legenda
/ 94 **EERO SUORANTA** Muuttajien virta ja vihreämmät laitumet
/ 96 **TEEMU HÄKKINEN** Demokraattinen turvallisuuspolitiikka?
/ 98 Pala historiaa

KONTULAN TYTÄR

Teksti ja kuvat Simo Ortamo

Somaliasta muuttanut
Nura Farah kirjoitti romaanin
aavikon paimentolaisista.
Hän toivoo somalialaisten
ottavan oppia Euroopan
historiasta ja tähtäävän täällä
mahdollisimman korkealle.

VIERASTAN MAAHANMUUTTAJA-SANAA! En osaa sanoa kotoutumisestani holkäsen pöläystä. Siitä on jo niin kauan, **Nura Farah** huudahtaa kahvilan pöydän ääressä Itäkeskuksessa. Hän on asunut Itä-Helsingissä yli 20 vuotta.

Suomen ensimmäinen somalialaistustainen kirjailija ei ahtaudu helposti lokeroihin. Hän käyttää huivia, koska haluaa. Töissä hän on laborantti Nura, tasavertainen työtoveri. Hän kertoo arvomaailmansa olevan täysin suomalainen, länsimainen ja demokraattinen. Hän ei tietenkään ole luopunut somalialaisesta kulttuurista.

– Somalialaisuuteni ei kumoa suomalaisuuttani, ja toisinpäin, Farah ilmoittaa.

NURA FARAHIN tänä keväänä julkaistu esikoisromaanin *Avikon tyttäret*

sijoittuu 1900-luvun puolivälin Somaliaan. Kirja seuraa puoli-orvon Khadijan kasvua pikakutytöstä aikuiseksi naiseksi paimentolaisleirisä. Elämä on rankkaa etenkin tytöille: poikalapsia suositaan kaikessa, kun taas nuorten tyttöjen sukelimet silvotaan ja heidät naiteetaan vanhoille miehille.

– Mietin kirjaa kirjoittaessani, annanko nyt leima-aseita rasisteille. Toisaalta en voi kontrolloida mitä ihmiset ajattelevat. Toivon, että kirjani päinvastoin lisäisi empatiaa ja ymmärrystä, Farah pohtii.

Hänen mukaansa tasa-arvosta puhutaan etenkin Euroopan somalien keskuudessa paljon. Kontrasti menneisyyteen on suuri. Naiset eroavat tarvittaessa miehistään, eikä tyttöjen ympärileikkausta hyväksytty Farahin lähipiirissä.

– Euroopassa eläminen on tehnyt meistä avarakatseisempia, ja ympärileikkaus on vähenyt. Se on räikeimpiä tapoja hallita naisten seksuaalisuutta, Farah sanoo.

Somalian kehitystä vaikeuttaa Farahin mukaan edelleen naisten heikko asema. Kun pojat menevät kouluun ja töihin, jäävät tytöt kotiin, sillä heidän pitää auttaa äitiä kotitöissä. Perhehierarkia on epäoikeudenmukainen, mikä heijastuu yhteiskuntaan.

PERHEHIERARKIA ON EPÄOIKEUDENMUKAINEN, MIKÄ HEIJASTUU YHTEISKUNTAAN.

PERINTEISET EPÄTASA-arvoiset käsitykset eivät katoa hetkessä. Somalivanhemmat saattavat pelätä tyttärien tekemän kardinaalimokia. Poikien on mahdollista tehdä täyskäännös ja ryhtyä taas kunnolliseksi, mutta tytöillä on vain yksi kunnia.

Toisaalta perinteisen paimentolaiskulttuurin arvot vaativat myös pojilta paljon. Miehen rooli pitää ottaa nuorena. Kirjassa Khadijan yhdeksänvuotiaasta veljeä Abdia valmistetaan kostamaan isänsä kuolema. Tunteiden ja pelon näyttäminen on pojilta kiellettyä.

– Se on raakaa kasvatusta. Pelon tunteminen on tärkeää, koska se tekee empaattiseksi, Farah sanoo.

Naisten ja miesten välinen tasa-arvo on Farahin mielestä universaali kysymys. Uskontoa tai mitä tahansa ideologiaa voi käyttää patriarkalisessa kulttuurissa naisia vastaan, eikä islam ole siinä kristinuskoa pahempi. Parikymppisenä Farah luki **Minna Canthia**. Hän huomasi, että naiskysymys oli Suomessa hyvin avoinna vielä sata vuotta sitten.

– **Sofi Oksanen** sai minut näkemään, että Virossa on edelleen suuria tasa-arvo-ongelmia. Ihmiskauppa on siellä yleisempää kuin Somaliassa, hän toteaa.

NURA FARAHIN perhe eli Somaliassa keskiluokkaista ja kaupunkilaista elämää. Isä kannatti tyttöjen koulutusta. Muutto Helsingin Kontulaan 1990-luvun alussa oli 13-vuotiaalle tytölle shokki. Hän koki samalla olevansa etuoikeutettu voidessaan muuttaa Eurooppaan, toisaalta tunsii syyllisyyttä jättäessään sisällissodan kaaokseen joutuneen maan.

Farahin mukaan 1990-luvun rasismi oli kovaa. Hän pudistelee päätään kertoessaan, kuinka jotkut yläasteen opettajat osallistuiivat kiusaamiseen viljelemällä neekeri-sanaa avoimesti. He saattoivat kysellä häneltä luokassa, mikseivät somalit menneet töihin.

– Herranjumala olimme olleet vasta kolme, neljä vuotta Suomessa. Kyselivät 15-vuotiaalta!, Farah tuhahtaa.

– Toivoisin, ettei kukaan kokisi enää sitä mitä minä. Minäkuvani meni rikki. En tiedostanut, kuka olen. Kerran ihmettelin, kuinka 15-vuotias poika pystyi istumaan vieressäni, kun tunsin itseni niin likaiseksi. Tuntemus tuli sanasta neekeri, joka oli jotain iljettävää, kuin torakka, joka piti hätistää pois. Kuljin luokkaan aina ihan opettajan perässä, halusin olla näkymätön.

Oli myös kannustavia opettajia, jotka auttoivat häntä eteenpäin. Jo kymppiluokalla Farah tunsii olonsa paremmaksi, ja lukio meni häneltä hyvin. Silti vielä myöhemmin hänellä oli pakottava tarve muuttaa pois Suomesta. Hän tajusi kuitenkin, ettei voisi sopeutua esimerkiksi

arabimaiden epätasa-arvoiseen elämään.

– Vasta yli kaksikymppisenä hyväksyin itseni sellaisena kuin olen, Farah kertoo.

AVIKON TYTTÄRISSÄ koetaan Somalian itsenäistyminen vuonna 1960. Tunnelma on toiveikas ja innostunut, kun britit ja italialaiset pakkaavat laukkunsa.

Farahin mukaan Somalialla oli kaikki edellytykset menestyä. Lukutaito ja asfalttiet levisivät. Rannikolle rakennettiin hotelleja. Kuitenkin kenraali **Siad Barre** tukahdutti kapinoita verisesti jo 1980-luvulla. Diktatuurin kukistuttua vuonna 1991 alkoi kaaos, joka ei ole vielä tänä päivinä hellittynyt.

– Sisällissota on edelleen tabu somalien keskuudessa, Farah kertoo.

– Oli raakalaisia ja uhreja, alistajia ja alistettuja, mutta keskustelua ei uskalleta käydä. Aihe on kipeä, tarvitaan toipumisaikaa.

Myös kiihkeä kansallismielisyys tuottaa Farahin mukaan ongelmia. Siirtomaaisännät luovuttivat osan somalien asuttamista alueista Etiopialle ja Kenialle. Vaatimus Suur-Somaliasta selittää osaltaan islamistisen al-Shabaab-liikkeen suosiota.

Klaanijärjestelmä määrittää vahvasti *Aavikon* tyttöjen paimentolaisten elämää. Kaikki tuntevat esi-isänsä useita sukupolvia taaksepäin. Khadijan äiti kasvattaa lapsiaan vihaamaan naapuriklaania pienestä pitäen.

Farah kertoo sisällissodan jopa vahvistaneen klaaneja Somaliassa. Ne tuovat turvaa kaaoksen keskellä. Jo siirtomaaisännät osasivat usuttaa klaaneja toistensa kimppuun.

– Toiset taistelivat siirtomaavaltaa vastaan,

JOTKUT YLÄASTEEN OPETTAJAT OSALLISTUIVAT KIUSAAMISEEN VILJELEMÄLLÄ NEEKERI-SANA AVOIMESTI.

Nura Farah

- s. 1979
- Pakolaisena Suomeen 13-vuotiaana
- Työskentelee laboranttina Evirassa
- Esikoisteos *Aavikon tyttäret* julkaistu helmikuussa 2014
- Suomen ensimmäinen somalialaistustainen kirjailija

ja toiset hymistelivät, Farah toteaa. Vieläkin kiistellään, ketkä rakastavat enemmän Somalian hiekkaa!

FARAH PITÄÄ klaanijärjestelmää hyvin epädemokraattisena. Hän toivoo, että Euroopassa syntyneet somalit kyseenalaistavat klaanien valtaa. Moni somali onkin palannut Euroopasta viime vuosina, kun turvallisuustilanne on parantunut. Silti Farah on kärsimätön, sillä muutos parempaan on hidasta.

Farah toivoo somalinuorukaisten lukevan Euroopan historiaa. Edellisestä sodasta ei ole kauan, mutta maanosa on silti eheytynyt. Jos Suomessa uutisissa kerrotaan Somaliasta vain sodasta ja merirosovoista, se aiheuttaa nuorissa pahaa oloa. Ajatuksiin nousevat **Jussi Halla-ahon** lauseet somaleista rikollisena kansana.

– Samalla tavalla voisi väittää, että saksalaisissa on jotain geneettisesti vialla, Farah puuskahtaa.

– Enää Saksasta ei tule mieleen kuusi miljoonaa murhattua juutalaista vaan **Angela Merkel**, vahva naisjohtaja. Kyllä Somaliakin voi selviytyä.

NURA FARAHIN mukaan suomalainen yhteiskunta on muuttunut paljon 20 vuodessa. Ilmapiiri on suvaitsevämpi, ja mediassa keskustellaan avoimesti rasismista. Presidentti **Sauli Niinistö** on toivottanut muualla syntyneet tervetulleiksi Suomeen, kunhan he vain antavat oman työpanoksensa.

– Mutta eivät työ ja ihmisarvo ole sidoksissa toisiinsa, Farah sanoo.

Hänen mukaansa työttömyyteen ja syrjäytymiseen vaikuttaa moni asia. Vanhemmat voivat olla alkoholisoituneita. Jos molemmat maahanmuuttajavanhemmat ovat lukutaidottomia, ei kukaan auta lasta läksyissä.

Nura Farah toivoo myös, ettei Suomessa syntyneiden siirtolaisten lasten tarvitsisi tuntea itseään ulkopuolisiksi. Hänen mielestään kaikein tärkeintä on oppia kieli, jotta pääsee maan meininkiin mukaan.

– Heidän pitäisi tavoitella mahdollisimman korkealle. Toivoisin luokkaretkeä, jossa maahanmuuttajista tulisi professoreita ja lääkäreitä, ei vain lähihoitajia, Farah toteaa. **Y**

Palestiinalaisen identiteetin muotoilua

Teksti ja kuvat Riitta Oittinen

Design kertoo tarinoita arjesta, monitahoisista identiteeteistä, ja kurottaa propagandan tuolle puolen.

NYKYISESSÄ ASUINPAIKASSANI Brysselissä on sekatavarakauppa nimeltään Gaza, mutta palestiinalaisia tuotteita siellä ei ole. Tekstiä *Made in Palestine* näkee-kin perin harvoin missään. Israelilaisia tuotteita taas on monen marketin perusvalikoimassa.

Kansalaisjärjestöt kuitenkin myyvät varsinkin palestiinalaisalueiden oliiviöljyä, saippuaa ja tekstiilejä. Esimerkiksi saksalainen verkko-kauppa tarjoaa myös käsitöitä ja uutuutena kahvia. Länsirannalla valmistettu Taybeh-olut on aiheuttanut innostusta asianharrastajien keskuudessa, mutta sen saatavuus on satunnaista ainakin Keski-Euroopassa.

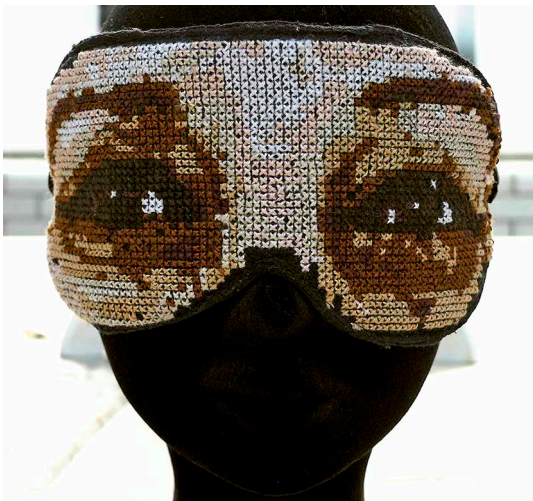
Palestiinalaistaide ja muotoilu eivät myöskään ole varsinaisia hittejä valtavirran kansainvälisillä markkinoilla. Mielenkiintoa aihepiiriin ei kuitenkaan puutu. Vuosina 2005–2006 Yhdysvaltoja kiertäneen *Made in Palestine* -näyttelyn on sanottu olevan ensimmäinen Yhdysvalloissa järjestetty ”museokelpoinen” näyttely. Siihen osallistui kolmen eri sukupolven palestiinalaisia länsirannalta,

Gazasta, Israelista, Syyriasta, Jordaniasta ja Yhdysvalloista.

NORJALAISET TOIMITTAJAT **Nils Henrik Wærstad** ja **Ronny Kristoffersen** ovat jopa tehneet ohjelman siitä, kuinka he kuljettivat nelisenkymmentä taideteosta Gazasta Egyptiin. Salakuljetustunnelin kautta siirretyt työt ovat esillä oslolaisessa galleriassa huhtikuun 2014 lopusta alkaen.

Pitkäjänteistä työtä palestiinalaisen taiteen parissa on tehnyt myös muun muassa yhdysvaltalainen **Mary Evangelista** nimekkään tukijajoukkonsa turvin. Viimeisin hänen kuratoimistaan näyttelyistä on *How Green Was My Valley*. Huhtikuuhun 2014 asti New Yorkissa auki oleva tapahtuma käsittelee sitä, miten palestiinalaiset kokevat kafkamaisen laaksonsa ”vihreyden” eli elämän jatkuvien ennakkoluulojen, vihan ja väkivallan keskellä.

Samankaltaisia teemoja oli esillä länsirannalla asuvien palestiinalaisten pienryttäjäiden ja eurooppalaisten suunnittelijoiden yhteistyönäyt-

Tietoisuuteen herättämisnaamio. Suunnittelu Tessel Brühl, kirjailu Miss Rishmawi, Beit Sahour.

Perinteinen käsityö kohtaa modernin autoilijan kaipaaman mukavuuden. Suunnittelu ja valmistus Ali Aldeek.

telyssä *Disarming Design from Palestine*. Sen oli koonnut hollantilaisessa Sandberg -instituutissa työskentelevä graafikko **Annelys De Vet**. Hän on vuosia luotsannut palestiinalaisten ja eurooppalaisten muotoilijoiden yhteistyöhanketta, johon osallistuu käsityöläisiä, taitelijoita ja suunnittelijoita.

NÄIDEN KOHTAAMISTEN tuloksia oli esillä alkuvuodesta 2014 Genkin upeassa, entiseen hiilikaivoikseen rakennetussa näyttelytilassa, osana Flanderin 7. design -biennalea. Teema oli konflikti ja muotoilu. Kontrasti esillä olleiden suunnittelijaryhmien välillä oli valtava: osa flaa-mimuotoilijoista flirttaili pienimuotoisen viherpesun kanssa, palestiinalaisten muotoilijoiden voi sanoa suunnittelevan lähes henkensä edestä.

Paikallisista aineksista valmistetut tuotteet kertovat erilaisia tarinoita arjesta ja monitahoisista identiteeteistä, esitellen alueen älyllistä ja luovaa potentiaalia. Suunniteltuja tavaroita katsoessa ei aina tiedä pitäisikö itkeä vai nauraa. Työt toimivatkin myös konseptitaiteena.

Niin näyttelyssä kuin sen oheen perustetussa *Disarming Design from Palestine* -nettikaupassa on nähtävillä muun muassa stressipallo,

käsin tehty tiimalasi, shakkipeli jonka nappulat ovat vahti- ja vesitornien muotoisia, ja vahtitornin muotoinen metalliroskapönttö tekstiilillä *Security seriously harm you and others around you*.

Myynnissä on myös kallisarvoista palestiinalaistan hunajaa, jonka purkin teksti *The Land of Milk and Honey* on vain muisto. Nykytilanteesta ja vapaan liikkumisen puuttuessa, mehiläistenhoitajien on äärimmäisen vaikea tehdä työtään ja seurata mehiläisparviaan.

OPTIMISMIA PUOLESTAAN ilmenee beetlehemiläisen **Nadya Hazbunovan** vaatesuunnittelussa, jonka mainoskuvissa näkyy urbaania maisemaa graffiteineen. Identiteettiä käsittelevään tuotesarjaan kuuluu muun muassa valtavalla sormenjäljellä koristettu *Sajil ana Zarabi (olen arabi)* t-paita, jota on ollut kaupan Lontoossa asti.

Luova työ toimii sekä vastarinnan välineenä että antaa toivoa, iloa ja oivalluksia arkeen. Se on sotaa apatiaa vastaan ja tarjoaa välineitä käsitellä politiikkaa tavalla, joka voi mennä propagandan tuolle puolen. Design-ostosten teko tukee myös paikallistaloutta. **Y**

www.disarmingdesign.ps

Joonas, Mämmilä ja Mummo

Kirjoittaja Arja Alho

Suomalainen sarjakuva ansaitsee kirjan, jossa sarjakuvantekijät pääsevät ääneen. Vaikka en pidäkään uunituoreen kirjan nimestä enkä edes ulkoasusta, sarjakuvataiteilijoiden tarinoista pidän.

HITTIPARAATI ON tekijöiden mukaan urhea nimi suomalaisen sarjakuvan tarinalle. Suomalaisuuteen näyttää olennaisesti kuuluvan – myös sarjakuvassa – yksinpuurtamista ja selviytymistäistelu. Mutta kun periksi ei ole annettu, tuloksena on tekijöiden moninainen kirjo ja kuvaan pelkistetyt tunteet, jotka myös yleisö on löytänyt.

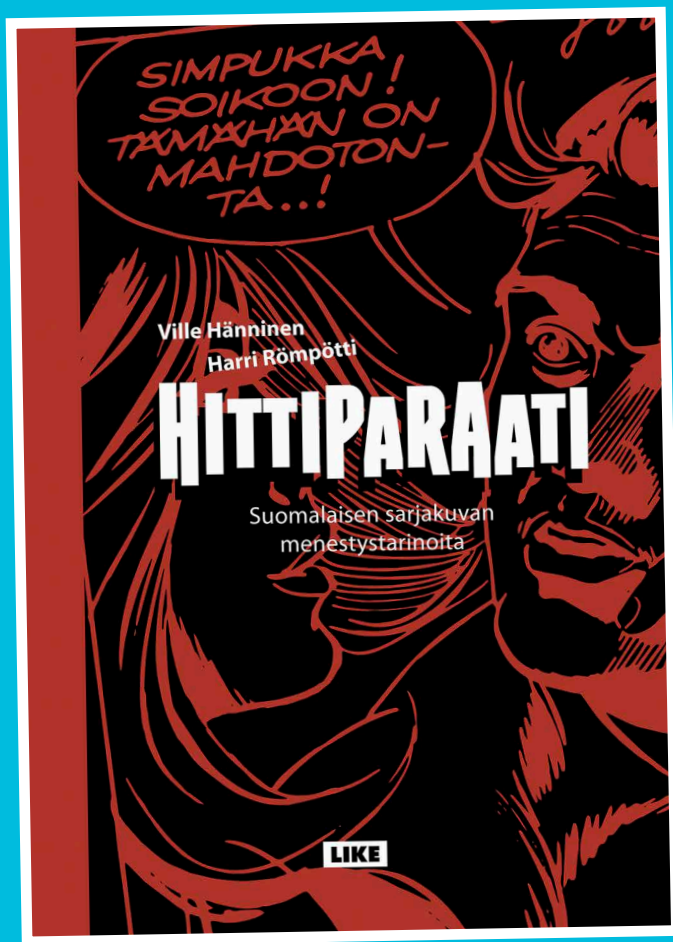
Veikko Savolainen, Joonas-hahmon luoja, tiivistää idean olevan sarkakuvassa tärkein. ”Jos kantavan ajatuksen ja ilmeet saa toimimaan, niin hyvin menee.” Savolainen aloitti sarjakuvataiteilijana 1947. Hän on jakanut tietämystään auliisti myös nuorille tekijöille. **Milla Paloniemi** tuli kurssille 8-vuotiaana. Paloniemen *Kiroileva siili* puolestaan alkoi ilmestyä kymmenkunta vuotta sitten.

Tarmo Koiviston vuonna 1976 syntynyt

Mämmilä-sarja kuvasi kyläyhteisön elämää neljännesvuosisadan ajan. Koiviston ja ideage-neraattori **Hannu Virtasen** keskustelut maailman tilasta kääntyivät tapahtumiksi, joissa maatalousvaltainen yhteisö kansainvälistyy ja alkaa elää kvartaalikapitalismin aikaa.

Mämmilän innoittajana oli Koiviston kotipaikka Orivesi, jossa sarjakuvaa ensin ihmeteltiin, sitten loukkaannuttiin ja lopulta oltiin ylpeitä. 1990-luvulla Mämmilään muutti myös somali Muhammed A-Zomal, Mukku. Kun *Mämmilä* ilmestyi *Helsingin Sanomien* kausiliitteessä, muistan kuinka eri kulttuurien yhteentörmäykset olivat kertakaikkisen osuvia ja hauskoja. *Mämmilä* sopisi erinomaisesti kotouttamisohjelmaan oppimateriaaliksi, jos sellaista olisi.

Sarjakuvaveteraaneja ovat myös **Tiina Paju**

VILLE HÄNNINEN JA HARRI RÖPÖTTI
HITTIPARAATI.
 SUOMALAISEN SARJAKUVAN
 MENESTYSTARINOITA

Like 2014
 240 s.

Sarjakuvantekijöitä Hittiparaatissa

Veikko "Joonas" Savolainen (s. 1929)
 Tarmo "Tape" Koivisto (s. 1948)
 Ilkka Heilä (s. 1956)
 Pauli Kallio (s. 1960)
 Jussi "Juba" Tuomola (s. 1965)
 Julia Vuori (s. 1968)
 Pertti Jarla (s. 1971)
 Milla Paloniemi (s. 1983)
 Anni Nykänen (s. 1983)

ja **Sari Luhtanen**, joiden hahmot Maisa ja Kaarina jaksavat puhua miehistä, laihduttaa ja shoppailla. Naiset alkavat olla jo enemmistönä sarjakuvantekijöiden joukossa. **Anni Nykäsen** Mummo-hahmo syntyi Tikkurilan uimahallin saunassa. Mummojen jutut olivat niin hurjia ja vartaloiden muodot innostavia, että sukupolvia

yhdistävä sarjakuva oli pakko synnyttää.

Hittiparaati esittelee 16 sarjakuvataiteilijan innoituksen lähteitä (samalla saa oivia vinkkejä ulkomaisen sarjakuvan seuraamiseksi), hahmojen syntyä ja sarjakuvan tekemisen arkea ja blogin pitämistä. Tarinoita on kuitenkin paljon enemmän. **Y**

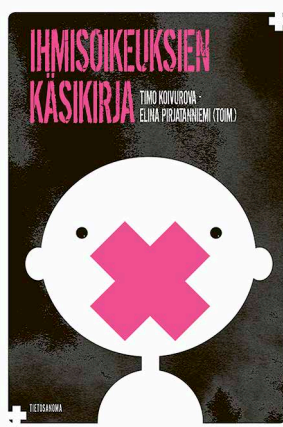
PERUSTEELLINEN JOHDATUS IHMISOIKEUKSIIN

TIMO KOIVUROVAN ja **Elina Pirjatanniemen** *Ihmisoikeuksien käsikirja* on painava tietoteos ihmisoikeuksista. Kirja on suunnattu kaikille ihmisoikeuksista kiinnostuneille ja on nimensä mukaisesti käsikirja: sisältö on kattava ja teksti selkeää ja nopealukuista yleiskieltä.

Teos toimiikin hyvänä johdatusena ihmisoikeuksiin, sillä läpi käydään ihmisoikeuksien historia, perus- ja ihmisoikeudet EU:ssa, sodissa ja kriiseissä sekä erikseen eri ryhmien, kuten naisten, lasten ja vammaista, ihmisoikeudet. Lisäksi käsitellään laajasti ihmisoikeuksien seurantaa ja valvontaa niin Suomessa kuin kansainvälisestikin ja luodataan myös ihmisoikeuksien tulevaisuuden haasteita.

Teos koostuu eri kirjoittajien artikkeleista ja toimii samalla suomalaisen ihmisoikeuksien asiantuntijakentän esittelynä. Mukana on artikkeleita tunnetuilta ihmisoikeustoimijoilta, kuten **Matti Pellonpäältä**, **Martin Scheinilta**, **Kristiina Kourokselta**, **Sirpa Rautiolta** ja **Frank Johanssonilta**.

Ihmisoikeuksien käsikirjassa

Timo Koivurova
ja Elina Pirjatanniemi (toim.)
IHMISOIKEUKSIEN KÄSIKIRJA
Tietosanoma 2014
600 s.

on myös aimo annos oppikirjamaisuutta, mikä lienee tarkoitukseksi, sillä teosta tarjotaan esittelyissä myös eri alojen, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon tai kansalaisjärjestöissä toimivien oppikirjaksi. Näin kerronta on myös varsin selostavaa, halukas voi perehtyä esimerkiksi ihmisoikeuskeskuksen perustamisen vaiheisiin ja organisaation toimintaan – ehkä hiukan tahattomasti, tai sitten ei, myös keskuksen niukkaan resurssointiin.

Toisaalta teoksessa on myös monia pohdiskelevia paikkoja, jotka herättävät ajatuksia ja lukijan eloon. Esimerkiksi Frank Johanssonin omakohtainen teksti käytännön ihmisoikeustyöstä

Amnestyssä, on piristävää ja tarjoaa myös kriittisiä näkökulmia ihmisoikeuksiin.

Erityisesti pidän siitä, että ihmisoikeuksiin tarjotaan erilaisia tulokulmia. Kiinnostavaa oli esimerkiksi lukea vähemmistöjen ihmisoikeuksista ja ihmisoikeuksista yritystoiminnassa. Lisäksi kirja tarjoaa lukuisia käytännön tason esimerkkejä. Konkreettisuus tekeekin siitä erinomaisen teoksen ihmisoikeuksiin perehtymiseen ja ymmärtämiseen osana kansallista ja kansainvälistä kontekstia. **Y**

Kirsi Koivuporras-Masuka

KRIMIN SOTA

MIKÄ ihme Vladimir Putinia vaivaa? Eikö hän ymmärrä, että tämän päivän modernissa maailmassa Venäjän tulisi panostaa yhteiskuntansa ja taloutensa modernisoimiseen, arvostuksen rakentamiseen sekä globaaliin kaupankäyntiin? Miksi hän pilaa kaiken toimillaan Ukrainassa ja Krimillä?

Useimmin viime viikkoina kuultu selitys on kaksiosainen. Putin on ollut rakentamassa euraasialaista talousliittoa, jossa Ukrainalle oli varattuna keskeisen jäsenen rooli. Tämän vuoksi presidentti **Janukovytsin** neuvottelema, mutta sittemmin hylkäämä, Ukrainan assosiaatio-sopimus EU:n kanssa oli Putinille raskas pettymys. Hänen joko- tai -ajatteluunsa ei mahtunut mahdollisuus taivutella Ukrainaa molempiin assosiaatioihin.

Toinen selitys liittyy Natoon. Putinin esikunnissa assosiaatio-sopimuksen EU:n kanssa katsottiin väistämättä johtavan Ukrainan liittymiseen myös Naton jäseneksi. Putin mieltää Naton – oikein tai väärin – Venäjän sotilaalliseksi piiritykseksi. Ukrainan jäsenyys toisi sen Venäjän rajalle.

Molemmat selitykset voivatkin olla avuksi, kun pyritään ymmärtämään Putinin ajatusmaailmaa. On kuitenkin viitattu myös kolmanteen motiiviin: kaipuu-

seen palauttaa Venäjän suurvalta-asema. Onko tämä loppujen lopuksi tärkein motiivi ja miksi se olisi? Hyviä vastauksia tuohon kysymykseen saa historiasta lukemalla **Orlando Figesin** kirjan *Crimea*.

1700-luvun lopulta ensimmäiseen maailmansotaan asti niin kutsuttu itämainen kysymys merkitsi toistuvia sotia Venäjän ja Ottomaanien imperiumin välillä. Merkittävin oli Krimin sota 1854–56. Itse asiassa Krimin sota voitaisiin pitää ensimmäisenä maailmansotana.

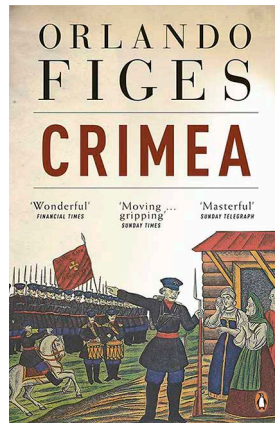
Paitsi Mustanmeren ympäristössä, taisteluja käytiin Itämerellä ja kaukoidässä. Venäjällä oli vastassaan liittoutuma, jossa Turkin rinnalla taistelivat Iso-Bri-

tannia ja Ranska. Sodassa kuoli 750 000 sotilasta, joista kolme neljäsosaa venäläisiä. Kukaan ei ole laskenut siviiliuhreja.

Krimin sodan historia on monimutkainen, mutta pätkinään kuoreen puristettuna itämainen kysymys merkitsi yli sadan vuoden ajan Venäjän kannalta ortodoksikristittyjen ja slaavien vapauttamista islaminuskoisen Ottomaanien imperiumin herruudesta.

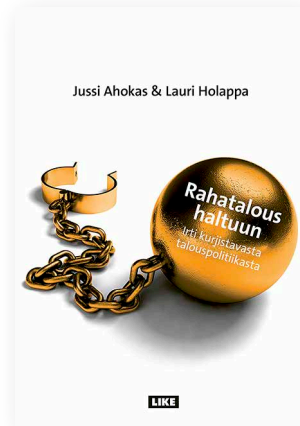
Totta kai Krimin tuoreet taapahtumat polkevat jalkoihinsa Venäjänkin allekirjoittamat kansainväliset sopimukset, mutta uskonto ja nationalismi tekevät helposti sokeaksi. **Y**

Kalevi Suomela

Orlando Figes
CRIMEA – THE LAST CRUSADE
Allen Lane 2010, Penguin 2011
575 s.

Jussi Ahokas
ja Lauri Holappa
**RAHATALOUS HALTUUN:
IRTI KURJISTAVASTA
TALOUSPOLITIIKASTA**
LIKE 2014
398 s.

Valtavirtaisen talousajattelun haastajat

JÄLKIKEYNESILÄINEN talouspoliittinen ajattelu on osin vielä siinä komerossa, jonne keynesiläisyys tungettiin 1980-luvun reaganismin ja thatcherismin aikaan. Salkunhoitajakapitalismi, jollaiseksi **Jussi Ahokas** ja **Lauri Holappa** kutsuvat nykymentä, ilmentää hyvin viime vuosikymmenten rahoitusmarkkinoiden merkityksen paisumista niin taloudessa kuin yhteiskunnassa muutenkin.

Rahatalous-kirjan julkistamis-tilaisuuden ekonomistikommenttaattorit, **Juhana Vartiainen** ja **Jaakko Kiander**, kehuivat kirjaa hyvin kirjoitetuksi, tärkeäksi puheenvuoroksi ja myös sopivaksi oppimateriaaliksi. Sellainen se ehdottomasti on. Mutta ennen muuta se on osoitus poliittisesta innovoinnista ja siitä, että

kurjistavalle talouspolitiikalle on vaihtoehto. Vastuullisuutta on monenlaista.

Kirjoittajat alleviivaavat rahan velkasuhdeluonnetta, haastavat isot luvut mieluummin suhteeksi johonkin –esimerkinä valtionvelka – ja osoittavat, kuinka työllisyyden merkitys on olennainen talouden toimivuuden kannalta. Kirjoittavat osoittavat myös, kuinka tärkeitä valtioiden tai alueiden on säilyttää rahapoliittinen suvereniteettinsa, jolloin voidaan taata keskuspankin tuki julkiselle kulutukselle ja näin säädellä kysyntää.

Rahatalous-kirjan kirjoittajat viittaavat talousteoreetikko **Hyman P. Minskyyn**, joka korostaa rahoitusmarkkinoiden valvontaa ja säätelyä, mutta samalla myös automaattisten finanssipoliittisten vakauttajien merkitystä. Sellainen on esimerkiksi työtakuujärjestelmä, jonka lähtökohtana on, ettei ole olemassa jotakin tiettyä luonnollisen työttömyy-

den tasoa. Täystyöllisyys on mahdollista.

Ahokas ja Holappa osoittavat erityisesti, että talouden ahtaassakin liikkumatilassa on varaa valita, etenkin jos pohjalla on näkemys talouden toimintatavasta ja politiikan mahdollisuuksista. Talous on poliittista ja teorioilla on merkitystä. Kirja on merkittävin talouspolitiikan mahdollisuuksia luotaava teos vuosiin, jonka lähtökohtana on, että talous on ihmisiä varten. **Y**

Arja Alho

**KIRJA ON
MERKITTÄVIN
TALOUSPOLITIIKAN
MAHDOLLISUUKSIA
LUOTAAVA
TEOS VUOSIIN.**

Ulla Halkola,
Lauri Mannermaa,
Tarja Koffert ja
Leena Koulou (toim.)
**VALOKUVAN
TERAPEUTTINEN
VOIMA**
Duodecim, 2009
256 s.

Valokuvan voima

VALOKUVAA on hyödynnetty ihmistä tutkivissa tieteissä viime vuosisadalta alkaen. Esimerkiksi antropologian ja lääketieteen historiassa kuvaaja on ollut joko tuntemattomaan tunkeutuva antropologi tai ruumista/mieltä tutkiva lääkäri. Valokuvaamalla on pyritty sekä tarkkailemaan että dokumentoimaan kohteena olevan potilaan ruumiin ja mielen toimintoja.

Kun puhutaan valokuvan terapeuttisuudesta, lähtökohta on erilainen. Terapeuttisella valokuvauksella tarkoitetaan valokuvaan liittyvää henkilökohtaista kuvatyöskentelyä, määrittelee psykoterapeutti **Ulla Halkola** kirjan alussa.

Valokuvan terapeuttista voimaa on tehnyt suurelle yleisölle tutuksi varsinkin **Miina Savolaisen** valokuvaprojekti *Maailman ihanin tyttö* ja vuoden 2014 alussa esitetty tv-sarja voimaauttavasta valokuvasta. Savolainen

onkin kirjoittanut kirjan uusien kuvien ottamista käsittelevään osioon.

Kaikkiaan teos lähestyy valokuvaa ja terapiaa liki kahdenkymmenen artikkelin avulla. Eri alojen asiantuntijat esittelevät laajan kirjon tapoja hyödyntää valokuvaa. Mukana on muun muassa perhe- ja omakuvien analysointia, omakuvien ottamista ja symbolikuvien hyödyntämistä.

Valokuvia käytetään myös sairauden tai trauman kohdassa, kuten osana syövästä toipumista, nuorten kriisityötä tai perheterapiaa. Näiden ohella kirja käsittelee valokuvaterapian teoriaa ja rajankäyntiä taiteen ja terapian välillä.

Kuvat ovat voimakas väline, jonka avulla erilaisia aiheita konkretisoidaan monissa laajalle yleisölle suunnatuissa julkaisuissa ja näyttelyissä, myös virtuaalisesti. Toisaalta ihmiset kuvaavat ja julkaisevat valokuviaan enemmän kuin koskaan ennen. Kirja antaa aineksia, joiden avulla

pohtia ihmisten halua, tarvetta ja hyötyä tulla kuvatuksi.

Se voi myös inspiroida tarkastelemaan vanhoja perhealbumeita. Lisäksi se panee miettimään kuvien käytön, esillepanon ja julkaisemisen eettisiä kysymyksiä. Runsaahkosti kuvitettua teosta suositellaan sosiaali-, terveys- ja kasvatusaloille, mutta kenen tahansa valokuvista kiinnostuneen kannattaa tarttua siihen. **Y**

Riitta Oittinen

**KUVAT OVAT
VOIMAKAS
VÄLINE, JONKA
AVULLA ERILAISIA
AIHEITA KONKRETI-
SOIDAAN MONISSA
LAAJALLE YLEISÖLLE
SUUNNATUISSA
JULKAISUISSA JA
NÄYTTELYISSÄ.**

1.

Pixies

INDIE CITY

2014

Uransa huipulla 1991 hajonnut Pixies on vähitellen tehnyt comebackia tällä vuosituhanella, nyt uuden studioalbumin muodossa. Bändi on säilyttänyt ilmaisu-tyylistään paljon hyvää näihin päiviin. **Black Francisin** falsesti toimii yhä, ja **Joey Santiagon** kitaran valitus on nannaa korville. Ilahtuttavaa, että yhtye ei ole museoinut itseään, vaan saundi on nykyaikainen ja kappalemateriaali tasaista, helmien tosin puuttuessa. Helpommin lähestyttävän popin myötä osa särmästä on tosin kadonnut. Yhtye ei kuulosta keneltäkään muulta kuin itseltään, mikä on harvinaista. **Y**

2.

Maritta Kuula

KUULUISAA SUKUA

2014

Maritta Kuulan uudella levyllä sanoitukset oikeasta elämästä paiskaavat kättä omaleimaisen äänenkäytön ja taidokkaan letkeän soiton kanssa. Kuula esittelee ihmisyyden eri puolia ollen samalla herkkä ja leikkisä, terävä ja höhlä. Kappaleista monet osoittavat myös tyylikkään musiikillisen uudistumisen olevan Kuulalle luontevaa. Tuottaja-rumpali **Heikki Tikka** on jälleen saundin takaajana, kuten loistavalla *g henkeä* -albumilla. Tällä albumilla musiikkityylejä on monipuolisemmin edustettuna, mutta kokonaisuus pysyy eheänä. **Y**

Nikkes plätär

Musiikin suuri-
kuluttaja **Niklas
Piiparin** jakaa
Ytimen lukijoiden
kanssa valikoituja
ajatuksiaan
äänistä, joihin
harrastuksensa
parissa törmää.

3.

Kaveri Special

KAVERI SPECIAL

2014

Hervotonta huumoria ei kannata peitellä. *Kaveri Specialin* soitto on täynnä pieniä humoristisia fra-seerauksia. Laulajaksikon vokaaliotot uhkuvat rentoutta, ja jokainen aihe saa letkeän käsitte-lyn. Rummut ja perkussiot kuulostavat myös todella rennoilta, vaikka tarkkuutta ei puutu. Guineanlahden rannikon afro-beatista ja highlifesta tyylikkäästi lainaava oma materiaali on todella tasokasta. Afrikkalainen biitti lähtee näilläkin levyasteilla lentoon, tämä on täydellisen vastustamatonta alusta loppuun. **Y**

**AFRIKKALAINEN
BIITTI LÄHTEE
NÄILLÄKIN
LEVYASTEILLA
LENTOON, TÄMÄ
ON TÄYDELLISEN
VASTUSTAMATONTA
ALUSTA LOPPUUN.**

MARKKINOINTIKUVA ELOKUVASTA CHAPLININ POIKA (1931)

CHAPLIN KUVISSA

- 14.2.–13.7.2014
- Helsingin taidemuseo, Tennispalatsi
- Kuraattori Sam Stourdžé

ELOKUVAN MONITAITURI JA LEGENDA

HELSINGIN taidemuseon näyttely *Chaplin kuvissa* on mainio kurkistusikkuna **Charles Chaplinin** (1889–1977) maailmaan, jossa kepin ja knallin mestarillinen käyttäjä flirttailee, naurattaa ja liikuttaa paitsi valokuvissa myös elokuvakatkelmissa.

Näyttely sopii koko perheelle, siellä voi piipahtaa tai tutkia ajan kanssa kunnolla, kuinka Chaplinin liikkeet ja hatunnosto oikein syntyvät. **Walter Benjaminin** mielestä jälkimmäinen on kuin ylikiehuvan kattilan kannen liike.

Chaplin oli lontoolaisen varieteepariskunnan poika. Lapsiesiintyjästä kehkeytyi miimikko. Teatteriseurueen Amerikan kiertue merkitsi Chaplinille siirtymistä elokuvaauralle vuonna 1913 ja samalla kulkurihahmon syntymistä. Onnenpotkuna hän piti kepin keksimistä kehittäessään ja hioessaan hahmoaan.

Chaplin teki ensimmäiset ohjaustyönsä jo hyvin varhain. Kun hän osti maata Hollywoodista Sunset Boulevardin ja La Brea Avenuen kulmasta ja perusti yhdessä näyttelijöiden **Mary Pickfordin** ja **Douglas Fairbanksin** kanssa elokuvayhtiö United Artists, hänestä tuli elokuvan monitaituri.

Chaplin käsikirjoitti, näytteli, ohjasi, leikkasi ja sävelsi. Elokuvantekijänä Chaplin oli perfektionisti. Hän itse arveli olleensa varsin tyrannimaista seuraa elokuvia tehdessään.

Helsingin taidemuseon näyttely on kuin nälkäisen alkupala. Chaplinista on luettava enemmän ja palattava aina uudelleen hänen elokuviinsa, joista löytyy kerroksia kuin *Kultakuumeen* kengän anturasta illalliskohtauksessa.

Chaplin pani peliin kaiken olakseen myös yhteiskunnallinen

vaikuttaja. Hän kuvasi kapitalismin synnyin, teknologian voittokulun, natsismin ja *Parrasvalois*-sa vanhenevan klovnin, jonka taiteen ja elämän kommunistivainojen hulluus yritti mitätöidä.

Pääruoka tarjoillaan **Peter von Baghin** teoksessa *Chaplin* (2013). Elokuvaohjaaja **Aki Kaurismäki** arvioi sitä *Filmihullussa* 6/2013: ”Teos on loistava ja sen ansio on rajaus pikku kulkuriin.”

Kaurismäki pohtii myös kulkurihahmon universaalisuutta, joka on syytä toistaa: ”Kulkurin hahmo on huomattavasti kompleksisempi, koska se elää jatkuvassa ja avoimessa sotatilassa yhteiskunnan kanssa, jokainen virkapuku (konduktööristä lähtien) edustaa sille välitöntä uhkaa.”**Y**

Arja Alho

EERO SUORANTA

Kirjoittaja opiskelee Itä-Aasian tutkimusta Helsingin yliopistossa ja asuu parhaillaan Kiinassa.

MUUTTAJIEN VIRT JA VIHREÄMMÄT LAITUMET

”KAIKKI MENEVÄT Kiinaan”, väittää kiinan opetusta lukioissa edistävä Yanzu-hanke. Länsimaisten yritysten haaveita heijasteleva iskulause unohtaa sen, että monet myös haluavat Kiinasta pois. Maailmanpankin tietojen mukaan vuonna 2010 maailmassa oli yli 8 miljoonaa kiinalaista maastamuuttajaa.

Lähtiäjien määrä kuitenkin kalpenee Kiinan sisäisen muuttoliikkeen rinnalla. Yli 200 miljoonaa väliaikaisilla työluvilla tai luvattomasti työskentelevää siirtotyöläistä pitää maan tehtaat ja rakennustyömaat toiminnassa. Sisäinen ja ulkomaille suuntautuva muutto-liike ovat kuin kaksi saman virran haaraa, joiden kulkua Kiinan valtio yrittää hallita.

JO 1800-LUVULLA Kiinasta lähdettiin paremman elämän toivossa muun muassa Yhdysvaltoihin ja Kaakkois-Aasiaan. Mao Zedongin kaudella muuttoliike kuitenkin käytännössä pysäytettiin. Kiinan rajat suljettiin ja vuonna 1958 luotiin hukou-järjestelmä, joka teki virallisen asuinpaikan ulkopuolella työskentelemisen lähes mahdottomaksi.

Hukou on kuin maan sisäinen passi, joka

On jokaisen
Kiinaan
menijän velvol-
lisuus tiedostaa,
miten Kiinan
valtion politiikka
vaikuttaa niihin,
joiden työn
ansioista ruoho
aidan toisella
puolella jatkaa
kasvamistaan.

sitoo oikeuden yhteiskunnan tarjoamiin etuuksiin asuinpaikkaan. Esimerkiksi oikeus julkiseen sairaanhoitoon tai koulutukseen on vain alueen virallisilla asukkailla. Koska palvelut ja etuudet ovat heikompia maaseudulla kuin suurkaupungeissa, on järjestelmä käytännössä jakanut kiinalaiset kahteen kastiin.

Kiinan talousuudistusten myötä väliaikainen työskentely kotipaikkakunnan ulkopuolella tehtiin mahdolliseksi vuonna 1985. Samalla vuosikymmenellä myös maastamuutto nousi ennennäkemättömiin lukuihin. Viranomaiset suhtautuivat välinpitämättömästi jopa ihmisten salakuljetukseen, johon alettiin todella puuttua vasta 90-luvun puolivälissä.

MUUTTAMISEN HANKALUUDEN takia sekä siirtotyöläiset että maastamuuttajat ovat keskimäärin naapureitaan hieman paremmin koulutettuja. Kommunistisen puolueen jäsenet eivät itse yleensä ole muuttajien joukossa, mutta voivat suhteidensa avulla auttaa perheenjäsentään maasta lähtemisessä.

Muuttajien kohdamaa riippuu yleensä alueesta: tietyn paikkakunnan ihmiset muuttavat sinne, missä on valmiina sukulaisten ja naapurien muodostama tukiverkosto. Joillain alueilla viranomaiset ovat myös aktiivisesti tukeneet muuttajia näiden taloudellisen merkityksen takia. Maailmanpankin tietojen mukaan Kiina vastaanotti vuonna 2010 yhteensä 51 miljardia dollaria rahalahetyksiä, eniten maailmassa Intian jälkeen.

Myös Kiinan sisällä muuttavilla siirtotyöläisillä on merkittävä taloudellinen rooli. Siitä huolimatta tämä ”sokea virta” kohtaa kaupungeissa syrjintää ja taloudellista riistoa. Monet siirtotyöläiset työskentelevät epävarmoissa oloissa ilman työsopimusta. Huonosuorituksen periytymistä lisää se, että siirtotyöläisten lapsilla on harvoin mahdollisuutta käydä koulua kaupungeissa.

HUKOU-JÄRJESTELMÄ ON herättänyt paljon kritiikkiä Kiinan sisällä, mutta ylikuormittuneiden palveluiden kanssa kamppailevat suurkaupun-

nit ovat olleet haluttomia avaamaan porttejaan maaseudun väestölle. Kokeilut järjestelmän muuttamiseksi ovatkin pääasiassa joko olleet alimitoitettuja tai keskittyneet korkeakoulutettujen muuton helpottamiseen.

Muuttamisen rajoituksia voi kuitenkin kiertää, jos rahaa vain löytyy tarpeeksi. Pekingin hukoun voi esimerkiksi saada perustamalla kaupunkiin tuottoisan yrityksen. Hukoun voi myös ostaa laittomilta välittäjiltä, jotka kiinalaislehtien mukaan myyvät niitä satojentuhansien yuanien kappalehintaan.

Raha avaa oven myös ulkomaille. Esimerkiksi Yhdysvallat, Kanada ja Iso-Britannia tarjoavat kansalaisuutta erityisin ehdoin ulkomaalaisille sijoittajille. Rikkaat kiinalaiset ovatkin innokkaita muuttamaan länsimaihin muun muassa paremman koulutuksen ja puhtaamman ruoan perässä.

USU PASSI ei aina tarkoita välitöntä menolipun ostamista. Eräät rikkaat jatkavat Kiinassa elämistä ulkomaan kansalaisina ja välttyvät näin esimerkiksi yhden lapsen politiikkaan liittyviltä rajoituksilta. Monet viranomaiset taas lähettävät perheensä ulkomaille siltä varalta, että joutuvat lähtemään itse korruptiosyytösten tai poliittisen epävarmuuden takia.

Pohjimmiltaan Kiinan markkinoille haluvia yrityksiä, kiinalaisia siirtotyöläisiä sekä ulkomaille pakenevia rikkaita yhdistää toive vihreämmästä ruohosta aidan toisella puolella, missä se sitten sattuuikin olemaan. Vihreämmille laiturille pääseminen on kuitenkin helpointa jo valmiiksi rikkaille ja etuoikeutetuille.

Puhe siitä, kuinka ”kaikki” menevät Kiinaan unohtaa miljoonien kiinalaisten kokemat vaikeudet heidän yrittäessään tavoitella onneaan kotiseutunsa ulkopuolella. On jokaisen Kiinaan menijän velvollisuus tiedostaa, miten Kiinan valtion politiikka vaikuttaa niihin, joiden työn ansiosta ruoho aidan toisella puolella jatkaa kasvamistaan. **Y**

TEEMU HÄKKINEN

Kirjoittaja on julkaissut vuonna 2014 Jyväskylän yliopistossa yleisen historian väitöskirjan Britannian parlamentin roolista vuosina 1982–2003 aloitetuissa suurissa aseellisissa konflikteissa.

DEMOKRAATTINEN TURVALLISUUSPOLITIikka?

SAKSALAINEN FILOSOFI **Immanuel Kant** arveli aikoinaan, että demokraattinen ulkopoliittinen päätöksenteko auttaisi ehkäisemään sotia. Ajatus oli omiaan maailmassa, jossa oli totuttu siihen, että monarkeilla oli keskeinen rooli nimenomaan ulkopoliittikan toimintakentällä.

Demokraattisen ulkopoliittikan keskeisintä ilmentymää on edelleen ajatus siitä, missä määrin parlamentaarinen, lainsäädäntövaltaan liitettävä päätöksenteko voi päättää asevoimien käytöstä ulkomailla.

Tässä mielessä Venäjän parlamentin viimeaikaiset toimenpiteet ovat olleet mielenkiintoista seurattavaa. Krimin kriisin yhteydessä Venäjän parlamentti on ollut aktiivisesti lietsomassa sotilaallisen voiman mahdollisuutta ja lisäämässä siten sotilaallisen konfliktin uhkaa.

Parlamentin alahuoneen, valtioduuman puhemies **Sergei Naryshkin** antoi maaliskuun alussa tiedotteen, jonka mukaan presidentin tuli käyttää kaikkia mahdollisia keinoja ”suojellakseen Krimin asukkaita hirmuvallalta ja väkivallalta”. Parlamentin ylähuone antoi samana

Isossa-Britanniassa elokuun 2013 äänestys oli 150 vuoteen ensimmäinen kerta, jolloin parlamentti suoraan hylkäsi hallituksen ulkopoliittikan.

päivänä **Vladimir Putinille** oikeuden käyttää voimatoimia suojellakseen Venäjän laivastotukikohtaa sekä Venäjän kansalaisia.

Myöhemmin Venäjän parlamentti vielä hyväksyi Krimin liittämisen Venäjään. Yksi ylähuoneen jäsen vastusti, 443 kannatti.

SISÄPOLIITTISESTI PÄÄTÖKSENTEKO tehtiin lain mukaan ja demokraattisella tavalla. Venäjän lainsäädännön mukaan lainsäädäntövallalla on oikeus hyväksyä asevoimien käyttö maan rajojen ulkopuolella, vaikka presidentti onkin asevoimien ylipäällikkö. Lakia siis noudatettiin, toisin kuin vuonna 2008 Georgian sodan yhteydessä.

Se, että kansallinen päätöksenteko rikkoi ainakin länsimaiden näkökulmasta Venäjän hyväksymiä kansainvälisiä sopimuksia, on suhteellisen epärelevanttia demokraattisen turvallisuuspolitiikan näkökulmasta: kysehän on nimenomaan kansallisen päätöksenteon prosessista.

Venäjän parlamentin roolia on usein tulkittu presidentti Putinin ja Yhtenäisen Venäjän valtasuhteesta käsin, jossa yhden puolueen selkeä dominointi on sidoksissa toisaalta vahvaan presidenttiin. Siten parlamentaarinen päätöksenteko on nähty heikkona presidenttikeskeisessä poliittisessa järjestelmässä, eikä Krimin tapaus sellaisenaan anna vielä kovin vankkaa uskoa ajatukselle venäläisen demokraattisen ulkopolitiikan vahvistuvasta trendistä.

MIELENKIINTOINEN VERTAILUKOHTA parlamentaariselle näkökulmalle löytyy Isosta-Britanniasta, jossa parlamentin alahuone hylkäsi elokuussa 2013 hallituksen suunnitelman aseellisesta väliintulosta Syyriaan.

Tällöin kyse oli joukkotuhoaseiden käytön estämisestä Syyrian sisällissodassa, eikä brittejä ollut suoraan uhan alla. Lisäksi Irakin ja Afganistanin konflikteista johtunut sotaväsymys selitti merkittävässä määrin vastentahtoisuutta sotkeentua uuteen konfliktiin.

Britannian kohdalla on kuitenkin hyvä panna merkille, että parlamentin rooli osallistua

päätöksentekoon ennen sotilaallisen voimankäytön alkamista on vasta 2000-luvulla saavutettu käytänne. Elokuun äänestys olikin 150 vuoteen ensimmäinen kerta, jolloin parlamentti suoraan hylkäsi hallituksen ulkopolitiikan. Merkittävä saavutus sekin.

YDIN-LEHDEN NUMEROSSA 3/2013 **Ville Hulkkonen** luonnehti turvallisuuspolitiikan demokratisoitumista rauhaa tuovana asiana. Väitteen voinee allekirjoittaa, mutta kuten Venäjän esimerkki osoittaa, päätöksenteon muodolliset, demokraattiset rakenteet ovat asia erikseen suhteessa päättäjien mielipiteisiin. Eikä se ole venäläinen yksinoikeus.

Vuonna 2003 Britannian parlamentin alahuone sai ensimmäistä kertaa hyväksyä tai hylätä sotilaallisen voimankäytön ennen konfliktin alkamista. Tällöin alahuone hyväksyi Irakin aseriisunnan kaikin mahdollisin keinoin, vaikka kansainvälinen mandaatti oli epäselvä.

Tällöin vallassa olleen työväenpuolueen puoluekuri varmisti riittävän tuen omasta puolueesta, mutta toisaalta parlamentin jäsenissä oli laajaa uskoa hallituksen väitteisiin Irakin joukkotuhoaseista. Tiedettiin myös, että Irakin ihmisoikeusasiat olivat huonolla tolalla, ja siihenhän oli sopivaa puuttua. Olivatpa myös brittikansalaiset ennen kaikkea Kyproksen tukikohdassa väitetyt uhattuina.

Jos lainsäädännön mahdollistama demokraattinen päätöksenteko on kunnossa, on merkittävä askel saavutettu. Sekin askel on iso, sillä asevoimien demokraattista kontrollia pidetään alati jatkuvana kehitysprosessina. Turvallisuuspolitiikan demokratisoitumisen tie rauhaan kulkee kuitenkin poliitikkojen sydänten ja mielten kautta, ja siinä on ainakin Venäjän kohdalla vielä työskenneltävää.

Samaa voi pohtia myös monen muun valtion kohdalla, eikä Britanniankaan ulkomailla käymät, ulkopuolisen silmin ongelmallisilta näyttävät sodat ole välttämättä vielä tässä. **Y**

Kuva: Jonna Holopainen

PALA HISTORIAA

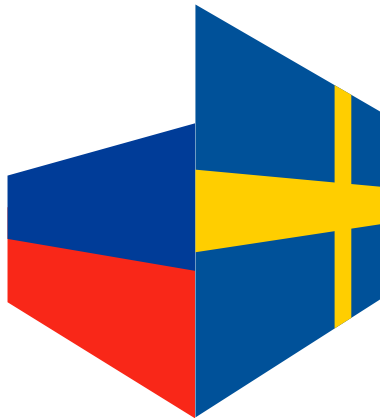
Ytimen kirjoittajat ovat puuttuneet ajankohtaisiin aiheisiin aiemminkin.

Ihmisoikeudet ja Venäjä

”YHDISTYNEIDEN kansakuntien ihmisoikeusjulistus on voimassa myös Venäjällä. Maassa on ollut kuuden vuoden ajan myös hyvä ja moderni perustuslaki, jonka mukaan ihmisten oikeudet asetetaan tärkeysjärjestyksessä ensimmäisiksi. Julistukset ja lait puhuvat kaunista kieltä, mutta käytännössä ihmisoikeusrintamalta löytyy vakavia puutteita.”

Näin aloittaa **Jutta Ivaska** *Ydin-lehteen* 4/1999 kirjoittamansa artikkelin *Venäjä ei kunioita ihmisoikeuksia*. Ivaska kirjoittaa, että vaikka ihminen onnistuisi välttelemään armeijaa, vankilaa ja miliisiä, nykyvenäläinen voi olla varma, että jossain elämänvaiheessa hänen oikeuksiaan poljetaan. Ihmisoikeuksiin, kun luetaan myös niin kutsutut sosiaaliset oikeudet.

Vuoden 1998 valuuttakriisi vei varat sosiaalisektorilta. Ivaska kirjoittaa, että samalla, kun 70 miljoonan kansalaisen tililtä katosivat kaikki säästöt, loppuivat myös rahat, joilla piti maksaa niin eläkeläisten kuin muidenkin palkkoja ja erilaisia tukia, kuten lapsilisiä, invalidien lääkerahoja sekä työttömyyskorvauksia. **Y**

Kansankodin puhdistus

VÄESTÖPOLITIikkaan, etenkin eugeniikan historiaan, erikoistunut **Markku Mattila**, joka nykyään johtaa Siirtolaisinstituutin Pohjanmaan aluekeskusta, kirjoitti *Ydin-lehdessä* 4/1999 Ruotsissa rotuhygienian nimissä tehdyistä steriloinneista.

Mattila viittaa **Maija Runcisin** tutkimukseen, jonka mukaan aina 1950-luvun alkuun asti naisia koskeissa hakemuksissa keskeiseen asemaan nousivat seksuaaliseen käyttäytymiseen viittaavat määritelmät ja arvostelmat, kuten seksuaalisesti holtiton tai epäluotettava, kevytmielinen, voimakkaan eroottinen. Runcisin

mukaan niiden takana ei ollut usein enempää, kuin että nainen oli usein nähty miespuolisten ystäviensä seurassa tai oli osoittanut kiinnostusta miehiin.

Sterilointihakemuksissa miehet puolestaan määriteltiin rikollisiksi tai epäsosiaalisiksi. Kun seksuaalisuus mainittiin, kyse oli useimmiten seksuaalirikollisuudesta.

1950-luvulle tultaessa steriloinnit alkoivat yhä enemmän olla lääketieteellisellä perusteella myönnettyjä ja 1960-luvulta alkaen lähes kaikki olivat sellaisia. Runcisin mukaan steriloinnista tuli samalla yhä selvemmin naiskysymys, kun naisen omaa valinnanvapautta vaadittiin lääketieteellisen steriloinnin yhteydessä lisättäväksi. Pääosa kaikista sterilisointihakemuksista 1935–1975 koski naisia. **Y**

Party of European
Socialists

The Greens in the European
Parliament / EFA

Alliance of Liberals and
Democrats for Europe Group

The Party of the
European Left

Ketterä Suomi voisi olla kokoaan suurempi vaikuttaja Euroopassa. Liisan EU-lista:

- Työllisyys on tärkein. Tutkimusta ja osaamista on vahvistettava. Pk-yritysten edellytyksiä luoda työpaikkoja on parannettava. Toimiva nuorisotakuu on toteutettava koko EU:ssa.
- Veroparatiisit ja veron kierto kuriin. Finanssikeinottelu on estettävä rahoitusmarkkinaverolla.
- Uuden kasvun ja työllisyyden on oltava reilua. Samasta työstä samassa maassa on saatava sama palkka.
- Euroopan työelämän muuttuminen "Villiksi Länneksi" pitää estää.
- Vapaakauppasopimusten on kunnioitettava ympäristö- ja sosiaalisia normeja.
- Terveys ei saa olla kauppatavaraa. Ruokaturvallisuus on varmistettava.
- EU:n on laadittava arktinen strategia. Suomen Venäjä -osaamista on hyödynnettävä EU:ssa.
- Rovaniemeltä on rakennettava rautatie Jäämerelle ja tunneli Helsingistä Tallinnaan on nostettava EU-hankkeeksi.
- Koko Euroopan on tuomittava vihapuheet ja torjuttava rasismi.
- Työtä rauhan, demokratian ja ihmisoikeuksien puolesta on jatkettava.

Ukraina!-keskustelu

MAAILMA KYLÄSSÄ
-tapahtumassa
Taiga-lavalla lauantaina
24.5. klo 17.10–17.30

Ulkoministeri Erkki Tuomioja ja MEP Rauhanliiton puheenjohtaja Tarja Cronberg keskustelevat Ukrainan tilanteesta ja mitä EU ja Suomi voi tehdä rauhan hyväksi.

Juontaa KATU:n puheenjohtaja Johanna Sumuvuori.

Eekku Aromaa & Timo Mielonen (toim.)

Pax Europaea – Näkökulmia Eurooppaan

Pamfletin lähtöajatus on EU:lle annettu Nobelin rauhanpalkinto ja kirjoittajat ruotivat rauhanpalkinnon oikeutusta. Pamfletti ei kuitenkaan jää tähän, vaan pohtii Unionia rauhanrakentajana laajemminkin.

Pamfletti on tilattavissa painettuna Rauhanaseman verkkokaupasta tai ladattavissa pdf-versiona Sadankomitean sivuilta.

www.rauhanasema.fi/kauppa

E842

Itella Green

Lahjoitus lapsille on lahja tulevaisuudelle

Osuuskunnan yleishyödyllisistä lahjoituksista on merkittävä osa kohdistettu perinteisesti lasten hyväksi tehtävään työhön. Vuosien ajan olemme tukeneet niin

Ensi- ja turvakotien liiton kuin **Parasta Lapsille ry:n** toimintaa. Näin myös jatkossa. Viimeisimpänä lahjoituskohteena on **Uusi Lastensairaala 2017 -projekti**.

Uusi Lastensairaala tulee korvaamaan Lastenklinikan ja Lastenlinnan vanhentuneet tilat ja siellä tullaan hoitamaan vaikeasti sairaita lapsia kaikkialta Suomesta.